LETO XX. ŠT. 3 (917) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 22. JANUARJA 2015

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Danijel Devetak

Branimo družino!

Kar se je zgodilo v soboto popoldne v Milanu, jasno ponazarja vzdušje nestrpnosti, ki se vedno bolj širi v družbi. Nekatera združenja so organizirala posvet z naslovom *Braniti družino, da bi branili skupnost*, na katerem je bil govor o družini kot osnovni celici družbe, o oblikah davčne pomoči družinam z otroki, o svobodi vzgoje, o socialni podpori materam, ki hodijo v službo, itd. Torej o vsakdanjih upih in težavah družine, na katero institucije vedno pogosteje pozabljajo, kot rade pozabljajo na najšibkejše, t. j. otroke, ostarele in bolnike. Na odru so torej govorili o t. i. naravni družini, tisti, ki jo sestavljajo moški, ženska in otroci. Na programu so bili posegi petih zanimivih in med sabo zelo različnih gostov. Svoja gledanja so s komplementarnih zornih kotov izrazili sociolog Massimo Introvigne, časnikarka in pisateljica Costanza Miriano, pater Maurizio Botta, časnikar in levičarski politik (eden izmed ustanoviteljev Demokratske stranke) Mario Adinolfi ter psihoterapevt Marco Scicchitano.

Že prve dni januarja je eden največjih italijanskih dnevnikov označil pobudo za "homofoben in nasilen posvet". Vnela se je ostra polemika, ki so jo zaznamovali žaljivi toni, grožnje in izsiljevanja. Goljat je poslal svojo vojsko proti Davidu, ki je želel izreči 'nevarne stavke', kot npr., da so moški in ženske različni, da ima otrok, ki ni predmet, temveč oseba, pravico imeti očeta in mamo... Skratka: na stotine policistov je moralo skrbeti za varnost v okolici deželne palače, kjer je potekal posvet in pred katero je glasno protestirala množica. Vse to v veselje nepričakovano visokega števila (tudi tujih) medijev, ki so seveda bolj poudarjali izgrede kot vsebine posveta, ki se ga je udeležilo skoraj dva tisoč oseb.

Da, že spet pišemo o t. i. ideologiji spola (gender) in kulturni vojni proti družini, boste rekli. Pa saj ne moremo drugače, ko pa je tema, ki jo je papež Frančišek še v tem tednu označil za "ideološko kolonizacijo", tako žgoča in se še kako tiče nas vseh, prihodnosti (tudi) naše skupnosti! Je imel prav angleški pisatelj Chesterton, ki je že pred sto leti trdil, da bomo dočakali dan, ko bo treba dokazovati, da dva plus dva je štiri, da so listi dreves poleti zeleni... Saj je skoraj banalno trditi, in vendar, odkar ta svet stoji, se ljudje rojevajo od matere in očeta. Kdor trdi, da je za otroka dobro imeti enega očeta in eno mater, ne pa dveh očetov oz. dveh mamic, je "nasprotnik modernosti" in "homofob"? Ker je jasno, da bitka za *istospolni zakon* ni bitka za to besedno zvezo, temveč bitka za pravice, ki bi izšle iz njega, in ker je več kot jasno, da je najšibkejši člen, ki nima ne glasu ne besede in je zato vreden zaščite, otrok in ne istospolni par, trdno ostajamo na strani otroka in njegovih pravic. To, da ima vsakdo pravico do otroka, je po mnenju nekaterih dosežek napredka. In vendar je to lažen mit! Prav tako kot evtanazija, ki nam jo predstavljajo kot "najboljšo rešitev za dobro človeka". (Je mogoče koga usmrtiti za njegovo dobro?!). Preseneča dejstvo, da mediji pa tudi ljudje, ki so pred nekaj dnevi odločno izjavljali "Je suis Charlie" v prepričanju, da je svoboda izražanja katere koli ideje - brez izjeme! - absolutna, takoj spremenijo mnenje, ko gre za družino...

Ostanimo budni varuhi družine kot dragocenega bisera, ki edini rojeva življenje! V svetu hitrih sprememb in digitalne komunikacije lahko imajo v tem smislu pomembno vlogo verski mediji, ki se trdno držijo evangeljskega sporočila in ne odstopajo od temeljnih vrednot, ki bi jih danes marsikdo najraje pohodil in sprevrnil. V tem času je morda naša poglavitna naloga ta, da branimo družino, ki je - kot še nikdar doslej - pod udarom. Prav tako kot Cerkev... Je to slučaj?

Te dan je usega' veseja'

Tradicionalni božični koncert ZCPZ v stolnici sv. Justa v Trstu

Foto IG

Krovna organizacija pred izbirami

Sindrom hlapčevstva in SKGZ

Ko opazujem, kar se v zadnjih časih dogaja na zamejski politični sceni, se večkrat vprašujem, kako bi Ivan Cankar, kandidat leta 1907 za avstrijsko socialdemokratsko stranko, ocenil politične poteze danes prevladujočega dela slovenske zamejske levice. Verjetno bi s svojo značilno satirično ostrino, brez dlak na jeziku, citiral samega sebe in neusmiljeno udaril: Hlapci! Za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni, ustvarjeni za hlapčevanje.

Takšne bi bile najverjetneje besede levičarja, ki si je s svojim življenjskim delom nenehno prizadeval za kulturno uveljavitev slovenskega naroda. Da ne bi slučajno prizadeli občutljivosti naših bralcev, je verjetno bolje ne ugibati, kako bi zvenele besede sočasnih primorskih političnih veljakov pripadnikov liberalne in ljudske stranke. Nedvomno se vsi skupaj obračajo v grobu skupaj z vsemi tistimi, ki so v 20. stoletju dali tudi življenje zato, da bi se slovenski narod ohranil na tem čudovitem kotičku evropske zemlje.

A začnimo z dejstvi. Jesenska afera okoli Furlaničevih izjav nam mimo vseh ideoloških delitev o poteku druge svetovne vojne jasno dokazuje, kako Štefan Čok brez sramu prilagaja zgodovino političnim potrebam svoje stranke v luči spoštovanja zgodovinskega dogovora Fini Violante, ki je na italijanskem političnem prizorišču dejansko vzajemno legitimiral nekdanje pripadnike MSI in Leve demokrate. S to potezo so tedaj razbremenili Komunistično partijo Italije politične odgovornosti za povojne poboje in fojbe začeli razlagati v luči etničnega, ne pa političnega spora, kot je to ugotovila mešana slovensko italijanska komisija zgodovinarjev.

Furlaničevi aferi je sledila zgodba o reformi javnih uprav, v kateri je slovenska komponenta Demokratske stranke pokazala vso svojo idejno majhnost. V polemiki je deželni svetnik levih demokratov Stefano Ukmar šel tako daleč, da je v svojih modrovanjih celo izjavil, da je naša moralna odgovornost dati svoj doprinos pri reševanju italijanskega javnega dolga in da je v tej luči združevanje naših občin nujno. Očitno narobe svet, še posebej če pomislimo, da država, v kateri živimo, je dnevno zapravljala na milijone evrov, zato da je vzdrževala oz. da še vzdržuje vrsto res nepotrebnih javnih in privatnih družb (glej Alitalia, Tirrenia, Montepaschi in še bi lahko naštevali), kjer si na račun javne pomoči polnijo žepe nekateri. Ko pa gre za zaščito pravic, ki jih je Italija v ustavi določila in za kar naj bi se slovenski svetnik moral potegovati, da se ne bi že tako bedna raven zaščite znižala, tedaj v luči nekega zmedenega ideološkega reformizma, brez pomislekov izjavlja, da za to ni denarja in da se mi moramo odpovedati "privilegijem".

In končno še zadnja, sicer manjša, a po svoje zelo zgovorna afera, ki je nastala ob nastopu Livija Semoliča (med drugim ob vprašljivi odsotnosti senatorke Blažinove) pred ministrico Gianninijevo v Gorici. Predsednik goriške SKGZ, mimo vseh odprtih in nerešenih problemov slovenske šole v Italiji, o kateri je sicer dobro seznanjen, je ministrici znal povedati le, da bi bilo dobro uvesti slovenščino v italijanske šole. To je nato postal osrednji predmet debate v naših medijih, kot da bi bili problemi italijanske večine naš glavni problem, številna nerešena vprašanja, na katera je Sindikat slovenske šole v prejšnjih mesecih glasno opozoril, pa so popolnoma izostala tako na srečanju kot tudi v debati.

Logika takega ravnanja, predvsem pa logika omenjenih stališč, očitno kaže na ogromen kompleks manjvrednosti, ki je prisoten v določenih slovenskih sredinah in je izrazit predvsem v krogih enega sicer vplivnejšega dela zamejske politične levice. Mimo upravičenega dvoma, če gre le za kompleks manjvrednosti ali se morda tudi kdo na ta račun politično okorišča, ostaja dejstvo, da se takemu stanju duha moramo odločno upreti, ne glede če smo levo ali desno politično opredeljeni Slovenci v Italiji.

Zato je v tem trenutku popolnoma nerazumljivo, zakaj strukture levega dela manjšine ne reagirajo, breme stigmatizacije zgrešenih političnih izbir pa prepuščajo stranki Slovenska skupnost, Svetu slovenskih organizacij in tistemu delu levice, ki pri odločanju v SKGZ nima ključne besede.

Marsikdo, ki ima vsaj malo zgodovinskega spomina, se bo verjetno spominjal časov takoj po neodvisnosti Slovenije, ko je SKGZ v odnosu do novonastale države odločno zahtevala, da mora manjšina ostati subjekt. Danes, ko se majejo stebri, na katerih manjšinski subjekt stoji, in ko bi bilo nujno, da bi ista stališča jasno in glasno zagovarjali predvsem v odnosu do Rima, kjer se v teh mesecih pišejo nova pravila skupnega civilnega sobivanja v Italiji, pa SKGZ nerazumljivo hlapčevsko molči, verjetno v hlapčevskem upanju, da bo rešila kako drobtinico, ki jo bo potem skušala prodati kot svoj veliki uspeh.

Peter Černic

Srečanje pod lipami v Gorici

Ljudmila Novak o NSi, stanju duha na Slovenskem, sedanji vladi, Evropi, krajevnih upravah in še čem

9

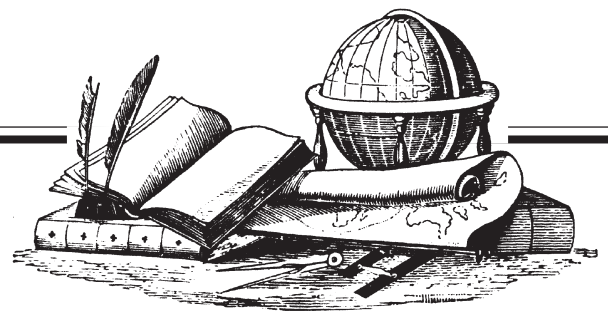

Slovenska privatizacija - ustvarjanje lažne mitologije

Vidim mrtve ljudi!

Vprašanje privatizacije se v slovenski javnosti ne postavlja več kot ekonomska dilema. Prej bi lahko rekli kot del neke folklore. Prekmurska gibanica, Na Golici in zavračanje tujih lastnikov. Ali celo, bolje rečeno, vprašanje privatizacije je vse bolj podobno neki sadomazohistični igrici, ki postaja folklora. V skoraj štiriindvajsetih letih, odkar je Slovenija samostojna, so bile že večkrat izrečene načelne besede, da so danes drugačni časi, da mora zasebni kapital odločneje vstopiti v slovensko gospodarstvo, da je potrebno ekonomske vzvode depolitizirati. Ampak vse to je bilo vselej samo prazno govoričenje. Bla, bla, bla...

Jože Mencinger

Izvirni greh

Ne, res ne gre več za ekonomsko vprašanje, ampak za vsakokratno pranje možganov, ki si ga privošči tisti del slovenske javnosti z močnim glasom in dobrimi trobili. Vprašanje privatizacije se kot jara kača vleče vse od leta 1991. Bilo je eden od glavnih vzrokov za razpad koalicije Demos, ko sta predsednik vlade Lojze Peterle in podpredsednik Jože Mencinger zagovarjala različne privatizacijske modele. Drugi je zagovarjal model, ki bi medržavljanom omogočal lažji odkup podjetij s pomočjo države. Ta isti Mencinger je še danes eden od pomembnejših zagovornikov "nacionalnega interesa" oziroma nauka, po katerem se slovensko gospodarstvo ne sme prodajati. Ker so tujci nezanesljivi. Ker da je njihov izrecni namen izčrpati slovenske firme, delokalizirati poslovanje na cenejše trge in pustiti, naj firma potem pogine. Sliši se dokaj ksenofobno, sploh ko to zagovarjajo gorečni zastopniki multikulturalizma.

Patologija slovenskega duha

Dejansko pa je tako govoričenje predvsem kazalec nekega patološkega stanja v Sloveniji. Bojazni, ki se izpričujejo z morebitnim prihodom tujih lastnikov, so projekcije hib zdajšnjega sistema v neke zunanje dejavnike. Gre za stanje, v katerega je slovensko gospodarstvo zašlo zaradi ekonomskega sistema, ki mu niso prerezali popkovine z veliko materjo – državo. Vsemu temu se dodaja še precejšnja doza evroskepticizma, ki je seveda v vsakem trenutku dober marketinški prijem. Kriva sta itak vedno Bruselj in Berlin, nikoli pa skorumpiran in klientelistični sistem, po katerem je doslej funkcioniralo slovensko gospodarstvo. V prejšnjih tednih je peticijo "Preprečite razprodajo", ki jo je oblikoval že omenjeni Jože Mencinger s podporo stranke Združena levica, podpisalo 12 tisoč ljudi. In prav v tej peticiji postaja zelo očitno tudi tisto patološko stanje. Česa se podpisniki najbolj bojijo? Seveda, da bodo Slovenci z (raz) prodajo postali sužnji grdih in hudobnih multinacionalk. Drugič, da s privatizacijo Slovenija razprodaja gospodarsko suverenost. Tretjič, da Evropa Sloveniji ne sme postavljati pogojev, ker da se tako izvaja "ideološka odtujitev". Četrtič, da privatizacija ni rešitev za "nedostojno vmešavanje" politike v gospodarstvo.

/ str. 13

Andrej Černic

GRADEC Ob 155-letnici Štrekljevega rojstva

Nov nagrobnik našega velikega rojaka s Krasa

Na graškem pokopališču St. Leonhard je bil 11. decembra 2014, ob odkritju novega nagrobnika-kenotafa univ. prof. dr. Karla Štreklja, odlično organiziran, slovesen, dobro obiskan dogodek v počastitev 155-letnice Štrekljevega rojstva. Projektant nagrobnika je arh. Marko Lavrenčič iz Vipave. Nov, okoli 900 kg težak kenotaf, je lociran optimalno, poleg Štrekljevega groba, opuščenega l. 1972, ob glavni pokopališki poti. Arh. Marko Lavrenčič iz Vipave je ustvaril s parterno položenim, masivnim neobdelanim blokom kraškega kamna impresivno prispodobo toplino izkazujoče odprte dlani. V kamen vgrajena črna polirana plošča s pozlačenim dvojezičnim napisom govori o Štrekljevi odličnosti. Blok obdaja okvir, simbol kraških vrat, skozi katera je stopil Štrekelj v svet. Nagrobnik je izdelek kamnoseške delavnice Vojka Mužine iz Sela pri Ajdovščini.

Njegovi sodelavci so opravili še prevoz, betonsko temeljenje in montažo. Sredstva so zagotovili sponzorji iz RS. Pobudnik in organizator hvalevrednega projekta je bil Ivan Martelanc. Najzaslužnejši za uspeh celotnega projekta *Spomin na Karla Štreklja* je prof. Ludvik Karničar iz Gradca. Decembrsko kulturno prireditev je zasnoval in vodil prof. dr. Ludvik Karničar z Inštituta za slavistiko graške univerze. Po odkritju spomenika je prof. dr. Karničar predstavil bogat Štrekljev opus, ki zajema jezikoslovje, literarno zgodovino in etnologijo (zbral in sistemiziral je tudi 8.300 ljudskih pesmi, nad 1000 pravljic; več kot brata Grimm). Dr. Peter Piffl-Percevic, županov predstavnik, je namenil delovanju in zaslugam našega rojaka s Krasa poudarjeno spoštljive besede. Zbrane so nagovorili še dekan graške FF ter ugledni avstrijski in slovenski jezikoslovci. Med govorci je bil, najprej na pokopališču, tudi akad. Jože Krašovec, podpredsednik SAZU. V drugem delu programa je bila predstavljena *monografija Gradec in Slovenci*, na 408 straneh s prispevki 24 avtorjev. Slovesnosti na pokopališču, zatem v dvorani, so se udeležili ČK RS v RA dr. Kurt Oktabetz, akad. Kajetan Gantar, akterji znanstvenih in izobraževalnih ustanov iz RS, Štajerske, Koroške, Občine Komen, medijev, tudi TV ORF. Omembo zasluži tudi gesta vinogradnika g. Štreklja iz Gorjanskega, rojstnega kraja njegovega soimenjaka, za izvedbo degustacije kraških vin.

IM

V petek zvečer v Gorici

Tradicionalni novoletni sprejem Slovenske skupnosti tudi letos z uglednimi gosti in aktualnimi političnimi temami

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, tudi letos prireja tradicionalni novoletni sprejem, ki bo **v petek, 23. januarja**, z začetkom **ob 19.30 uri v prostorih Grand Hotela Entourage v Gorici**. Gre za že pričakovano srečanje, ki ob začetku novega leta vsakič privablja številne člane, somišljenike in prijatelje SSk, pa tudi izvoljene javne upravitelje in politično-institucionalne predstavnike iz FJK, Slovenije in sosednjih držav.

Politični tajnik SSk odv. Damijan Terpin se bo v svojem nagovoru še posebej zaustavil ob trenutnem položaju Slovencev v Italiji in bo spregovoril o političnih razmerjih tako na krajevni kot tudi vsedržavni ravni ter o odnosih med Italijo in Slovenijo.

Papež je obiskal Filipine

"Bodite pogumni. Ne bojte se jokati!"

Papeževo sedmo apostolsko potovanje, ki se je začelo v torek, 13. januarja, na Šrilanki, se je v nedeljo, 18. januarja, končalo na Filipinih s slovesno sveto mašo, ki se je je v manilskem parku Rizal udeležilo več kot sedem milijonov oseb. Menda gre za najbolj številčno obiskano mašo v zgodovini. Kot je poročal Radio Vatikan, je sveti oče med homilijo spregovoril o najglobljih identiteti Filipincev ter jih spodbudil k varovanju družine, otrok in mladih.

Papež se je v svoji homiliji poglobil v sporočilnost, ki ga Santo NiĖo (tako imenujejo kip otroka Jezusa na Filipinih) ima v našem življenju: On še naprej oznanja, da je luč Božje milosti zasijala nad svetom, kjer so prebivale sence. Prinesel je dobro vest o naši osvoboditvi od suženjstva ter nas povedel po poti miru, pravice in pravičnosti. Poleg tega nas spominja, da smo bili poklicani širiti Kristusovo kraljestvo v svetu. Poseben poudarek je sveti oče namenil besedam sv. Pavla, ki pravi, da smo vsi bratje in sestre v Kristusu. Apostol tudi pravi, da smo od trenutka, ko nas je Bog izbral, obilno blagoslovljeni: blagoslovil nas je z vsakršnim duhovnim blagoslovom v nebesih v Kristusu. Papež je dejal, da imajo te besede poseben odmev na Filipinih, saj so prva katoliška dežela v Aziji.

/ str. 16

Slovenska zamejska skavtska organizacija

V vrstah Slovenske zamejske skavtske organizacije je minuli konec tedna prišlo do zamenjave vodstva. Dosedanja načelnika Očarljivi leopard (Paolo Biancuzzi) in Vestna vidra (Jadranka Cergol) zapuščata vajeti organizacije novima deželnima načelnikoma, Dobrosrčni pandi (Metki Šinigoj) in Veselemu gamsu (Petru Spazzapanu). V deželno vodstvo pa so bili izvoljeni Nepredvidljivi orel (Matej Kos), Refleksivni gams (Luka Kocjančič), Iznajdljivi gams (David Bandelj), Kabaretski srnjak (Andrej Schart) in Zgovorna vidra (Alenka Cergol).

Povejmo na glas

Resneje premisliti odnos z islamom

Več kot razumljivo je, da je teroristični napad v Parizu pretresel vso Evropo in z njo ves razviti svet. Odzivi na dogodek so bili temu primerno zelo čustveno obarvani, kjer sta se prepletali bolečina in ogorčenje zaradi tolikšnega števila žrtev. Verjetno je še posebej v Franciji osrednjo vlogo odigral strah, češ da ni več mogoče računati na gotovost in varnost, saj ni rečeno, da je atentatov že konec. Vsi ti in podobni močni občutki so vihrali drug skozi drugega in so kot odgovor na prestano grozo porodili temu primerna stališča, med drugim vnovično Mohamedovo karikaturo. In prav ta hipni neposredni odgovor nam lahko daje misliti, ker se ni mogoče ubraniti občutka, da velja naš odnos z muslimanskim svetom premisliti resneje in globlje. Kot zares občudujemo vodstvo in novinarje satiričnega časopisa Charlie Hebdo, ki so vztrajanje na svojem prepričanju ne nazadnje plačali z lastnim življenjem, tako si vendar želimo, da ne bi nadaljevanje izzivanja muslimanov postalo državna politična smer Francije, Evrope ali kar vsega razvitega sveta. Tukaj seveda ni kaj oporekati množičnemu poistovetenju z geslom "Jaz sem Charlie", saj gre za solidarnost z žrtvami in obsodbo nasilja kot takšnega. Toda v igri je tudi sklicevanje na svobodo tiska, svobodo izražanja, ki je eden od temeljev naše zahodne demokracije. Vrednota te svobode seveda ne more biti vprašljiva, problem pa je urejanje globalnega odnosa z muslimanskim svetom, odnosa, kjer se v sedanjem času dramatično stikata možnost svetovnega spopada ali miru. Dejstvo je, da je za muslimane satirično obravnavanje njihovih verskih vrednot žaljivo. Nam je to videti skrajno pretirana občutljivost, toda oni so v tej točki nepopustljivi. To seveda v ničemer, ampak v ničemer ne opravičuje nasilja, res v ničemer. Pri tem pa ne bi smeli pozabiti, da ironiziranje verskih vrednot prizadeva tudi zmerne muslimane, s katerimi je dialog možen. Kako bomo torej krepili dialog z zmernim islamom, če pa v imenu svobode izražanja žalimo verska čustva njegovih vernikov? Kaj ni nadaljevanje tovrstnih žalitev lahko razlog, da se bo celo marsikateri od zmernih muslimanov nekega dne znašel v vrstah teroristov? Kaj potemtakem hočemo in kaj si želimo in mar nismo protislovni, ko si po eni strani prizadevamo za dialog in mir, istočasno pa smo ponosni na svobodo izražanja, s katero žalimo verska čustva druge vere? Protislovni smo celo pri zagotavljanju te svobode, saj je bil francoski komik Dieudonne' obtožen, češ da z vzklikom "Jaz sem Charlie Coulibaly", ki je bil tretji napadalec, zagovarja terorizem. Sedanji vojaški konflikt s samoimenovano Islamsko državo ter veliko število muslimanov v Evropi nedvomno kličeta po dosti bolj razčiščenih pojmih, kot smo jim priče sedaj. V nasprotnem primeru se bo že sprožena uporaba sile povsod stopnjevala in usodno poslabšala življenjske razmere tudi v območju naše zahodne civilizacije.

Janez Povše

45. srečanje Slovencev videmske pokrajine in Posočja

Giorgio Banchig prejemnik Gujonove nagrade

Kleno prizadevanje za ohranitev slovenske zavesti, jezika in kulture ter učinkovito črpanje evropskih sredstev za razvoj obmejnega območja sta bili osrednji temi 45. srečanja Slovencev videmske pokrajine in Posočja, ki je potekalo v soboto, 17. januarja, v Kobaridu. Na srečanju so tudi podelili Gujonovo nagrado za zasluge pri ohranjanju slovenskega jezika in kulture. Letošnja prejemnika sta bila pokrajinski predsednik Sveta slovenskih organizacij Giorgio Banchig in nekdanja ravnateljica dvojezične šole v Špetru Živa Gruden. Slavnostna govornika sta bila predsednica Inštituta za slovensko kulturo Bruna Dorbolo' in predsednik Državnega zbora Republike Slovenije Milan Brglez. Ob številnih županih z obeh strani meje ter predstavnikih slovenske narodne manjšine v FJK so se dogodka udeležili tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec in slovenska generalna konzulka v Trstu Ingrid Sergaš.

45. srečanje Slovencev videmske pokrajine in Posočja, ki ga organizirajo občine Kobarid, Bovec in Tolmin ter Upravna enota Tolmin, se je začelo s srečanjem obmejnih županov v dvorani Doma Andreja Manfrede v Kobaridu. Okrogla miza, na kateri sta bila prisotna predsednik Brglez in minister Žmavc, je imela kot glavni točki predstavitev osnutka čezmejnega programa Italija – Slovenija 2014-2020 ter aktivnosti v okviru obeleževanja 100-letnice 1. svetovne vojne. Sledilo je srečanje s predstavniki Slovencev iz zamejstva; udeležili so se ga Drago Štoka in Giorgio Banchig za SSO ter Rudi Pavšič in Luigia Negro za SKGZ. Predsednik SSO Štoka je pri tem tako izrazil svoje zadovoljstvo: "Bil je to sicer krajši pogovor, vendar poln pomembnih vsebin o najbolj perečem dogajanju v zamejstvu. Osebno sem izpostavil nujo, da Italija prizna v novem državnem volilnem zakonu zajamčeno zastopstvo slovenski manjšini, kot je to urejeno v Italiji. Imamo namreč pravico, da si svoje predstavnike izbiramo sami, kot nam omogoča deželni volilni zakon. Druga pomembna točka je zadevala evroprojekte v prihajajočem programskem obdobju in pri tem je potrebno izkoristiti bogato izkušnjo, ki smo si jo pridobili z evroprojektom *Jezik/Lingua*. Tako predsednika Brgleza kot ministra Žmavca smo tudi seznanili s potekom odpiranja Tržaškega knjižnega središča, ki dobro napreduje. Zelo sem vesel, da je Gujonovo priznanje prejel tudi naš pokrajinski predsednik Giorgio Banchig. Njemu in seveda Živi Gruden iz srca čestitam".

Slavnostni del srečanja je bil v Kulturnem domu v Kobaridu in ga je uvedel kobariški župan Robert Kavčič. Ob kulturnem programu so bile glavne točke slavnostna govora in podelitev Gujonovih nagrad. Za Slovence iz videmske pokrajine je spregovorila Bruna Dorbolo', ki je podčrtala velik pomen evropskih projektov in pri tem omenila uspešno izvajanje projekta *Jezik/Lingua*, ki se končuje. V pripravi pa je nov projekt, za katerega si bo treba zelo prizadevati. Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije Milan Brglez je svoje razmišljanje usmeril v ovrednotenje dolgoletnega prizadevanja Slovencev v videmski pokrajini za ohranitev lastne identitete in jezika, ki je bilo še posebej zahtevno v hudih časih fašistične asimilacije, med vojno in žal tudi po njej vse do današnjih dni.

Podelitev Gujonove nagrade je sklenilo 45. srečanje Slovencev videmske pokrajine in Posočja. Kot smo že na začetku zapisali, je to pomembno priznanje za zasluge pri ohranjanju slovenske narodne identitete, jezika in kulture, skupaj z Živo Gruden, prejel Giorgio Banchig. Na naše vprašanje, kaj mu pomeni ta nagrada, je tako odgovoril: "Zahvaljujem se organizatorjem, da so se odločili zame. Nagrado jemljem kot pomembno priznanje za dolgoletno in poglobljeno raziskovanje slovenske kulture in zgodovine na področju Benečije. Prejem Gujonove nagrade vidim tudi kot priznanje za uredniško delo pri štirinajstdnevniku Dom in za skupino ljudi, ki so pri tem sodelovali od leta 1980 naprej ter se aktivno vključevali pri oblikovanju pomembnih sprememb, od narodnega zatiranja do priznanja na podlagi državnega zaščitnega zakona 38/01 in njegovega izvajanja.

Julijan Čavdek

Življenje in delo Giorgia Banchiga

Giorgio Banchig je sedanji pokrajinski predsednik Sveta slovenskih organizacij za Videmsko, še pred tem pa časnikar, publicist in vsestranski kulturni delavec. Rodil se je 19. aprila 1947 v Landarju. Po opravljenem študiju teologije v Vidmu je magistriral na papeški univerzi Sv. Tomaža (Angelicum) v Rimu ter nato nekaj let poučeval na višji srednji šoli "Malignani" v furlanski prestolnici. Leta 1980 je postal prvi poklicni urednik mesečnika Dom, ki je pod njegovim urednikovanjem (leta 1983) prerasel v štirinajstdnevnik. Leta 1998 je bil pobudnik ustanovitve založniške zadruge Most in leta 1999 informacijskega biltena Slovit, ki italijanskemu bralcu odkriva položaj slovenske manjšine. Banchig je še danes odgovorni urednik Slovita.

Leta 1996 je dal pobudo za ustanovitev krovnega kulturnega združenja katoliških Slovencev v videmski pokrajini Blankin in postal njen predsednik. V združenje so včlanjeni številni posamezniki ter osem društev in skupin iz Benečije, Rezije, Kanalske doline in Vidma.

Od leta 1996 je pokrajinski predsednik za videmsko pokrajino Sveta slovenskih organizacij. V tej vlogi je veliko pripomogel k sprejemu državnega (2001) in deželnega (2007) zaščitnega zakona za slovensko manjšino. Velike zasluge ima pri podržavljenju dvojezičnega vrtca in osnovne dvojezične šole ter odprtju dvojezične srednje šole.

Bil je med ustanovitelji Inštituta za slovensko kulturo in vseskozi njegov podpredsednik; skrbel je za strokovno organizacijo Beneških kulturnih dnevov. Nekaj let je bil tudi predsednik Zavoda za slovensko izobraževanje.

Velja za najboljšega poznavalca beneške zgodovine. Veliko je raziskoval in odkril. Napisal je nešteto prispevkov o zgodovini in kulturi Benečije za knjige, revije in razne publikacije, pa tudi tekste za predstave Beneškega gledališča. Uredil je veliko knjig in drugih publikacij, med temi naj omenimo knjigo o slavnem beneškem jezuitu, p. Antonu Banchigu, in o cerkvah v vasi Ofijan. Doma, v Italiji, Sloveniji in po svetu, med drugim tudi v ZDA, Argentini in Bruslju, je imel številna predavanja o Benečiji.

Leta 1985 je uredil in objavil Cuffolov dnevnik o drugi svetovni vojni in leta 2013 uredil tudi drugo pregledano in dopoljneno izdajo z opombami in analitičnimi kazali. Istega leta je izdal knjigo *Benečija, ko se mala in velika zgodovina srečata*. Delo v slovenščini in italijanščini zapolnjuje praznino v poznavanju krajevne zgodovine, saj so jo mnogi avtorji doslej obravnavali le po posameznih obdobjih ali na bolj splošen način.

Igor Gabrovec poziva župane

Pospešen potek oblikovanja medobčinskih združenj

Po sprejetju sporne deželne reforme za krajevne uprave oziroma deželnega zakona 26/2014, ki je bil 17. decembra objavljen v deželnem uradnem listu, je sedaj na vrsti deželni odbor predsednice Debore Serracchiani, ki mora pripraviti načrt za teritorialno ureditev in ga poslati v pregled posameznim občinam.

Ni nobena skrivnost, da je že v postopku pripravljanja in sprejemanja deželnega zakona 26 krožil neformalen predlog. Tudi na območju so se začela posvetovanja, tako smo za tržaško pokrajino slišali predlog, da bi se kraške občine združile in bile nekoliko bolj enakovredne občini Trst. Na Goriškem se govori o dveh združenjih, kjer bi glavno besedo imeli občini Gorica in Tržič. V tem primeru bi slovenski občini Sovodnje ob Soči in Števerjan sobivali z Gorico, Doberdob pa s Tržičem. Razdelitev, ki nam ne kaže nič dobrega. Možne pa so seveda tudi drugačne rešitve, celo, da bi bila sedanja goriška pokrajina eno samo medobčinsko združenje.

Pri vseh teh pripravah pa je bolj malo slišati, kako bodo spoštovana zaščitna določila iz zakona 38/01 in iz deželnega zakona 26/2007. V tem smislu je v prejšnjih dneh nastopil deželni svetnik SSk Igor Gabrovec, ki "predlaga povezovanja med majhnimi občinami, ki jih druži dvojezično upravljanje in delovanje", kot se npr. dogaja v Benečiji, kjer "skupina županov snuje povezavo med občinami iz zaščitenega območja in nekdanje gorske skupnosti ter se preverjajo vse možne rešitve za Kanalsko dolino". Še pred tem bo moral načrt deželnega odbora prejeti mnenje Sveta krajevnih avtonomij.

Deželni svetnik Gabrovec izpostavlja dejstvo, da je v deželnem zakonu 26/2014 "izrecno navedeno območje dvaintridesetih občin, kjer je zgodovinsko prisotna slovenska manjšina", in pri tem dodaja, da "se že nekaj časa iz uradov deželne administracije širi teorija, da so možna odstopanja čisto teoretična, vezana na minimalne spremembe in torej neuporabna, toliko da skupinam županov, ki tako na Videmskem kot tudi na Tržaškem in Goriškem snujejo neke svoje predloge, kratko malo odsvetujejo vsako iniciativo". To pa je skregano z duhom zakona, ki zapoveduje "soudeležbo županov in njihovo aktivno vlogo". Pri tem Gabrovec poziva župane, "da pohitijo z dogovarjanjem". "Če se na območju avtonomno izoblikujejo resni in utemeljeni predlogi, potem res ne vidim, kako naj jih deželna vlada, ne glede na njene želje in pričakovanja, prezre. Sama italijanska ustava izpostavlja pomen in subjektiviteto občin kot osnovno javnoupravno celico. Avtonomija občin je, vsaj načelno, zabeležena tudi v uvodnem delu deželnega zakona. Zato še zlasti župane in županje dvojezičnih občin od Doline do Števerjana vabim, da še najprej med sabo preverijo možnost vzajemne povezave – brez Trsta in Gorice, pa čeprav to ne diši deželnemu odborniku in, posledično, tudi ne najvišjim deželnim funkcionarjem", še dodaja deželni svetnik SSk, za katerega je nadvse pomembno, da se teži k "ohranjanju čim večje povezanosti med območji, ki poleg slovenskega kulturnega-jezikovnega-narodnega značaja jih druži ista želja po ohranjanju avtonomije".

JuČ

Kratke

Volitve za novega predsednika republike v četrtek, 29. januarja, v palači Montecitorio

Italijanska državna politika se v teh dneh ukvarja z volilno zakonodajo in s pripravami na izvolitev novega predsednika republike. Predsednik Giorgio Napolitano je namreč prejšnji teden odstopil, tako kot je napovedal v trenutku, ko je pred dvema letoma zaradi čuta državnosti in kot garant nujnih reform sprejel ponovno kandidaturo. Kdo bo naslednji italijanski predsednik, pa ostaja velika neznanka. Prejšnji teden je zopet na dan prišlo ime Romana Prodija, ki pa je to možnost odločno zavrnil. Medtem politična pogajanja in volilni postopek že potekajo, volitve pa se bodo uradno začele prihodnji četrtek, 29. januarja, ob 15. uri, ko se bodo zbrali poslanci, senatorji in po trije predstavniki deželnih svetov (za Dolino Aosta samo eden). Palača Montecitorio, kjer ima svoj sedež poslanska zbornica, bo kraj, kjer bodo potekale volitve za novega predsednika republike. Tako imenovani veliki volivci (skupno jih je 1007) bodo imeli na razpolago tri volilne kroge, kjer bo za izvolitev potrebna dvotretinjska, od četrtega kroga dalje pa absolutna večina zbora.

Napetosti v sklepni fazi sprejemanja volilnega zakona. Predlogi SSk

Druga pomembna politična tema je državni volilni zakon, ki še najbolj pretresa Demokratsko stranko predsednika ministrskega sveta Mattea Renzija. Predsednik vlade je nekako med dvema ognjema, saj mu na eni strani nasprotuje skupina senatorjev Demokratske stranke, po drugi strani pa Silvio Berlusconi, ki zahteva, da se spoštuje t. i. dogovor iz ul. Nazareno. Tarča ostrih kritik skupine senatorjev Demokratske stranke je sistem zaprtih list, ki bodo po njihovem volitve spremenile v imenovanja. Izstop Sergia Cofferatija iz Demokratske stranke pa je še dodatno zaostril odnose v trenutno največji italijanski politični stranki, ki je stalno na robu razkola. Kakšen bo na koncu volilni zakon, pa je pomembno tudi za slovensko narodno skupnost v FJK, saj je stalno na nitki vprašanje, ali bo izpolnjeno določilo 26. člena zaščitnega zakona 38/01. V njem je namreč zapisano, da volilni zakon za senat in poslansko zbornico vsebuje določila za olajšano izvolitev predstavnika Slovencev v FJK. V tem smislu je deželni tajnik SSk Damijan Terpin stalno v stiku z južnotirolskimi parlamentarci SVP, po katerih je bilo vloženih že nekaj predlogov. Vse do danes pa ni znano, ali bo to določilo zapisano v zakonu ali pa bo za to morala poskrbeti vlada v izvajalnih ukrepih.

Deželni svet FJK je izbral tri velike volivce

Italijanska ustava v členu 38 določa, da vsak deželni svet izbere tri predstavnike za izvolitev predsednika republike (Dolina Aosta ima samo enega) in tako je v ponedeljek deželni svet FJK določil lastne "velike volivce". Na podlagi tajnega glasovanja so bili izbrani Franco Iacop (26 glasov), Debora Serracchiani (25 glasov) in predstavnik opozicije Renzo Tondo (13 glasov).

Gabrovec je pisal odbornikoma Panontinu in Telesci v zvezi z razpisi za delovna mesta v deželni upravi

Podpredsednik deželnega sveta in deželni svetnik SSk Igor Gabrovec se je s pismom obrnil na deželna odbornika Panontina in Telesco v zvezi z razpisnimi natečaji za nova delovna mesta pri deželni upravi (na spletni strani www. regione. fvg. it, na linku "concorsi"). Gabrovec opozarja oba odbornika, "da v besedilih natečajev ni nobene omembe poznavanja manjšinskih jezikov. Pomen manjšinskih jezikov je izpostavljen z državnimi in deželnimi zakoni, vendar bistvenega pomena je, da načela tudi uresničujemo". Za predstavnika SSk slovenščina, furlanščina in nemščina "niso namreč tuji jeziki, ampak priznani jeziki naše dežele, ki so uporabni na vseh nivojih javne uprave". Zaradi tega je potrebno, da postanejo zaščitna načela normalna praksa, in to še posebno v prihodnjih razpisih, ki se pripravljajo v okviru zdravstva. Ravno v okviru reforme zdravstva je Gabrovec dosegel, da je bilo vneseno načelo o uporabi slovenščine in drugih priznanih manjšinskih jezikov na območjih narodne zaščite za tiste javne storitve, ki so neposredno namenjene občanom.

Deželni svetnik SSk Gabrovec vsekakor vabi vse tiste, ki se nameravajo predstaviti na omenjene natečaje, da v svojih življenjepisih zabeležijo tudi znanje slovenščine in drugih manjšinskih jezikov, saj gre za pomemben dodatek, ki bi ga morala Dežela FJK tudi primerno upoštevati.

Srečanje številčnih družin v Rimu

"Vlagati v otroke pomeni rojevati prihodnost"

V dneh od 26. do 28. decembra 2014, ob koncu leta, ko je Italija doživela doslej najnižjo stopnjo demografske rasti, je Rim postal evropska prestolnica številčnih, t. i. XXL-družin. Ob prvi okrogli obletnici združenja ANFN (Associazione nazionale famiglie numerose) se je nekaj tisoč ljudi zbralo v italijanski prestolnici, da bi proslavili jubilej, pregledali prehojeno in načrtovali nadaljnjo pot ter prisluhnili besedam svetega očeta na nedeljski avdienci v Avli Nervi v Vatikanu. Družinam iz vse Italije - od Sicilije do alpskih dežel - se je ob tej priložnosti pridružilo nekaj predstavništev družin iz Španije, Nemčije, Madžarske, Poljske in celo Latvije. Sorodna združenja po vsej evropi so včlanjena v Evropsko zvezo številčnih družin ELFAC (European Large Families Confederation), ki je bila uradno ustanovljena leta 2004, danes pa predstavlja kar 50 milijonov Evropejcev (okrog 9 milijonov družin). Zveza skuša v različnih sredinah predstavljati gospodarske in družbene interese (velikokrat zapostavljenih!) družin z otroki na splošno, še posebej pa številčnih družin, saj te (zlasti v kriznih obdobjih) prve zdrsnejo na rob revščine. Povsem pa je jasno, da je družinsko okolje z več otroki najbolj primerno za zdravo vzgojo otrok, njihovo vključevanje v družbo ter zagotavljanje medsebojne podpore in solidarnosti med generacijami.

O ANFN

Združenje ANFN je nastalo 26. julija (na praznik svetih Joahima in Ane, Marijinih staršev in Jezusovih dedkov) 2004 v Brescii. Do zamisli je prišlo, ko sta se dva očeta številnih otrok, Mario Sberna in Enrico Cinelli, srečala v trgovini pred prodajnim pultom z ribami, ki si jih seveda nista mogla privoščiti. Sberna je postal ustanovitelj italijanskega združenja, ki želi povezovati v mrežo številčne družine, jih podpirati in tudi zastopati na različnih upravnih ravneh. Danes je združenje prisotno v vseh deželah in se lahko ponaša s tem, da stalno raste: vsak teden (!) se pridruži okrog 45 novih družin. ANFN ima svoje glasilo *Test positivo*, ki se tiska v 20 tisoč izvodih, in portal *www. famiglienumerose. org*, ki je v prejšnjem letu doživel več kot 100 tisoč obiskov.

Sberna, ki je zaznamoval združenje s svojo močno karizmo, je bil pred dvema letoma izvoljen v poslansko zbornico in tako na

Giuseppe Butturini

Regina Florio

Costanza Miriano

Mario Sberna

najvišji politični ravni zastopa potrebe velikih družin, čeprav sam trdi, da kolegi v parlamentu "mrzijo družine z otroki ali so do njih ravnodušni"... Ni postal parlamentarec, ker bi si to želel: nekaj časa se je branil, nato pa so ga prijatelji prepričali. Sprejel je - s privolitvijo žene Egle - samo pod pogojem, da bi mu to ne spremenilo življenja. Znano je, da od (dobre!) plače zadrži toliko, kolikor je prejemal prej, ko je bil zaposlen kot upravitelj škofijskega semenišča v Brescii, in sicer 2.500 evrov. Ostalo razdeljuje potrebnim oz. v dobre namene.

V združenju obstaja tudi posvetovalno telo oz. nekak politični observatorij, ki raziskuje in pripravlja konkretne politične predloge. Doslej je že sklenil več kot 250 konvencij, ki članom omogočajo, da nakupujejo vsakdanje dobrine oz. sklepajo nekatere

Na avdienci pri papežu

pogodbe po ugodnejših cenah.

Znotraj združenja obstajajo različne 'mreže' solidarnosti in oblike vzajemne pomoči: obstaja več desetin skupin, ki skrbijo za nakupe na debelo po nižji ceni; v povezavi z zvezo Banco alimentare oz. s pomočjo velikodušnih zasebnih darovalcev okrog tisoč družin v ekonomski stiski redno prejema osnovne prehrambene izdelke.

ANFN ima tudi svojo nogometno državno reprezentanco, ki je v poseben ponos združenju. V glavnem jo sestavljajo - ne prav rosno mladi - nekdanji poklicni športniki, danes očetje štirih, petih ali celo desetih otrok. Ekipa, ki je že igrala na glavnih italijanskih stadionih, se seveda udeležuje zlasti tekem, ki imajo poseben, simboličen pomen. Septembra 2014 je npr. šla v Sveto deželo, kjer je igrala več tekem z ekipami različnih narodnosti in verstev, da bi - tudi v prisotnosti krajevnih političnih oblasti - spodbudila razmislek o bratstvu med različnimi in miru v svetu.

Številčne družine v Italiji

Po podatkih državnega statističnega zavoda Istat je v Italiji nekaj več kot 850 tisoč družin, ki imajo vsaj 3 otroke. Med temi je 171.200 družin z vsaj 4 otroki. Od teh ima 139 tisoč družin 4 otroke, skoraj 24 tisoč družin 5 otrok, 5.550 družin 6 otrok, 1.660 družin 7 otrok, 557 družin 8 otrok, 231 družin 9 otrok, 82 družin 10 otrok, 37 družin 11 otrok, 16 družin 12 oz. 13 otrok, 9 družin 14 oz. 15 otrok.

V združenje ANFN je včlanjenih 17 tisoč družin, to pomeni približno 102 tisoč državljanov. Najštevilčnejša je družina Anania, ki ima 16 otrok: najstarejši ima 19 let, najmlajši eno.

Številčne družine o sebi menijo, da so pač navadne družine, čeprav večina ljudi morda gleda nanje kot na bele muhe. Eni jih imajo za junaške, drugi za neodgovorne in naivne.

Rimski week-end

Prvi večer, 26. decembra, so se udeleženci shoda srečali pod velikim šotorom športnega objekta Parco della Madonnetta v jugozahodnem predmestju Rima. Tam so imeli svoj praznik z glasbenimi točkami in gledališkimi prizorčki, ki so jih seveda pripravile nekatere družine.

Jutro drugega dne je bilo posebno zanimivo. Pri okrogli mizi so o združenju spregovorili ustanovitelja Mario in Enrico, briljantna časnikarka RAI, mati štirih otrok, globoko duhovna in neverjetno duhovita mlada pisateljica Costanza Miriano, predsednik foruma, ki združuje italijanska družinska združenja, Francesco Belletti, podpredsednica zveze ELFAC Regina Florio in družinski posredovalec Marco Scarmagnani.

Predstavili so izid nove knjige o številčnih družinah z naslovom *Il ritorno della cicogna*, ki sta jo uredila Regina Florio in Mario Sberna, pa tudi res dobro narejen dokumentarni film, ki ga je posnel izkušeni 'filmaker' Mauro Bazzani, oče osmih otrok. Popoldne je bil občni zbor z volitvami, na katerih so člani izbrali novo vodstvo. Za predsednika je bil potrjen dosedanji predsednik Giuseppe Butturini, ki z ženo, desetimi otroki in vnuki živi blizu Padove. Žena Raffaella je vse navzoče spodbudila, naj bodo vsak dan srečni z družino, ki so jo prejeli v dar od Boga, in naj bodo tudi vsak dan zadovoljni s soprogom, kajti povezan zakonski par "omogoča otrokom, da rastejo v čudovitem vrtu, jim daje rasti in jih utrjuje na edinstven način".

Tridnevno srečanje je doseglo vrhunec v nedeljo, 28. decembra. V Avli Nervi je za številčne družine daroval mašo msgr. Vincenzo Paglia, predsednik papeškega sveta za družino. Sledila je avdienca s papežem Frančiškom, ki je družinam z otroki, pa tudi dedkom namenil čudovite besede (zato njegov govor objavljamo v celoti). Enkratno doživetje!

Kot zanimivost povejmo, da je pred Bergogliom imel posebno avdienco s številčnimi družinami Pavel VI. pred približno 50 leti. Tedaj je bilo v Italiji tri milijone družin z vsaj štirimi otroki, danes jih je manj kot dvesto tisoč... "Vlagati v otroke pomeni rojevati prihodnost", trdi Sberna, čeprav se zaveda, da družine z več otroki z večjo lahkoto zdrsnejo pod prag revščine. Če so družine družbene celice, so številčne družine posebno bogate in vitalne celice, je dejal papež. "In država ima samo korist od tega, če vlaga vanje". / DD

Papež Frančišek na avdienci 28. decembra 2014

"Številčne družine so upanje za družbo!"

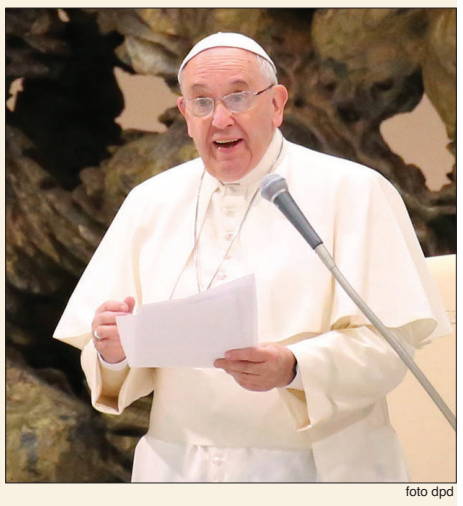

foto dpd

Papež Frančišek se je 28. decembra v Avli Nervi v Vatikanu srečal s številčnimi družinami. Tako jih je nagovoril:

"Dragi bratje in sestre, dober dan. Najprej eno vprašanje. Moja radovednost. Ob kateri uri ste se zbudili? Ob petih? In niste zaspani? Zadovoljen sem, da se lahko z vami srečam ob desetletnici združenja, ki zbira v Italiji skupaj številčne družine. Vidi se, da imate radi družino in imate radi življenje. In lepo se je zahvaliti Gospodu za ta dan, na katerega obhajamo Sveto Družino". Tako je papež Frančišek pred opoldansko molitvijo nagovoril veliko številčnih družin, okoli 7000 oseb, v dvorani Pavla VI. v Vatikanu.

Darovanje v templju

Današnji evangelij nam predstavlja Marijo in Jožefa, ki neseta Dete Jezusa v tempelj in tam srečata dva starčka, Simeona in Ano, ki prerokujeta o Detetu. To je podoba 'širše' družine, morda tako kot so vaše, kjer se različne generacije srečajo in si medsebojno pomagajo. Zahvaljujem se msgr. Pagli, predsedniku Papeškega sveta za družino, on je izvedenec za te stvari in si je zelo želel ta trenutek, msgr. Beschiu, ki je zelo sodeloval pri rojstvu in rasti vašega združenja, ki se je začelo v mestu blaženega Pavla VI., v Bresci.

Najlepši sadovi zakonske ljubezni

Prišli ste z najlepšimi sadovi vaše ljubezni. Materinstvo in očetovstvo sta Božja darova, toda sprejeti dar, čuditi se nad njegovo lepoto ter storiti, da sveti v družbi, to je vaša naloga. Vsak vaš otrok je edinstvena stvaritev, ki se ne bo ponovila v zgodovini človeštva. Ko se doume to, oziroma to, da je bil vsak od Boga hoten, smo osupli, kakšen čudež je vsak otrok. Vsak otrok pa spremeni življenje. Življenje se spremeni. Vi dečki in deklice ste ravno to, vsak od vas je edinsten sad ljubezni. Prihajate iz ljubezni in rastete v ljubezni. Ste edinstveni, toda ne sami. To, da imate brate in sestre, je za vas zelo dobro, saj so sinovi in hčere številčnih družin že od ranega otroštva bolj sposobni bratskega občestva. V svetu, pogosto zaznamovanim s sebičnostjo, je številčna družina šola solidarnosti in medsebojne razdelitve in ti drži sta potem v dobrobit vse družbe.

Dobro drevo rodi dobre sadove

Vi otroci in mladostniki ste sadovi drevesa družine, saj ste dober sad drevesa, ki ima dobre korenine, ki so stari starši, in dobro deblo, ki so starši. Jezus je rekel, da vsako dobro drevo prinaša dobre sadove in vsako slabo drevo slabe sadove (prim. Mt 7,17). Velika človeška družina je kakor gozd, v katerem dobra drevesa prinašajo solidarnost, občestvo, zaupanje, medsebojno pomoč, varnost ter zadovoljno zmernost, prijateljstvo. Navzočnost številčnih družin je namreč upanje za družbo. Zaradi tega pa je zelo pomembna tudi navzočnost starih staršev. To je dragocena navzočnost bodisi za praktično pomoč bodisi in predvsem zaradi vzgojnega prispevanja. Stari starši namreč v sebi ohranjajo vrednote nekega ljudstva, družine in to pomagajo staršem posredovati naprej. V prejšnjem stoletju so stari starši posredovali vero najprej, so prinašali h krstu otroke.

Dragi starši, hvaležen sem vam za zgled ljubezni do življenja, ki ga vi varujete od spočetja do naravnega konca, kljub vsem oviram in težavam življenja in ki vam ga žal javne institucije ne pomagajo vedno prenašati. Upravičeno poudarjate, da italijanska ustava v 31. členu zahteva posebno skrb za številčne družine, vendar pa v resnici to ni tako. Želim torej, tudi ko pomislim na nizko nataliteto, ki jo v Italiji že nekaj časa zaznavajo, 1%, to ni nič, večjo pozornost tako politike kot javne uprave na vseh nivojih, da takšne družine dobijo predvideno podporo. Vsaka družina je celica družbe, toda številčna družina je bogatejša in vitalnejša celica in za dobro države je, da vlaga vanjo.

Dobrodošlo je, če se družine združujejo v združenja, kakor v to italijansko ali kakor druge tukaj zastopane iz drugih evropskih držav, in dobrodošla je mreža združenj družin, ki je sposobna biti navzoča in vidna v družbi in politiki. Sveti Janez Pavel II. je glede tega dejal: "Družine se morajo vedno bolj zavedati, da so one 'protagonistke' tega, kar imenujejo 'družinska politika', in da morajo prevzeti odgovornost za preobrazbo družbe. V nasprotnem primeru bodo one prve žrtve zla, ki so ga le brezbrižno opazovale (Familiaris consortio 44). Prizadevanje, ki ga združenja družin opravljajo v različnih forumih, narodnih ali krajevnih, je ravno to, da v družbi in preko državnih zakonov spodbujajo vrednote in potrebe družine.

Dobrodošla so tudi cerkvena gibanja, v katerih ste vi iz številčnih družin še posebej navzoči in dejavni. Vedno se zahvaljujem Gospodu, ko vidim očeta in mamo številčne družine skupaj z njihovimi otroki, vključene v življenje Cerkve in družbe. S svoje strani sem vam blizu z molitvijo in vas izročam v varstvo Svete Družine: Jezusa, Marije in Jožefa. Lepa novica je, da se ravno v Nazaretu gradi hiša za družine z vsega sveta, ki poromajo tja, kjer je Jezus rastel in se krepil v modrosti in milosti (prim. Lk 2,40).

Še posebej pa molim za najbolj preizkušane družine zaradi ekonomske krize, tiste, kjer je oče ali mati ostal brez dela, to je hudo, kjer ga mladim ne uspe najti, za družine, ki so preizkušane v tem, kar jim je najdragocenejše, in za tiste, ki jih napada skušnjava, da se prepustijo osamljenosti ali razdeljenosti.

Dragi prijatelji, dragi starši, dragi otroci, dragi mladi, dragi stari starši, lep praznik vsem! Naj bo v vsaki vaši družini obilje Božje nežnosti in tolažbe. Iz srca vas blagoslavljam. In vi, prosim vas, nadaljujte z molitvijo zame, ki sem morda za vas vse dedek. Hvala. Sedaj vsi skupaj molimo k Mariji, da prejmemo blagoslov".

Razstava med 19. aprilom in 24. junijem 2015 v Turinu

Sindon, največja ljubezen

Razstava z mladimi in z osebami, ki trpijo. Tako si je nadškof Nosiglia zamislil slovesno razstavo, ki bo med 19. aprilom in 24. junijem 2015 spet priklicala "ljudstvo sindona", da bi videli in molili pred tisto Podobo, ki z veliko izrazno močjo spominja na trpljenje in smrt Jezusa Kristusa.

Zakaj mladi, zakaj bolniki? Razstavo leta 2015 je dovolil papež Frančišek zaradi 200. obletnice rojstva sv. Janeza Boska, ustanovitelja salezijanske družine: ta "jubilej" bo privabil v Turin z vsega sveta mlade (in manj mlade), ki so obiskovali šole, župnišča in športna igrišča v imenu don Boska. Sam Frančišek bo v Turinu 21. junija: to je naznanil na avdienci na Trgu sv. Petra 5. novembra lani. To potovanje bo zanj tudi nekaka "vrnitev h koreninam": iz Turina in gričevnatega območja Monferrata je namreč družina Bergoglio, tako kot številni drugi izseljenci iz Piemonta, odpotovala v Argentino.

Kar se tiče bolnikov, je povezava s sindonom neposredna: kdor pozna bolečino na telesu ali na duši, kdor živi zraven bolnikov, ima globoko izkušnjo skrivnosti bolečine; tudi zato je bolj nagnjen k temu, da "prepozna" in skuša lajšati trpljenje drugih, kolikor je to mogoče. Pozornost do sveta bolezni vodi do pristnega in pravega razloga razstave: motriti obličje Gospoda, da bi šli iz sebe in "služili bratom". To je smisel gesla, ki ga je varuh Nosiglia izbral za to razstavo: "Največja ljubezen". Jezusove besede v 15. poglavju Janezovega evangelija spominjajo na to, da nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da da življenje. Zato razodevajo Božjo ljubezen do nas, ki smo prejeli Božje življenje v Kristusu. "Največja ljubezen" nas vabi, nas sili, da bi prepoznali Gospoda v bratih - v revnih, v potrebnih, v trpečih.

Razstava sindona, slavje in romanje, versko in duhovno, močan trenutek življenja Cerkve, je tudi velika priložnost za Turin in njegovo ozemlje: da bi ga ljudje spoznali, da bi ponudil svojo sposobnost sprejemanja, ki se je v zadnjih letih razvila v količini in kakovosti. Zlasti dnevi okrog obiska papeža Frančiška, ko se bo prišlo srečat z njim na tisoče mladih, bodo pokazali "novi obraz" Turina. Kot se je že zgodilo ob zadnjih razstavah svetega prta (od leta 1998 dalje), sta se Turin in Piemont dejavno zavzela za organizacijo razstave. V Organizacijskem odboru so poleg škofije prisotni mestna uprava, Pokrajina Turin, Dežela Piemont, dve bančni fundaciji (San Paolo in CRT), salezijanci in Deželno ravnateljstvo za spomeniško varstvo. Sočasna prisotnost Expo-ja v Milanu bo menda povečala število obiskovalcev tudi v Turinu.

Namen je, da bi uresničili razstavo, na kateri ima prav vsakdo možnost videti sindon in bolje spoznati - cerkvene, pa ne samo - stvarnosti Turina ter njegovega območja. Zato je, kot vedno doslej, obisk razstave turinskega prta popolnoma brezplačen, obvezna pa je rezervacija (tudi ta je brezplačna). Prijavite se lahko izključno prek interneta, in sicer na uradnem portalu svetega prta www. sindone. org. Ob delovnikih je možno najti informacije na telefonski številki 011.5292550 (cena klica je odvisna od lastnega telefonskega operaterja). (prev. DD)

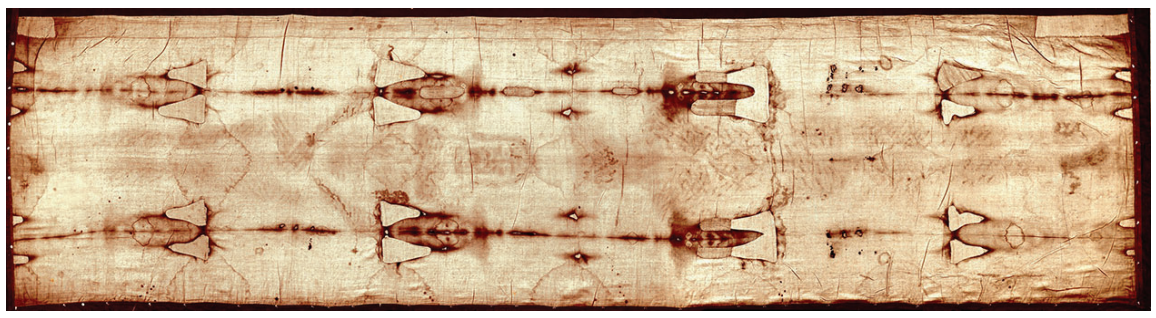

Kratke

Priprava praznovanja 50-letnice slovenskega skavtizma na Goriškem

Enkrat skavt, vedno skavt! Če je v tebi to geslo še vedno živo ali pa bi ga rad obudil, pridi na informativno srečanje za pripravo praznovanja 50-letnice slovenskega skavtizma na Goriškem. Letniki 1970, -71, -72, -73 in -74 se srečamo **v petek, 6. februarja, ob 20. uri**, na skavtskem sedežu v Gorici.

Goriški romarji v Sveti deželi

V sredo, 31. decembra 2014, so udeleženci škofijskega romanja v Sveto deželo z letalom poleteli do Telaviva. Vse do praznika Svetih treh kraljev so v spremstvu goriškega nadškofa msgr. Carla Redaellija obiskali Betlehem, si ogledali Mrtvo morje, Galilejo in Nazaret ter Oljsko goro in Jeruzalem. Na vsakem kraju so z branjem svetopisemskih odlomkov podoživljali Jezusovo pot od Betlehema do Kalvarije, kjer danes stoji Božji grob. Posebna duhovna doživetja so bili vsakodnevne sv. maše, procesija v Nazaretu, obnova krsta pri Jordanu in križev pot po jeruzalemskih ulicah. Goriški romarji so bili razdeljeni v dve skupini. Eno je vodil goriški duhovnik Giorgio Giordani, drugo pa komisar za Sveto deželo in frančiškan Giuseppe Battistelli. / JuČ

Iz beležke goriškega nadškofa

V četrtek, **22. januarja**, se bo msgr. Carlo R. M. Redaelli ob 18. uri v metodistični cerkvi v ul. Diaz udeležil ekumenske molitve ob tednu za edinost kristjanov. V petek, **23. t. m.** , bo ob 18. uri maševal v cerkvi sv. Ignacija na travniku za časnikarje in tiskarje ob prazniku zavetnika sv. Frančiška Saleškega. V soboto, **24. t. m.** , bo ob 15.30 v župniji svetih Nikolaja in Pavla v Tržiču na tečaju za moderatorje in tajnike pastoralnih svetov. V nedeljo, **25. t. m.** , bo ob 10. uri v župniji sv. Jožefa v Tržiču maševal in podelil zakrament sv. birme. V ponedeljek, **26. t. m.** , bo ob 19.30 v župniji sv. Nikolaja in Pavla v Tržiču posegel na srečanju za mlade duhovnike v nadškofiji.

Ena bistvenih človeških lastnosti

Odgovornost

Davnega leta 1968 je pri Celjski Mohorjevi družbi izšla knjiga dr. Antona Trstenjaka z naslovom *Hoja za človekom*. V njej med drugim zasledimo tudi tole misel: "Človek je odgovorno bitje. V tem stavku je zaobsežena ena bistvenih človekovih lastnosti" (str. 121), saj je odgovornost ena od temeljnih človekovih moralnih vrlin. Odgovorni smo za svoje življenje, ki nam je bilo podarjeno, za vse, kar imamo, pa tudi za soljudi. Odgovornost za druge je jedro človekovega etosa, pravi teolog Dietrich Bonhoeffer. Samo v soodgovornosti za drugega priznamo sočloveka v njegovi nedotakljivosti, saj živi z menoj (ob meni) in obstaja tudi zame. Če človeka in njegovo življenje ne priznavamo kot absolutni vrednoti, ju lahko po mili volji izkoriščamo. To so zelo dobro poznali najrazličnejši -izmi, ki so na določene ljudi gledali z viška svoje ideologije, ki so jo oznanjali. Vse to smo lahko doživljali v polpreteklem času, pa najsi bo to v nacizmu, fašizmu ali komunizmu.

Človek pa je tudi bitje v nastajanju. Otrok razvija čut za odgovornost za drugega prav ob skrbnem odnosu staršev pa tudi vzgojiteljev (učiteljev). Če otrok ne doživi ljubezni staršev, bo ostal čustveni invalid, ker mu primanjkuje moralne zavesti in tudi odgovornosti.

Kriza sodobnih družbenih odnosov izvira prav od tod, ker človek ne pristopa več k sočloveku kot k tistemu, ki biva z njim – v njegovem okolju, ampak ga jemlje kot predmet. Če se vprašamo, zakaj je človek 20. stoletja tako globoko padel v nečlovečnost – spomnimo se -izmov: fašizma, nacizma, komunizma –, lahko

Dr. Anton Trstenjak

odgovorimo, da je do tega prišlo zato, ker je izgubil pogled na bližnjega in ga ni spoznal za sočloveka, ampak ga je imel za manjvredno bitje – razrednega sovražnika. Če malo spremljamo ideologije 20. stoletja, z lahkoto spoznamo, da so totalitarne ideologije v tem času imele človeka za predmet uporabe, delovno silo, celo za surovino (Nacisti so iz človeških las izdelovali preproge, iz pepela trupel milo, celo človeško kožo so skušali uporabiti namesto živalske ...). Ker je tem ideologijam človek bil predmet, so se z lahkoto brezobzirno izvajali množični genocidi.

Če človek in življenje za kako ideologijo nista absolutni vrednoti, ju z lahkoto izkorišča, jima krati pravice, omejuje način življenja in si človeka prilašča kot predmet. V slovenski zgodovini je takšen primer viden pri povojnih pobojih. Ujetniki – "sovražniki komunizma" – so bili režimu nevaren predmet, zato jih je bilo treba likvidirati.

Nedotakljivost človekovega življenja in tudi svetost življenja sta vrednoti, ki sta nad vsakim zakonom. Da pa se uveljavita, morata imeti mesto najprej v človekovi zavesti, pa tudi v njegovem srcu. Človek je bitje v nastajanju, kar pomeni, da je nedovršen – nedograjen – v primeri z živaljo, ki v času svojega življenja ne razvije nobene druge bistvene lastnosti kot tisto, ki jo podeduje. Nam ljudem etična zavest in odgovornost nista dani že z rojstvom, kot so nam dani nagoni, pač pa ju moramo otroku privzgojiti že v detinstvu, pravi dr. Trstenjak. Tako spoznamo, da odgovornost in skrb za drugega nista le sredstvi našega počlovečenja, pač pa nam omogočata tudi polnost življenja in nas duhovno obogatita.

Ambrož Kodelja

Ob bok "Frančišku sredi volkov"

Volkovi ali hijene?

Najprej se zahvaljujem kolegu Igorju (Gregoriju, op. a.) za članek o papežu med volkovi. Gre za kvaliteten zapis, ki je nastal tudi na podlagi udeležbe na predstavitvi knjige vatikanista Politija. Kot prvo je treba povedati, da so volkovi – ne le za vatikanskim obzidjem, ampak tudi v Cerkvi nasploh. Ti volkovi niso od danes, temveč od nekdaj, vsak papež pa se je moral braniti, da ne bi bili njihovi napadi preveč škodljivi. Glede na to, da navadno ti napadi prihajajo potuhnjeno in iz ozadja, bi te osebe raje drugače imenovali, morda hijene? Sedaj pa k osrčju. Nisem prepričan, da je s kardinalom Pellom vse v "vatikanski banki" postalo tako transparentno, vsaj ne še. Povabil bi vse, da si preberete odgovor na izjave avstralskega kardinala, ki ga je na "Catholic Herald" poslal Ettore Gotti Tedeschi, predsednik IOR (vatikanske banke) od leta 2009 pa do konca maja 2012. Zapis najdete (med drugimi) na naslednji spletni povezavi: http: //www. catholicherald. co. uk/commentandblogs/2015/01/08/ecco-cosa-avrebbe-bisogno-di-sapere-il-cardinal-pell/. Zadeve niso tako enostavne, kot pravi naslov kardinalovega zapisa, da je namreč kar *"Konec časov, ko so molzli Vatikan"*. Vsekakor bi po branju zapisa Gotti Tedeschija lahko pritrdili besedam p. Cestnika, ki jih Igor navaja, da je namreč zaslužni papež z abdikacijo zadal močan udarec nekaterim, kot sem pa dejal, gre najbrž za vatikanskim obzidjem in v Cerkvi prej za drugačne vrste živali kot pa za volkove – ne vem, katera vrsta živali bi bila najprimernejša za metaforo. Vsekakor ne moremo kot volkov, še manj kot napadalcev, označiti tistih škofov in kardinalov, ki jih omenja Politi: msgr. Athanasiusa Schneiderja, kardinalov Gerharda Ludwiga Müllerja, Carla Caffarre, Raymonda Lea Burkeja, Walterja Brandmüllerja in Velasia De Paolisa. Če naj bi storil msgr. Schneider "frontalni napad na papeža", ko se je ostro izrazil glede vmesnega poročila sinode, potem je bilo teh napadalcev zares veliko, saj se je kar nekaj škofov in kardinalov nič kaj nežno izrazilo glede tega poročila. Ali lahko kristjani preidemo na to ločevanje na dobre in slabe fante ("good guys and bad guys"), tako znano iz ameriške filmske produkcije, kjer je potem vedno tako, da dobri fantje upravičeno pobijejo slabe? Tisti, ki beremo in poslušamo škofa Schneiderja, vemo, da je on zelo plemenita in razgledana ter izkušena osebnost, modri pastir Cerkve. Samo zato, ker je Nemec iz Kirgizistana in škof v Kazahstanu, še ne pomeni, da ni razgledan in svetovljanski – ne nazadnje je veliko let z družino živel v Nemčiji, kamor so se preselili iz Sovjetske zveze. Tam je vstopil v svoj red (Regularnih kanonikov Svetega Križa iz Coimbre), v Nemčiji študiral, potem pa študije končal v Rimu, kamor še vedno službeno večkrat potuje, saj se kot profesor izpopolnjuje in predava. Kaj reči glede sodb o peterici kardinalov, ki jih Politi pavšalno obsoja, ne na podlagi njihovih dosedanjih sadov in dela, temveč na podlagi knjige, ki je po vsej verjetnosti niti ni prebral, glede na to, da jo označi kar kot "manifest proti možnosti obhajila ločenim in ponovno poročenim". Sam, ki sem zadevo prebral, imam povsem drugačno mnenje o tej knjigi. Delo nikogar ne napada, temveč je resno in strokovno. Meni je knjiga zelo koristila, mi odprla neka nova obzorja razumevanja in pogled na stvari, tudi v pastoralnem oziru, saj mislim, da bom lahko bolje pomagal mladim v pripravi na poroko, kot če knjige ne bi prebral. Apriorne, vzvišene in ideološko pogojene ocene, ne da bi se v ljudi in njihove zapise sploh poglobili, so žal postale "vsakdanji kruh" časnikarjev, tudi vatikanistov. Tu ne mislim le na Politija, temveč tudi na druge. Vsi, ki povejo nekaj, kar gre proti glavnemu toku, "mainstreamu" v Cerkvi, so zelo grdo ožigosani in označeni. Pogosto njihovi zapisi in dela ostanejo neprebrani.

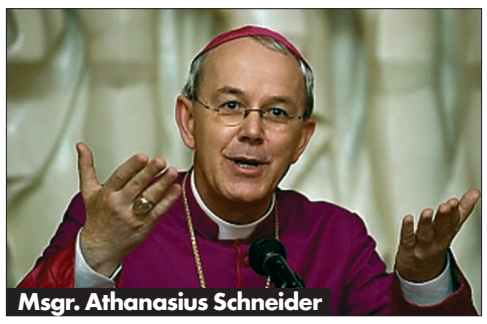
Msgr. Athanasius Schneider

Andrej Vončina

Kratke

Pod lipami v četrtek Stojan Spetič

Protagonist novega Srečanja pod lipami, ki bo **v četrtek, 22. januarja 2015, ob 20. uri** v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in Krožka za družbena vprašanja Anton Gregorčič, bo znani slovenski zamejski politik, časnikar in komentator Stojan Spetič. V pogorovu s profesorjem Petrom Černicem se bo dotaknil marsikatere aktualne teme, ki je v zadnjem obdobju v ospredju dogajanja v slovenski narodni skupnosti in v širši slovenski in evropski javnosti. Govor bo tudi o Spetičevi politični karieri, od političnih začetkov na Katinari do študentskega življenja na univerzi v zgodnjih šestdesetih letih, šolanja v Moskvi in dela v okviru komunistične partije v Trstu in tržaškem občinskem svetu. Posebna pozornost bo na večeru namenjena Spetičevemu delovanju v italijanskem parlamentu, letom, ki so prinesla delitev v vrstah italijanske levice ter odločitev za stranko komunistične prenove oz. stranko italijanskih in slovenskih komunistov in utrditev njegove vloge v vsedržavnem merilu. Obdobje sovpada tudi z leti, ko je nastajal najprej zakon 482/99 in nato zakon 38/01: kakšna so bila takrat pričakovanja, kakšna strategija, zakaj so bile opravljene nekatere izbire. V ospredju četrtkovega večera bodo seveda tudi sedanji trenutek v manjšini, ocena delovanja drugih slovenskih političnih sredin, krovnih organizacij, pa tudi ocena splošne slike politike v Italiji in v Sloveniji.

Nov izziv za OPZ Veseljaki iz Doberdoba

Otroški pevski zbor Veseljaki iz Doberdoba pod vodstvom Lucije Lavrenčič Terpin se pripravlja na novo glasbeno preizkušnjo. Konec meseca januarja bo odpotoval v češko prestolnico, kjer bo sodeloval na mednarodnem pevskem tekmovanju PRAGA ALLEGRO 2015. Predstavil se bo s slovenskimi in tujimi skladbami. Najprej bo potekal prvi krog tekmovanja; kdor bo dobro prestal to

preizkušnjo, bo naslednjega dne nastopal pred mednarodno žirijo v finalnem programu. Celotno tekmovanje bo potekalo v prestižni Kaiserštejnsky palači.

V Pragi pa bodo doberdobski Veseljaki peli tudi med nedeljsko sv. mašo v veličastni stolnici sv. Vida na gradu. Tu bodo nastopali skupaj z otroškim zborom iz Prage. S češko dirigentko in s stolnim Kapelmaistrom, ki sta uredila izbor pesmi za to priložnost, smo se tudi domenili za kulturno – pevsko izmenjavo med zboroma. Konec meseca junija se bodo namreč praški otroci mudili v naših krajih, tako bomo skupno mašo ponovili tudi pri nas. Z ravnateljico glasbene akademije iz Prage Pavlo Zumbrovo, ki je duša tega projekta in obenem vezni člen med obema zboroma, si nadejamo, da bi organizirali pri nas več ponovitev. Obenem pa bo glasbeni večer zadobil tudi dobrodelni pomen, saj bomo med koncerti zbirali sredstva za humanitarne ustanove, ki pomagajo otrokom v stiski. Oba glasbena dogodka v Pragi bosta potekala pod pokroviteljstvom ministrstva za šolstvo ter senata republike Češke.

Kulturni dom Gorica: Gospel glasba je v ritmični krog pritegnila poslušalce

Že vrsto let ponuja Zadružna banka Doberdob in Sovodnje svojim članom božični koncert. Letos sta bila na njem v goriškem Kulturnem domu, v torek, 16. decembra 2014, gosta Oto Pestner in tercet Insingizi iz Zimbabveja. Oto Pestner je s svojimi popevkami v daljnih 70. letih osvajal srca najstniških oboževalk, potem pa s svojim glasom žlahtnil zasedbo New swing quarteta, ki je obredel ves svet in povsod imel velike uspehe na koncertih zvečine gospel glasbe, ki osvaja srca poslušalcev zaradi poudarjenega ritma in seveda globoke vsebinske sporočilnosti. Čeprav se tudi Pestnerju pozna, da leta minevajo, in čeprav bi njegov nastop z glasbeno spremljavo v živo zvenel drugače kot s posneto in bi navzočnost vokalistov obogatila zapete skladbe, je bilo iz ploskanja razvidno, da zna s svojim glasom še zmeraj ujeti pozornost poslušalcev in da ga le-ti še vedno radi poslušajo. Nekateri izmed njih so sicer pričakovali, da bo zapel kaj več slovenskih melodij, ne samo Sveto noč. Popolnoma pa so občinstvo osvojili mladi, simpatični člani skupine Insingizi, ki so v Gorico prinesli nekaj pristnega afriškega duha. S svojevrstnim pristopom k črnski duhovni pesmi, ki jo imajo tako rekoč v krvi, in s koreografskimi gibi, s katerimi so povedno poudarjali ritem, so zvabili v svoj glasbeni krog še publiko, predvsem mlado. Na njihovo spodbudo so v dvorani najprej bolj "sramežljivo" ritmično ploskali, potem pa kar pogumno tudi ponavljali in s pevci peli refrene pesmi. Ob koncu so že kar stoje z gibi spremljali ritem pesmi, ki so jih izvirno in privlačno posredovali trije pevci s svojimi toplimi, lepo izoblikovanimi glasovi. Z bučnim ploskanjem so jih navdušeni gledalci zvabili spet na oder za glasbeno-pevski dodatek. / IK

PD ŠTANDREŽ 50-letnica delovanja dramskega odseka

Zlati jubilej, prežarjen od uspehov in priznanj

Pol stoletja je dolga doba že v življenju poklicnega gledališča v matični domovini, kaj šele za ljubiteljsko gledališko skupino v našem malem zamejstvu, v katerem je ob stičišču kultur in počasni, a neizbežno prežeči asimilaciji pravi čudež vse naše kulturno delovanje! Leto je vselej slonelo na prostovoljnem delu neutrudnih zanesenjakov, ki so z mislijo na to, kar so že predhodniki naredili za narodno skupnost, z navdušenostjo in zanosom gradili in dograjevali kulturno zgradbo, ki se smelo pne v višave in se dviga zmeraj više ob žaru uspehov, za katerimi pa je ogromno truda, zavzetosti, požrtvovalnosti, odpovedi, vztrajnosti, predvsem pa trdne volje, ljubezni do narodnih korenin, domačega jezika in ne nazadnje nesebičnega veselja do ustvarjalnega dela. Vse to so v petdesetih letih ustvarjalnega vzpona izpričali kulturni zagnanci, ki so svoje moči in zamisli radodarno razdajali in jih še v dramskem odseku Prosvetnega društva Štandrež. Le-ta v letošnji sezoni praznuje 50. obletnico nepretrganega delovanja, kar je tesno povezano z odprtjem župnijske dvorane Anton Gregorčič v Štandrežu, v kateri je bila daljnega leta 1965 prva predstava, ki jo je zrežiral pokojni štandreški župnik Jožef Žorž, velik gledališki navdušenec. Od tedaj se je dramski odsek vztrajno vzpenjal po Parnasu in dosegel njegove vrhove, kar v vseh teh letih potrjujejo prestižne nagrade, priznanja, plakete, ki jih je prejel za predstave v celoti ali pa so jih dobili posamezni igralci za kreacijo dovršenih likov in odrski mojstri za sceno, kostumistke za kostume. Marsikaj od tega je razstavljeno v spodnji dvorani štandreškega župnijskega doma A. Gregorčič, v kateri je bil v petek, 16. januarja 2015, prijetno domač večer, a s svečanim nadihom, ob odprtju dokumentarne razstave in predstavitvi priložnostne publikacije *50 let gledališke ustvarjalnosti 1965 - 2015*. To je bila prva izmed prireditev, ki si bodo sledile skozi vse leto ob treh zlatih jubilejih: dramskega odseka, Prosvetnega društva Štandrež in župnijske dvorane Anton Gregorčič. Predsednik PD Štandrež Marko Brajnik je pozdravil goste, med katerimi so bili tudi Maja Bratec Jerman, vodja Območne izpostave Nova Gorica Javnega sklada RS, dr. Marilka Koršič, goriška občinska svetnica SSk, domači župnik g. Karel Bolčina, ki zmeraj rade volje daje na razpolago dvorano za vsakršno društveno dejavnost, ter Jože Hrovat, dramski igralec, član SNG Nova Gorica, ki zadnje desetletje umetniško vodi štandreški dramski odsek. Glasbeni uvod je na violino poklonil mladi Samuel Zavadlav, učenec glasbene šole Accademia musicale citta' di Gorizia. Božidar Tabaj, resnična duša dramskega odseka, je resno poudaril, da ta zlati jubilej proslavlja tudi publika, ki zvesto spremlja predstave. Zatrdno je naglasil, da predstave brez občinstva ne more biti. Z malce grenkobe je ugotavljal, da se jedro dramskega odseka neustavljivo stara: treba bi bilo svežih moči za nov zagon.

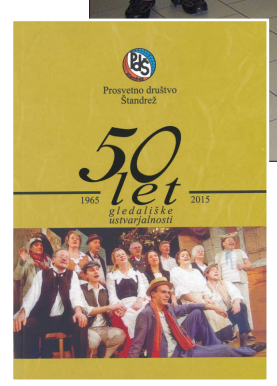

/ str. 16

Iva Koršič

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2014

Prijetna sprostitev ob komediji zmešnjav

Letošnji, po vrsti že 14 (!), abonmajski niz ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2014, ki ga neomajno zaverovano v svoje poslanstvo prireja Prosvetno društvo Štandrež oz. njegov izredno delavni in uspešni dramski odsek, se nagiba h koncu. V nedeljo, 11. januarja 2015, je bila namreč četrta predstava od petih na programu. Kot vselej je gledalce, ki so popolnoma zasedli dvorano župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu, nagovoril Božidar Tabaj, zelo priljubljen domači igralec, ki je bil z Majdo Zavadlav prejemnik nagrade sklada Staneta Severja za leto 1999 za najboljšo igralsko stvaritev v slovenskem ljubiteljskem gledališču, ki temelji na Severjevem umetniškem izročilu; to je bilo zelo veliko priznanje za naša ustvarjalca dovršeno in posrečeno oblikovanih vlog. Tabaj je ob želji, da bi gledalci še tako navdušeno obiskovali ta ljubiteljski gledališki abonma, povabil občinstvo na prireditve, ki jih bo letos PD Štandrež namenilo proslavljanju 50-letnice delovanja društva in seveda dramskega odseka, pa tudi odprtja župnijske dvorane. Predstavil je seveda tokratne goste, gledališko skupino KD Jožef Virk iz Doba pri Domžalah, s katero ima dramski odsek PD Štandrež že nekajletne stike. Lansko leto so Štandrežci bili njihovi gostje, oni pa so zadnjič gostovali v Štandrežu v gledališkem nizu *Gledališče pod zvezdami*. Igralci iz Doba so gledalcem podarili poldrugo uro sprostitve s spretno napisano komedijo zmešnjav Valentina Katajeva (1897-1986) *Dan oddiha* v režiji Mihaela Starbka, ki je tekst priredil in mu dal sodobnejši zven, hiter tempo in poskočno glasbeno spremljavo, z duhovito nanjo ubranimi koreografskimi gibi. Predstava nima odmora, zato se komedijske štrene prepletajo brez predaha ob zamenjavi oseb, drobnih lažeh, nesporazumih, izčrpavajočem iskanju osebe ... Tako se v domu oddiha Jurček nedelja, v kateri bi morali gostje "crkljati" svoje telo v dišečih kopelih in ob prijetnem počitku, spremeni v kar stresne trenutke, ki načnejo živce marsikateremu komedijskemu liku, a spravijo v smeh in dobro voljo gledalce. Le-ti so nastopajočim namenili prisrčen aplavz za sproščeno in učinkovito odigrano uprizoritev.

IK

Tradicionalni božični koncert v Laškem

Lepe melodije so navdušile občinstvo

Po že dobro zakoreninjeni navadi sta ŽePZ in SKRD Jadro iz Ronk v nedeljo, 11. januarja 2015, v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah priredila božični koncert, na katerem zbrano občinstvo - letos je bilo kar številno tudi iz bližnjih bizjaških vasi in z goriškega Krasa - podoživlja božično vzdušje. Koncert je bil tokrat v sklopu revije Nativitas in sta ga z božičnimi skladbami raznih klasičnih in sodobnejših svetovnih skladateljev sooblikovali Moška vokalna skupina Lipa iz Bazovice in Mladinska vokalna skupina Anakrousis iz Gropade. Moška vokalna skupina Lipa iz Bazovice deluje od l. 2001 pri istoimenskem društvu in jo od l. 2005 vodi Anastasia Purič. Pevski sestav ima zelo pester repertoar in se lahko pohvali s kar nekaj nastopi tudi v tujini. Mladinsko vokalno skupino Anakrousis iz Gropade pa od l. 2014 vodi mladi zborovodja Jari Jarc iz Doberdoba. L. 2010 je prejela zlato priznanje na tekmovanju Zlata grla v Gorici, absolutno prvo mesto pa na državnem tekmovanju Enrika Zangarelli v Citta' di Castello v Umbriji. Dve leti kasneje so posneli zgoščenko *Start*. Sedaj je skupina eden izmed najprodornejših pevskih sestavov na Tržaškem, kot sta na doživetem večeru povedala povezovalca Nataša Ferletič in Michele Furlan, ki sta spored napovedovala v slovenščini in italijanščini. Predsednik SKRD Jadro Karlo Mučič se je ob koncu tega zborovskega dogodka, ki je bil "majhen prispevek k utrjevanju sožitja, upanja in miru med ljudmi", zahvalil gostom in Zvezi slovenskih kulturnih društev za sodelovanje ter g. župniku Rencu Boscarolu, ki je tudi tokrat blagovoljno dal na razpolago cerkev. Lepo doživetje se je nadaljevalo v domači ronški gostilni, kjer so gostje in člani društev v prijateljskem pogovoru pokusili dobrote, ki so jih pripravile pridne roke domačink.

Vpogled v pošolsko delo

Kaj se dogaja v Mladinskem domu?

Prvi štirje meseci šolskega dela so že za nami. V Mladinskem domu smo se v tem prvem delu šolskega leta imeli zelo prijetno. Sedemnajst gojencev je v spremstvu vzgojiteljic Tanje in Nataše ter pomočnikov Nine, Andrejke, Mateja in Jasne pridno delalo.

Vsakodnevno rutino smo popestrili z že tradicionalnim mesečnim srečanjem ob filmu. V torek, 24. 11. 2014, smo se odpravili na obisk frančiškanskega samostana v Novi Gorici. Prijazna turistična vodička nam je razkazala cerkev, knjižnico in grobnico Burbonov. Povedala nam je veliko zanimivosti in naša mini "ekskurzija" se je izkazala za bolj zanimivo, kot so gojenci v začetku pričakovali.

Pričakovanje Božiča je vsem nam zelo pri srcu. Že v začetku decembra nas je razveselil sveti Miklavž, saj nam je prinesel veliko novih družabnih iger, vsakemu pa še nekaj sladkega za pod zob. Očitno smo bili res pridni!

Dne 17. 12. 2014 je bil na obisku v goriški pokrajini Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc. Ustavil se je tudi pri nas v Mladinskem domu in nam s svojo prisotnostjo popestril dan.

V Mladinskem domu pa smo v veselem decembru izvajali tudi božično delavnico, kjer je vsakdo lahko izdelal svetilko in božično voščilnico, s katero je lepe želje ponesel tudi domov.

Vrhunec decembrskih počitniških dni pa je bilo zimovanje. Skupina 12 otrok in 3 spremljevalcev je tri dni preživela v koči svetega Jožefa v Žabnicah. Narava nas je razveselila z izdatno količino snega, tako da smo v tem času lahko opazovali lepote zasnežene pokrajine, se pošteno nakepali, igrali različne igre v snegu, se skrivali med smrekami in na splošno zelo uživali. Pred odhodom domov smo se ustavili tudi na drsališču v Tablji in uživali tudi v tem zimskem športu.

Tudi božični prazniki, ki jih vsako leto s tako nestrpnostjo pričakujemo, so že minili. Zdaj pa nas čaka spet aktivno delo – kmalu bo konec prvega semestra in potruditi se je potrebno za čim boljše rezultate. Med počitnicami smo si napolnili "baterije" z novo energijo, ki nam bo zdaj pomagala pri novih podvigih.

Vsem želimo lepo in uspešno leto.

TA

DRAMSKI ODSEK PD ŠTANDREŽ 50-letnica delovanja

V soboto nova premiera

Znaglimi koraki se bliža premiera nove uprizoritve, ki jo bodo igralci dramskega odseka PD Štandrež odigrali v soboto, 24. januarja 2015, ob 20. uri v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Prva ponovitev bo v nedeljo, 25. januarja, v isti dvorani kot zadnja predstava letošnjega abonmajskega niza ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2014. V tej jubilejni sezoni, v kateri delavni člani PD Štandrež proslavljajo 50-letnico društva, dramskega odseka in odprtja dvorane, se seveda niso odpovedali svoji zavezanosti komedijskemu žanru. Najprej so imeli v mislih delo Rayja Cooneyja, potem pa so jih sile razmer prisilile, da so izbrskali iz arhiva "farsično" komedijo *Mrtvi ne plačujejo davkov*, ki jo je napisal Nicola Manzari; bolj "starikav" slovenski prevod Ivana Šavlija je v sodobnejši jezik prelil Jože Hrovat. Davnega l. 1972 jo je s tedanjimi štandreškimi igralci – od le-teh v sedanji inačici igrata le Božidar Tabaj in Marko Brajnik - postavil na oder Aleksij Pregarc. Tokrat pa bo režijske vajeti trdno držal Jože Hrovat, član SNG Nova Gorica, ki celo desetletje vodi dramski odsek in je mnenja, da bi ga že morali nadomestiti s kom drugim, ki ima drugačen režijski pristop. Hrovat je tekst te napol situacijske komedije, ki kot vsaka zahteva natančnost, malce priredil, odstranil odvečno navlako, kaj dopisal in dal delu sodobnejšo noto, čeprav je zaradi vsebinskih zgodovinskih navez moral čas dogajanja pustiti v 60. – 70. letih prejšnjega stoletja. Priznal je, da so imeli nekaj težav z zasedbo, a vesel je, ker je v njej več igralcev, ki so nastopali v zadnjih letih, oz. tisti, ki so zmeraj dejavni. To je bilo tudi vodilo pri izbiri teksta, ki je še zmeraj zelo aktualen, čeprav je bil napisan l. 1952. Avtor v njem sicer ni zmeraj dosleden v drobnih detajlih, zato je moral režiser te nedoslednosti "popraviti". Pri študiju predstave so igralce in Hrovata preganjale razne bolezni, pa še pozno so se lotili dela in medtem seveda tudi nastopali – prejšnji teden so z velikim uspehom v koprskem gledališču pred tristo gledalci uprizorili zadnjo uspešnico *Trije vaški svetniki*. Protagonista v novi predstavi igra Matej Klanjšček; vloga zahteva stalno prisotnost na odru, zato so morali vaje prilagajati njemu in njegovim službenim obveznostim. V glavnem so imeli večerne vaje, a čas jih kot vselej neusmiljeno preganja. Božidar Tabaj, ki nastopa v predstavi, poudarja, da je 50-letnica spoštljiv mejnik. V teh letih je bilo opravljenega ogromno dela. Sedaj bi potrebovali nove mlade sile. Biti član dramske skupine je zahtevno, ker si bolj izpostavljen kot npr. pri pevskem zboru. Predsednik štandreškega društva Marko Brajnik meni, da je ta jubilej zelo lep dosežek in da jih je do tega cilja vodila ljubezen do teatra, ki seveda zahteva kar nekaj požrtvovalnosti. Vselej so bili pozorni na celotno skupino. Dela je še veliko, predvsem pri spodbujanju mlajše generacije, da bi se vključila v dramski odsek in ga ojačila. Jedro sicer mora biti, drugače se z lahkoto vse razdre. V vseh teh letih je igralce vodilo kar nekaj režiserjev. Vsak jim je dal kaj novega. Tako seveda tudi Jože Hrovat, ki bo vodil jubilejno predstavo *Mrtvi ne plačujejo davkov*. V njej nastopajo poznani igralci, Matej Klanjšček, Daniela Puja, Vanja Bastiani, Božidar Tabaj, Marko Brajnik, Marjan Breščak (onadva sta že celih 50 let pri skupini), Egon Cijan, Ivan Jedrlinič, pa še Mojca Dolinšek, ki je že igrala z njimi, Sandi Molar in Jože Bezjak, ki prvič sodelujeta v Štandrežu. Sceno so pripravili Branko Drekonja, ki je narisal tudi poveden plakat, in Franko ter Joško Kogoj, za kostume je poskrbela Nevenka Tomašević. Glasbo je zložil Mirko Vuksanović. Tehnično ekipo sestavljajo Matija Faganel, David Vižintin in Joško Kogoj. Mladi šepetalki sta Chiara Mucci in Roberta Marussi.

Okrog 120 društvenih članov od Brd do Krasa

Prijetno prednovoletno srečanje goriških upokojencev

Konec leta je za Društvo goriških upokojencev pomemben čas, saj se veliko članov rade volje udeležuje prednovoletnega srečanja. To se je zgodilo 28. decembra, ko se je skoraj sto dvajset društvenih članov in prijateljev odpeljalo v Pineto pri Gradežu, v restavracijo Ai Pini. Ob tej praznični priložnosti so si znanci od Brd do Krasa segli v roke in si marsikaj povedali. Sprejela jih je živahna glasba s petjem in družba se je kaj kmalu razživela. Društveni predsednik je v pozdravnem nagovoru poudaril pomen srečanja in se nato spomnil članic in članov, ki so v letu 2014 društvo zapustili in šli v večnost. S trenutkom zbranosti so prisotni počastili njihov spomin. Po kratkem obračunu leta 2014 in predstavitvi programa za leto 2015 so društveni organizatorji priredili tradicionalno počastitev članov slavljencev, ki so leta 2014 praznovali okroglo življenjsko obletnico. Vseh živečih slavljencev je 35, od teh je 7 devetdesetletnikov (ki so prejeli po tri vrtnice), in 19 osemdesetletnikov, ostali pa so mlajši. Dvanajst prisotnih jubilantov je prejelo po eno vrtnico, odsotnim pa so odborniki izročili vrtnice na njihovemn domu. Sledil je srečelov, ki je osrečil okoli 30 prisotnih oseb. Okrog polnoči so se z mislijo poslovili od starega leta in si živahno ter prisrčno voščili ob penini in sladici veliko zdravja in uspehov v novem letu 2015. (ed)

Obvestila

Ob 50-letnici slovenskega goriškega skavtizma se pripravlja spominska razstava. Prosimo vse aktivne in nekdanje člane, ki hranijo in bi lahko ponudili zanimivo skavtsko gradivo, da to javijo pripravljalnemu odboru na tel. št. 338-7501181 (Tamara) ali 347-5329299 (Marko). Zahvaljujemo se za sodelovanje.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. štev. 00386 30 325 558.

Diskretna in prijetna gospa nudi pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 40153213.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. štev. 00386 41256240.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. štev. 0038640484339.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. štev. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Dobrosrčna upokojenka iz Kozine z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam 24 ur dnevno. Tel. št. 00386 40 621 424 (iz Italije) ali 040 621 424 Slo (mobi).

Mlajša gospa z izkušnjami pri negi starejših oseb in gospodinjskih opravilih nudi pomoč na domu. Tel. št. 00386 41390244.

Mlajša gospa z večletnimi izkušnjami kot pomočnik v kuhinji nudi pomoč v gostinjskih obratih in restavracijah ter pri gospodinjskih in hišnih opravilih. Tel. št. 00386 40120919.

Prodajam suha gozdna drva in extradeviško oljčno olje. Tel. 0481/390238.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: Antonija Devetak 55 evrov.

Ob 31. obletnici smrti predragega očeta dr. Antona Kacina darujeta Marija in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Za društvo sKultura 2001: v spomin na Vido Kogoj daruje Sonja Blasizza vd. Pavio 50 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 23.1.2015 do 29.1.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Spored:

Petek, 23. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 24. januarja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 25. januarja (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 26. januarja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 27. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 28. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Trubar, slovenski očak I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 29. januarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti in obvestila.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
DRAMSKI ODSEK

Nicola Manzari

MRTVI NE PLAČUJEJO DAVKOV

Režija: Jože Hrovat

Premiera: sobota, 24. januarja 2015, ob 20. uri
Ponovitev (abonmajska): nedelja, 25. januarja 2015, ob 17. uri
Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

Ob 50-letnici gledališke ustvarjalnosti

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

TONE RODE

Sin slovenskih povojnih emigrantov, oče petih otrok, poet in bivši generalni direktor podjetja Innovapack mednarodne skupine HZ Group, od leta 2009 prvi direktor podjetja Družine d.o.o., ki ni duhovnik.

Četrtek, 29. januarja 2015, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Ko zvezde svetijo

Na tem prostoru bom moral umreti

Mlajši zgodovinar slovenskega rodu, rojen v Kanadi, Gregor Kranjc, svoje raziskave namenja predvsem novejši zgodovini srednje in vzhodne Evrope. Poseben poudarek daje vprašanjem vojne in družbe pa tudi domovini staršev – Sloveniji – s pogledi travm in spominov, ki jih nosijo Slovenci v Kanadi. Od leta 2007 do 2008 je bil tudi v kanadskem pravosodnem ministrstvu kot raziskovalec domnevnih vojnih zločinov na ozemlju nekdanje Jugoslavije. V roke mi je prišla njegova knjiga *HOJA S HUDIČEM*, s podnaslovom *Okupacija Slovenije in kolaboracija 1941–1945* (Mengeš, Ciceron 2014).

V svoji analizi dogajanja na slovenskih tleh med drugo svetovno vojno se opira tako na slovensko emigrantsko kot režimsko zgodovinopisje pa tudi na tuje vire, podprte z arhivskimi dokumenti.

Kranjc ima zanimiv slog. Najprej poda zgodovinske reminiscence in povedne citate, povezane z razmerami po Evropi. Vse to pa podkrepi s konkretnimi trditvami. Pri pisanju združuje anglosaški slog pisanja z navezanostjo na domačo – slovensko – zemljo, do tukajšnjih predvojnih in medvojnih razmer pa ohranja kritičen odnos.

Njegovi pogledi so za nas, ki smo tu, pogledi zgodovinarja od zunaj, s tako imenovane "ptičje perspektive" (kot piše v uvodu), ki pa kljub vsemu odpira širok pogled na dogodke, na katere smo velikokrat gledali precej drugače.

Zame – ne vem, če bo še za koga – je zanimiva ugotovitev o OF. Takole pravi: "Večina Primorcev je imela OF za narodne osvoboditelje, čeprav pa je tu obstajalo tudi jedro nasprotnikov. Povsem upravičeno ga lahko imenujemo 'center', saj so bili to posamezniki, ki so nasprotovali taktiki upora Osvobodilne fronte, vendar pa so hkrati zelo odločno zavračali vsako obliko kolaboracije. Številni med njimi so bili kot voditelji slovenske skupnosti v obdobju med obema vojnama že v italijanskih zaporih. Večina primorskih nekomunističnih intelektualcev in meščanskih voditeljev, na primer iz ilegalnega tržaškega Nacionalnega sveta pod vodstvom Jožeta Ferfolje, je bila naklonjena zahodnim zaveznikom in londonski begunski vladi, posledično pa so simpatizirali s četniki, ki so jih imeli skupaj z Osvobodilno fronto za znanilce narodne združitve. Žal pa je OF zelo slabo prenašala dobronamerno kritiko in je jeseni 1943 z napadi vosovcev na domnevne nasprotnike OF močno prispevala k poglabljanju razdora med podporniki in nasprotniki partizanstva, kar so poskušali izkoristiti Nemci takoj, ko so septembra 1943 okupirali Primorsko". Tu pridemo ponovno do spoznanja, da je bilo tudi na Primorskem kar lepo število Stalinovih lakajev, ki so zakuhali te razdore, pa se o tem ni smelo govoriti, kaj šele pisati! Se pa danes vsaj napol javno šušlja.

Ob koncu pa še ugotovitev, o kateri se zopet ni smelo govoriti. Avtor pravi takole: "Voditelji komunističnega upora so bili včasih prav sramotno brezbrižni do civilnih žrtev, vsaj v zadnjih dveh letih vojne (1944–1945), in so bili že prav obsedeni od želje po oblasti in so vse svoje sile usmerjali predvsem proti notranjemu sovražniku. O tem brezbrižnem povzpetništvu pričajo tudi povojni poboji, ko so približno 12.000 domobrancev postrelili, ne da bi se jim zdelo potrebno vsaj s pretvezo uprizarjati sodne procese... "

Kdaj bomo v našem slovenskem prostoru sposobni si seči v roko in odpustiti drug drugemu ter zaživeti v slogi? Do kdaj bomo uradno še vedno poslušali samo razlago "zmagovalcev", ki jih je čas povozil? – Kakorkoli že, tu smo in tu bomo živeli naprej – z mislijo na tisto slovensko mamo, ki so ji pred očmi postrelili sinove. - S ponosom, z odpuščanjem, pa tudi s kančkom grenkobe je odšla v večnost ...

Ambrož Kodelja

Škofja Loka / Podelitev Severjevih nagrad

Med nagrajenci je tudi Kristijan Guček, član SNG Nova Gorica

Pred božičnimi prazniki, v nedeljo, 21. decembra 2014, je bila v Škofji Loki 44. slavnostna podelitev Severjevih nagrad. Med letošnjimi nagrajenci sta nagradi za dosežke v slovenskem poklicnem gledališču v zadnjem letu prejela igralec Kristijan Guček, član Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, in Vesna Slapar, članica Prešernovega gledališča Kranj. Prestižne nagrade podeljuje Sklad Staneta Severja, ki je bil ustanovljen v spomin na tega legendarnega gledališkega in filmskega igralca; letos bi dopolnil 100 let. Predsednica letošnje strokovne žirije je bila Diana Koloini, ki je bila nekaj časa umetniška koordinatorka v Slovenskem stalnem gledališču Trst, člani pa so bili režiserja Alen Jelen in Jaša Jamnik ter igralca Domen Valič in Branko Šturbej.

Kristijan Guček

V obrazložitev nagrade za Kristijana Gučka, čigar igralski talent in zanimivo, svojevrstno oblikovanje različnih vlog sta dobro poznana obiskovalcem SNG Nova Gorica, je žirija napisala: "Kristijan Guček že celo desetletje – vse od študija na ljubljanski akademiji – izstopa kot zanimiv in talentiran igralec, ki je s serijo svojih vlog obogatil številne uprizoritve v različnih gledališčih. S tremi vlogami iz lanske sezone je dosegel višek svojega dosedanjega razvoja in predstavil široko paleto svojega igralskega izraza. V nadrealistični detektivski komediji Po Magrittu je vlogo malo bistrega inšpektorja Foota izdelal s pomočjo svoje velike igralske prezence in telesne angažiranosti ter izrisal učinkovito parodično sliko v nadrealističnem kontekstu. V gledališkem koncertu poezije Srečka Kosovela Postani obcestna svetilka je bil, tokrat za klavirjem, individualno izrazit in obenem v kolektivnem sozvočju z drugimi igralci pri ustvarjanju likov, ki 'prepletajo besede z domišljenimi uprizoritvenimi vzporednimi ali kontrapunktnimi plastmi', kot je zapisala kritičarka. V absurdni igri Morilec je odigral glavno vlogo Berengerja, ki mu skoz Ionescov absurdni svet sledimo kot sleherniku ali lastnemu alter egu. Oblikoval ga je kot vseskozi vzhičenega moža akcije, ki se v govoru in dejanjih zapleta v neskončno nit lastnega humanizma. Pravo bravuro pa je ustvaril v dolgem zaključnem monologu, skorajda krajši monodrami: tu je z izvirno senzibilnostjo in lucidnim zasledovanjem meandrov neskončne poti misli, ki tava med odrešitvijo in norostjo, povzel izrazni naboj celotne uprizoritve in jo prignal na višji, osebnejši in obenem univerzalnejši nivo".

Dobitnik Severjeve nagrade za bogato življenjsko delo v slovenskem ljubiteljskem gledališču je Borut Verovšek, član igralske skupine Gledališče Toneta Čufarja Jesenice. Žirija o njem meni, da je tankočuten in natančen oblikovalec številnih nepozabnih likov, tako dramatičnih kot komičnih razsežnosti.

Severjevo nagrado za študente dramske igre je žirija prisodila Mirandi Trnjanin, ki je v študijski produkciji Racinovega Britanika suvereno izdelala zahtevno vlogo Agripine in se pri tem soočila s klasičnim besedilom v aleksandrinskem verzu. / IK

Izšla je Mladika 10/2014

V zapisih tudi božični nadih

Med bralce je prišla decembrska številka revije Mladika. *O veseli novici Božiča* piše v uvodni besedi Jože Bajzek. Aleksander Panič je avtor novele *Dom spomina*, ki je bila priporočena na 42. literarnem natečaju revije Mladika, cikel pesmi Andrejke Jereb *Svetloba letnih časov* pa je na istem natečaju prejel tretjo nagrado. Obljavljen je nov del romana v nadaljevanjih Irene Žerjal *Peta Avenija in smrtne zagate*. Pesem o božični tematiki *Božičnemu morju* je za to številko napisal Vladimir Kos.

Ob desetletnici smrti slovensko-ameriškega profesorja in znanstvenika Rada Lenčka je Rozina Švent pripravila spominski zapis o njem. Piše predvsem o bogatem arhivu, ki ga je Lenčkova žena Nina podarila Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Obsežni arhiv skupaj s knjižnico, ki šteje okoli 3.500 enot, med drugim razkriva tudi začetke Lenčkovega etnološkega in kulturno-zgodovinskega raziskovanja, ki so vezani na desetletno obdobje, ki ga je preživel kot profesor na slovenskih srednjih šolah v Gorici in na STO-ju, preden se je izselil v ZDA.

O potovanju po Argentini leta 1993 na turneji s Tržaškim oktetom v četrtem nadaljevanju piše Boris Pangerc.

O zadnjem romanu Alojza Rebule *Kominform v Zabrinju* piše Majda Artač Sturman, ki ugotavlja, da se pisatelj v zadnjem delu vrača na Kras, od koder je prav z zgodovinsko povestjo *Devinski sholar* leta 1954 stopil na pisateljsko pot. Avtorica v članku izpostavlja vsebinske motive dela in besedne ter stilistične značilnosti novega Rebulovega literarnega podviga.

Aleksander Martelanc se v spominskem zapisu z naslovom *Ko pa nihče ni slutil* spominja očeta, rojenega Barkovljana, ki se je kasneje izselil v Ljubljano. Spominja se ga kot fantiča, v avstroogrski uniformi, kakršen je naslikan na fotografiji, stari skoraj sto let.

V rubriki o umetnosti Mojca Polona Vaupotič predstavlja slikarske mozaike umetnice Megi Uršič Calzi; za svoje umetnine avtorica uporablja domači, kraški kamen.

O numizmatičnih izdajah Banke Slovenije leta 2014 piše Mitja Petaros: omenja spominski kovanec 2 evrov v počastitev 600-letnice kronanja Barbare Celjske in spominske kovance, posvečene pionirju fotografije Janezu Puharju.

Razmišljanje pod črto z naslovom *Nepopravljivi* se kritično osredotoča na nedavno dvajsetletnico padca berlinskega zidu.

V Anteni je veliko novic iz zamejstva in zdomstva.

V priloženem mladinskem listu Rast so sodelovali Giulia Leghissa, avtorica razmišljanja o pretekklem letu 2014, Neža Kravos, ki poroča o prvem srečanju v sezoni skupine *Etika in prihodnost*, na katerem je nastopil Edi Kovač, Nicole Parmesan, ki piše o muzikalu *Lepotica in zver*, uprizorjenem konec novembra v tržaškem gledališču Il Rossetti, Nastja Slavec z dnevniškimi zapiski o udeležbi na jesenskem seminarju pri Retoromancih v Švici, ter Andraž De Luisa, ki je s prispevkom *Slovenski jezik in in slovenska narodna zavest. Kateri ima prednost? Kaj je važnejše? Zakaj?* prejel tretjo nagrado na natečaju *Grmada v pristanu 2014*. V listu so tudi objavljeni kratko poročilo o decembrski delavnici kreativnega pisanja in o novinarskem workshopu ter razpis literarnega tečaja za mlade, ki ga razpisujeta Slovenski kulturni klub in MoSP.

Peta številka otroške revije Pastirček

Pogumno v novo leto!

Da bi bilo novo leto srečno! Sreča pa izvira iz bogatih srečanj. Da bodo naša srečanja res srečna, se moramo najprej srečati z Jezusom. Tako zagotavlja urednik Marijan Markežič v peti, januarski številki Pastirčka. Da nas najbolj osrečuje to, če nas kdo ima rad in če se vsi imamo radi, pa ugotavlja prikupen fantiček iz stripa živahnih barv, ki je izšel iz domišljije Walterja Grudine. V teh hudih časih si vsi želimo miru, kateremu je posvečen prvi dan leta, ko molimo za mir v svetu, ki smo ga vsi tako potrebni. Zanj se moramo vsi potruditi, kot je zapisano v prispevku *Dan miru*, ob njem je njegova znanilka, golobica z oljčno vejico v kljunčku. Rubrika *Spoznavajmo Sveto pismo*, ki jo pripravlja Paola Bertolini, je še vezana na božične skrivnosti, kakor tudi pesmica *Boštjan išče repatico*. Z veliko ljubeznijo do otrok jo je stkala Ljubka Šorli, v glasbeno melodijo jo je zlil Patrick Quaggiato, pridni mali pevci jo bodo pa zapeli. Tudi pesmico *Jaz vem za dolgo pot* se bodo otroci zlahka naučili, večji pa jo bodo lahko tudi zabrenkali na kitaro. Koliko sporočilc si mladi pošiljajo po telefončkih in računalnikih! Pa naj katerega napišejo še Jezusu, kot jih vabi rubrika *Moj SMS prijatelju Jezusu*.

Pobeljene zimske pokrajine, ki jih sicer zadnja leta pri nas bolj malo doživljamo, kar same vabijo otroke, naj si nataknejo smuči ali sedejo na sanke in zdrvijo po zasneženem klancu. A tudi na smučišču vladajo pravila, ki jih morajo smučarji upoštevati. Nekaj takih dragocenih priporočil je zapisanih na dvanajsti strani januarske številke Pastirčka. Na osmi in deveti pa kraljuje medvedka *Metka* Danile Komjanc. Tudi ona bi se rada šla sankat in prosi najmlajše bralce, naj ji pomagajo pri tem. Pozimi je mraz in uboge gozdne živalice nimajo kaj jesti. Zato pa se vselej najde kak priden gozdar, ki poskrbi zanje. Tak je Matija, ki je s sinom Jankom odšel v gozd, da bi v pripravljene jasli nasul dovolj sena za lačne srne, zajčke, gamse .... V pomenljivi zgodbici avtorica Mariza Perat nevsiljivo priporoča, naj spoštujemo živali in naj jim pomagamo, ko potrebujejo našo pomoč. Prav to temo bodo bralci našli tudi v dopolnjevanki *Zima*. Kdor bi se rad malce razvedril, pa naj prebere okrogle stihe V. Tihomirja Arharja *Vse o luni: Luna je rumena buča / noč jo čez nebo zaluča ...* in *Kolobocija pa taka!* O narobe svetu: *Na planetu Tikitaka / slon na veji bolho čaka, ...* Kdor pa si želi resnejših tem, naj se zatopi v branje, kako so si stric Maks, Tjaša in Pastirček šli ogledat Kettejevo pot in spoznali bogato zgodovinsko dediščino Notranjske. Dragotin Kette je bil doma na Premu (1876), umrl je zelo mlad v Ljubljani (1899). Spisal je tudi veliko pesmi, pravljic in basni za otroke.

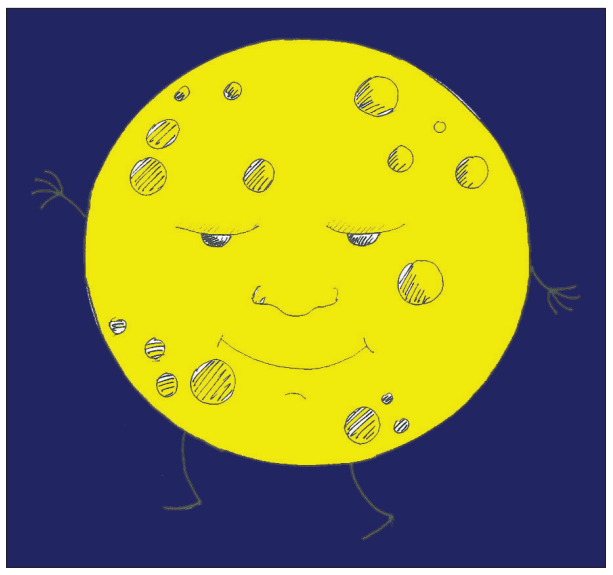

Na Premu še stojita Kettejeva rojstna hiša, v kateri je urejena spominska soba, in skrivnosten grad, omenjen že v 13. stoletju. Zapis Marijana Markežiča vas bo kar zvabil na tale izletni cilj. Barbara Rustja predstavlja pesnika Iga Grudna (1893-1948) iz Nabrežine in želi, da bi bralci segli po njegovih pesmih za otroke. Pacek Walterja Grudine vdano modruje, da s čarobno paličico ne more pregnati svojih jezikovnih spak. Potrebno je le učenje!! V januarski številki Pastirčka je še marsikaj, tudi navodila Tatjane Ban, kako lahko iz zamaškov in škatlic vžigalic izdelamo sankače, iz papirnatih krožnikov pa vrtljivega snežaka. Pastirčkovo pošto kot vedno bogatijo čudovite risbice različnih vsebin; v njej sta tudi fotografiji jaslic, ki so jih iz gline izdelali petošolci OŠ P. B. Domen iz Sovodenj, in tiste, ki so jih med veroukom pripravili učenci 5. r. OŠ J. Abram iz Pevme. Čestitke pridnim ustvarjalcem!

IK

Kulturni center Bratuž v Gorici / Ljudmila Novak na "srečanju pod lipami"

"Vedno moramo upati in delati za to, da bo boljše"

"Od vseh političnih funkcij, ki sem jih opravljala, mi je bila najbolj pri srcu ta, ko sem bila ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu, ker sem to politično funkcijo delala s srcem", je dejala Ljudmila Novak, gostja prvega goriškega "srečanja pod lipami" v letu 2015. V četrtek, 15. januarja, je pred kratkim potrjeno predsednico NSi v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki organizira niz skupno s krožkom Anton Gregorčič, toplo sprejelo lepo število ljudi. Časnikarka Erika Jazbar se je z njo pogovarjala o stranki, stanju duha na Slovenskem, sedanji vladi, Evropi, krajevnih upravah itd.

"Kot profesorica slovenskega in nemškega jezika sem se vedno borila za slovenstvo in slovenske manjšine, prav tako v evropskem parlamentu", je dejala. Zato je res z veseljem opravljala to funkcijo. Po formaciji je torej šolnica - poučevala je skoraj 20 let -, pa tudi dejavna družbenokulturna delavka: pisala in režirala je igre za krajevno dramsko skupino ter "pri tem delu uživala". V politiko je stopila leta 2000. Hodila je po očetovih stopinjah, ki je bil v rodnih Moravčah ustanovitelj SKD in leta 2000 Nove Slovenije. Leta 2001 je postala "poklicna političarka", ko je bila izvoljena za županjo občine Moravče. Veliko so jo spodbujali in nagovarjali, da bi naredila ta korak. "Ko sem bila izvoljena, sem najprej žalovala", toda "politiko sem jemala kot delo za skupno dobro. Po svojih močeh in znanju sem skušala za domači kraj nekaj narediti". Kljub temu da je bila politično neizkušena, je pa bila "po žensko zvita" ter ji je s poštenim delom in primernim pristopom uspelo pridobiti na svojo stran občinsko upravo in celo del svetnikov, ki so ji na začetku nasprotovali.

"Prihajam iz tradicionalne krščanske družine, kjer smo se vedno čutili odgovorni kristjani". Vera ji veliko pomeni: "Nisem svetnica, da ne bo kdo mislil, da se hvalim! A v zvezi z vrednotami in načeli sem skušala delovati tudi v politiki, pa tudi v šoli, in to tudi v času Jugoslavije, ko je bilo to nevarno. Tudi uprla sem se; zaradi tega nisem nikoli doživela ponižanja ali česarkoli, temveč, obratno, zaradi tega so me celo bolj spoštovali, ker sem si upala na glas povedati in zagovarjati, kar v resnici mislim in živim, ne glede na posledice".

foto dpd

foto dpd

O genezi stranke, ki jo vodi, je Ljudmila Novak povedala, da sta se leta 2000 združili SLS in SKD, po šestih mesecih je prišlo do ustanovitve NSi "zaradi določenih razhajanj in nestrinjanj". Ni bilo hitro jasno, "ali nam bo uspelo ali ne". Uspelo jim je, nova stranka je dosegla soliden rezultat, 8 poslancev v Državnem zboru. "Takrat se je stranka začela profilirati in rasti". Na volitvah 2004 je bil morda najboljši rezultat stranke najprej na evropskih volitvah (od sedmih poslancev sta bila izvoljena dva), pa tudi na državnozborskih volitvah isto leto so dosegli najboljši rezultat, dobrih 9%. "Bili smo druga najmočnejša stranka, prevzeli smo štiri pomembne resorje, trdo delali". Kljub temu so leta 2008 izpadli iz parlamenta. "To je bil najtežji čas, ko je bilo veliko razočaranja, nezadovoljstva, jeze". Takrat so razmišljali, kako naprej. Ko so ji začeli prigovarjati, naj prevzame stranko, se je končno le odločila za to, ko je videla, da je bilo okrog nje "precej mladih, ki želijo, da gre stranka naprej, ki želijo, da krščanska demokracija v Sloveniji obstane". Doživeli so veliko nasprotovanj, in vendar so trdno sklenili, da krščanska demokracija v Sloveniji mora obstati, da bodo naredili vse, kar je v njihovih močeh. "Za zdaj smo trdno odločeni, da nadaljujemo to pot. Mislimo, da delamo dobro".

"Mediji te lahko povzdignejo ali uničijo, lahko uničijo vlado, ker so močni".

Dojemanje NSi v slovenski javnosti se spreminja. "Morda smo izgubili nekaj tistih skrajno desnih volivcev, dobili pa smo več sredine, ljudi, ki jim je dovolj strogih delitev, ki hočejo več sodelovanja in konstruktivnosti". Kot opozicija podpirajo, kar je dobro, ne želijo pa spodbujati ideoloških bojev. "Želimo ostati desnosredinska stranka s trdnimi vrednotami in z liberalnim gospodarskim programom". Liberalizem je namreč v 8. stol. nastal na podlagi svobode in krščanskih vrednot, je zatrdila. "Zagovarjamo svobodo v gospodarstvu, socialno tržno gospodarstvo, da država poskrbi za tiste, ki si sami ne morejo pomagati, da pa je prva glavna naloga vsakega človeka ta, da s svojimi sposobnostmi in z delom poskrbi zase in za svojo družino". Temelj vsega delovanja so krščanske vrednote: "To pa ne pomeni, da smo cerkvena stranka, kar tudi včasih v Sloveniji razumejo. Naš vrednostni sistem temelji na vrednotah krščanstva, naše delovanje pa je zavzemanje za državo, ki v osnovi pripravlja za vse enake možnosti, omogoča primerne okoliščine". V Sloveniji se po mnenju Ljudmile Novak še niso osvobodili "socialističnega gledanja na državo, ki vse ureja, za vse poskrbi". Zatrli so "ustvarjalnost in samoiniciativnost državljanov". Še vedno je občutiti, "da so bili v komunističnem sistemu podjetniki, obrtniki in veliki kmetje gledani kot nasprotniki države, ki jim je treba vse pobrati, kot da moramo biti vsi enako revni. Komunizem ni dopuščal, da bi nekateri postali bogatejši zaradi svojega dela... Naši sindikati do neke mere tako delujejo še sedaj. Vsi pa vemo, da je premoženje veliko bolje upravljano, če je zasebna in ne državna lastnina". Upravljalci slovenskega državnega premoženja oz. podjetij so bili zelo slabi, trdi Novakova. "Dovolj je pomisliti na luknjo, ki so jo naredile banke". Za to ni še nihče odgovarjal. Državna podjetja potrebujejo dokapitalizacijo, ker se ne razvijajo. "Mi pa smo hkrati zadolženi že 80% BDP-ja. Letno bomo plačali milijardo sto milijonov samo obresti. Zato je še kako smiselno, da državna podjetja prodamo in zmanjšujemo dolg, hkrati pa privabimo tuje vlagatelje". Imajo pa še vedno preveč birokratskih ovir in prevelike obdavčitve.

"Zaradi tega nam ne uspe privabiti tujega kapitala, kar bi pomenilo zagon gospodarstva in nova delovna mesta".

Javnost v Sloveniji je še vedno precej nastrojena proti katoliški Cerkvi in kristjanom. "To je posledica naše zgodovine in komunizma, ko smo bili kristjani drugorazredni državljani". Pozitiven znak tudi za Slovenijo je izvolitev papeža Frančiška, ki "je prinesel nekaj novega, govori tako, da navdušuje in navdihuje tudi tiste, ki niso najbolj verni". Problem je seveda tudi to, kar se je zgodilo v mariborski nadškofiji: "Tudi to je pripomoglo k slabemu vtisu o kristjanih in Cerkvi". Javnost pa zelo pozitivno ocenjuje novega ljubljanskega nadškofa.

O Andreju Bajuku je Novakova povedala, da je bil v Slovenijo povabljen kot finančni strokovnjak. Kot tak "se je gotovo zelo izkazal, čeprav mu to v času njegovega življenja ni bilo dovolj priznano. Obratno: spodbujena je bila negativna podoba o njem". Po drugi strani Bajuk ni poznal prave klime v Sloveniji, saj je prej živel "kot svetovljan" v Argentini, ZDA in Parizu. "V času njegovega ministrovanja je Slovenija dosegala najboljše rezultate, kar se tiče državnih javnih financ, ki jih je držal na vajetih". To je bil tudi čas visoke gospodarske rasti. In vendar je Bajuk imel "slabo medijsko podobo, s strokovnega vidika neupravičeno... To so znali nekateri dobro izrabiti in potencirati". Ko je stranka izpadla iz parlamenta, je doživel "veliko razočaranje in kasneje se ni najbolje pobral". Skratka: "Prinesel je veliko znanja, po drugi strani pa je bil kot politik in predsednik stranke neuspešen".

"Svojo domovino imam rada tudi takrat, ko ji ne gre dobro".

NSi se suče okrog 4-5-6% odstotkov, njen potencial pa bi lahko bil bistveno višji, je dejala Jazbarjeva. Na to so gotovo vplivali slaba medijska podoba, pa tudi interesi partnerske stranke. "Kljub temu da je NSi imela najboljši program, so se ljudje v Sloveniji bolj odločali na podlagi čustev". Na zadnjih volitvah pa "so se odločili za nov obraz, zmagovalec je zmagal samo zaradi svojega obraza, drugih kandidatov ni bilo na plakatih, bil je samo on". Delitve "levi-desni" v Sloveniji obstajajo in "so na obeh polih tudi spodbujene, da določene stranke lažje obvladujejo svojo volilno bazo". Kljub vsemu NSi "skuša na podlagi dobrega programa sodelovati s tistimi, ki si bodo pošteno prizadevali za rešitev problemov v Sloveniji: ne glede na levo ali desno, s tistimi, ki hočejo nekaj narediti za Slovenijo". Žal so bili pri tem velikokrat razočarani, je dodala.

"Naša stranka izpopolnjuje svoj program, ki ima prave odgovore za prihodnost". To trdijo tudi "gospodarstveniki, ki so obžalovali, da nismo v vladi". Delajo na ekipi za prihodnost, saj "nikoli ne vemo, kdaj bodo nove volitve", in "pred nami naj bi bila spet nova afera" ... Sicer pa si pri NSi ne želijo novih volitev, ker vsak padec vlade poslabša položaj Slovenije na mednarodnih trgih. "Politična nestabilnost v Sloveniji nikomur ne koristi".

O Miru Cerarju je Ljudmila Novak povedala, da ga kot osebo spoštuje in misli, da je dobronameren. Ceni ga kot človeka, "pozna pa se, da politično ni izkušen". Ta vlada je dejansko levosredinska; zato si je sam Cerar želel NSi, da bi imel mavrično koalicijo, pa mu žal ni uspelo. Predsednica NSi se sprašuje, "kdo so v ozadju tisti ljudje, ki so prav tako vključeni in vpleteni". Njegovi poslanci doslej niso bili politično izpostavljeni. "Vemo, da določene navezave so, vemo pa tudi, da ni pripravljen delati na enak način, kot so delali nekateri prej, in zaradi tega že ima težave". Po štirih mesecih vladanja je razvidno, da niso bile uresničene pomembne reforme, poteze z dolgoročnimi posledicami. "Ni dovolj naredil za zmanjševanje javne porabe, premalo za reforme, ki bi spodbujale gospodarstvo".

Glede ekipe Cerarjevih ministrov je Novakova dejala, da sta minister za gospodarstvo in za finance po njenem mnenju primerna, "je pa vprašanje, koliko bosta lahko svoje znanje in pripravljenost vnovčila znotraj vlade". Glede nekaterih drugih ministrov "jaz, ki sem aktivno zraven, moram prav premišljevati, kako se pišejo, za katero področje so, ker jih pravzaprav skoraj ni čutiti in videti".

Leto 2015 najverjetneje ne bo mirno, je dejala gostja v Gorici. Na nekaterih področjih bodo potrebne korenite spremembe, ki se jih ta vlada še ni lotila. "Samo kozmetični popravki ne bodo dovolj".

Nesodelovanje med pomladnimi strankami je "slabo za slovenski prostor, ker dobra opozicija pripomore k boljši vladi". Opozicija je še vedno razpršena. Odnosi med NSi in SDS niso dobri, preveč je partnerskega spotikanja, "mi smo pripravljeni pri dobri stvari vedno sodelovati, ne želimo pa podpirati stvari, ki niso konstruktivne in dobre za Slovenijo", je jasno povedala. "Za boljše sodelovanje ni odvisno samo od nas, ampak tudi od druge strani". Vedno moramo upati in delati za to, da bo boljše, je dejala.

Medijski prostor v Sloveniji je razdeljen, seveda "prevladujejo levi mediji". Ni res, da vsi novinarji vedno ne pišejo objektivno, je še povedala; vedno pa, če hočejo neko zgodbo zapeljati v eno ali drugo smer, to zelo dobro znajo. "Mediji te lahko povzdignejo ali uničijo, lahko uničijo vlado, ker so močni". Desni mediji "služijo eni stranki". Če o NSi dobro pišejo levi mediji, "smo od desnice napadeni; desni mediji pišejo o nas veliko slabše kot levi... Tudi tam so prisotni ljudje, ki podpirajo tega ali pa onega". Novakova bi od medijev želela, da bi skušali biti objektivni. Prepričana pa je, da so v Sloveniji sokrivi za sedanje stanje, ker močno usmerjajo javno mnenje. "Ljudje so pesimistični, nastrojeni proti politikom in institucijam".

Sedemdeset let po koncu druge vojne Slovence še vedno razdvaja polpretekla zgodovina. "To je boleče". V Sloveniji je 600 evidentiranih prikritih grobišč, ki niso zapisana v register, torej niso varovana in označena, kosti niso ne izkopane ne prekopane. "To je zelo žalostno". Zakon o vojnih grobiščih je tako napisan, da se težko uresničuje. NSi je pripravila novega in skuša iskati kompromise. "Na načelni ravni je pripravljenost, da se kaj naredi; ko prideš do konkretnih stvari, pa zmanjkuje poguma na obeh straneh". V Sloveniji je "resnično težko narediti korak naprej k spravi". Čeprav "mrtvi so se že spravili. Tisti, ki živimo, ne znamo tega narediti".

Pa še o Evropi. V slovenskih medijih se o EU piše zelo malo. Kvečjemu se govori veliko slabega o plačah evropskih politikov. "Zdi se, da nič ne delajo, pa dobivajo lepe plače. Lahko rečem, da je to poslanstvo zelo naporno in tudi odgovorno, ne rečem pa, da si ravno vsak poslanec to plačo zasluži. Tako kot si tudi vsak slovenski poslanec ne zasluži plače". Največji problem, ki ga bo Evropa imela v prihodnosti, bo zagotovo mir. Največja nevarnost bo terorizem. Novakova Evropi "očita" preveč birokracije. Kar se tiče sodelovanja, gospodarstva in odprtosti, pa je to gotovo dobro, ker Evropa tekmuje v globalnem gospodarstvu. "Nič ni večno", toda "na tako majhnem ozemlju toliko različnih narodov in držav lahko preživi samo s sodelovanjem". Da se bo širila v nedogled, "tega pa tudi jaz ne verjamem".

"Uradna slovenska politika je manjšinam in Slovencem po svetu naklonjena", je dejala. "Nimajo pa Slovenci vedno pozitivnega odnosa do tistih, ki živijo izven meja, ali izseljencev", je iskreno povedala. "Premalo je zavesti, da smo vsi pripadniki istega naroda, da moramo držati skupaj, da so ljudje odšli zaradi različnih razlogov". Novakova je ponosna na Slovenijo, ko ji gre dobro, "ampak rada imam svojo domovino tudi takrat, ko ji ne gre tako dobro, pa se moramo truditi, da ji bo šlo bolje".

"Prevečkrat se nam dogaja, da smo ob pomembnih vprašanjih razdeljeni".

O zlatem redu za zasluge, ki ga je predsednik Borut Pahor 13. januarja vročil Debori Serracchiani, je Novakova dejala: "Verjetno je bilo priznanje izročeno prezgodaj" glede na reformo krajevnih uprav v FJK, saj "je del slovenstva s tem zelo nezadovoljen". Zaveda se, da ima povezovanje občin "negativne posledice za odločanje v teh občinah o bistvenih stvareh". Sama je sklicala sejo, kjer so naložili zunanjemu ministrstvu, da naredi vse, da bo dostojno zastopalo interese Slovenije. Ministru je vprašanje, kaj se je zgodilo, dvakrat postavila, a žal ga nikoli ni bilo na seji. "Žal se pogosto dogaja, da Slovenci v Sloveniji nismo enotni. Tudi tukaj vedno niste. Na koncu tako nam kot vam škoduje. To se nam žal prevečkrat dogaja, da smo ob pomembnih vprašanjih razdeljeni".

DD

Kratke

V iskanju pravljic / Razpis za ilustracijo

Radijski oder sporoča, da poteka natečaj za izvirno ilustracijo pravljice v okviru projekta V ISKANJU PRAVLJIC. Natečaj je namenjen osnovnošolcem in prvošolcem nižjih srednjih šol, ki obiskujejo šole na Tržaškem, Goriškem ali v Benečiji.
Ilustracije se morajo nanašati na eno izmed pravljic, ki so bile nagrajene ali ki jih je komisija priporočila za objavo, tehnika risbe pa je prosta. Besedila pravljic, ki jih ponujamo v ilustracijo, so dostopna na spletni strani: http: //radijskioder. net5. si
Izbor najlepših ilutracij bo opravila strokovna komisija in bo objavljen v posebni publikaciji, mladi avtorji pa bodo za svoje prispevke tudi nagrajeni.
Vse mlade risarje vabimo, da nam svoje pisne izdelke pošljete na naslov: Radijski oder, ul. Donizetti 3/1, 34133 Trst ali po elektronski pošti na radijski@libero. it. Risbi je treba tudi priložiti ime in naslov mladega avtorja, navesti šolo, ki jo le-ta obiskuje, ter navesti pravljico, na katero se nanaša ilustracija.
Nekateri mladi risarji niso imeli dovolj časa za svoje ilustracije, zato Radijski oder podaljšuje rok za oddajo od 20. januarja na **31. januar 2015**.

Bambičeva galerija na Općinah / Kraška simfonija domačih umetnikov

Pred enim letom se je v Bambičevi galeriji na Općinah javnosti predstavila Gmajna, skupina kraških umetnikov in ustvarjalcev, ki ustvarjajo z vsem, kar jim nudi kraška zemlja. Pred nedavnim so se spet odločili za skupinsko razstavo z naslovom Kraška simfonija op. 2, ki so si ga sposodili iz knjige Prgišče Krasa Rafka Dolharja in Alberta Miklavca: "Človeška roka še ni izdelala glasbila, ki bi lahko v tako nežnih odtenkih zaigralo simfonijo, ki nam jo v polni zrelosti svojih čudovitih barv nudi v sončnem zatonu žareča kraška gmajna".

Skupno razstavo so odprli meseca decembra, gost večera je bila skupina Ano urco al'pej dvej, ki praznuje letos petnajstletnico delovanja in je s svojim petjem uokvirila kulturni spored. Prisotne je najprej pozdravila Stanka Čuk, predsednica Sklada M. Čuka, ki je izrekla dobrodošlico skupini Gmajna in jo povabila k ponovnemu sodelovanju naslednje leto, nato pa so se prisotni z enominutnim molkom spomnili lani preminulega fotografa in prijatelja Davorina Križmančiča.
Skupino Gmajna je predstavil njen pobudnik in član Marko Lupinc. Številno občinstvo je povabil, naj si pozorno ogleda vse razstavljene izdelke, saj je vsak poseben in zanimiv. Letošnja novost je ta, da je skupina Gmajna pridobila novo članico, Beti Starc, ki se predstavlja z izvirnimi in posebnimi "zmečkankami".
V Bambičevi dvorani so bili na ogled kamnoseški umetniški izdelki priznanega kamnoseka iz Pliskovice Jerneja Bortolata, grafike kraških noš Marka Lupinca, gravirano steklo in priložnostni izdelki Robija Goruppija, kraški nakit iz kraškega kamna in srebra Saška Ferluge ter glinene zmečkanke z motivom slovenskih nageljčkov Beti Starc.
Stanka Čuk je opomnila še na dva razstavljena kraška izdelka, in sicer openski med čebelarja Aleksandra Podobnika in Prosekar mladega pridelovalca Žarka Bukavca s Proseka. Prisotnim je pokazala mizo, na kateri so razstavljeni izdelki vseh članov Gmajne, saj so si pri Skladu Mitja Čuk zamislili bogat srečelov umetniških izdelkov. V zameno za prispevek so dobili številko, organizatorji pa bodo naknadno žrebali srečne številke in sporočili imena dobitnikov, ki bodo domov odnesli unikatne izdelke razstavljajočih umetnikov. Izkupiček bo namenjen Skladu.
Posebnost bodo tudi nekateri oštevilčeni ženski obeski iz ciklusa Gmajna, za katere so pri izdelavi soudeleženi vsi člani skupine: od darilne embalaže do zamisli in risanja simbola ter graviranja. / Metka Šinigoj

PALAČA COSTANZI Društvo za umetnost Kons

Obmorski estetski čut goriškega slikarja Rudolfa Sakside

Ali bodo znali bralci tega zapisa razbrati besede Menartovega pesniškega citata, ki ga je goriški slikar in šolski pedagog na različnih slovenskih šolah, Rudolf Saksida, lastnoročno zapisal na hrbtno stran svoje slike iz leta 1968 z naslovom Ljubezenski spev?

Foto Damj@n

Foto IG

Gre za skrivnosten trik goriškega slikarja, ki nam ga je lastnik (ali tudi lastnica - ta oseba je prosila za anonimnost) slike pokazal pred uradnim odprtjem razstave z naslovom *Saksida. Pittore cantastorie - Saksida. Slikar pravljičar*, ki ga je Društvo za umetnost Kons s prispevkom dežele FJK in Tržaške občine ter podporo Goriške pokrajine posvetilo umetnikovemu tržaškemu obdobju v petek, 16. januarja, v dvorani Veruda v palači Costanzi. Ob tridesetletnici smrti slikarja se je lani porodila zamisel, ki je poleti omogočila ureditev obsežnejše retrospektive v Pokrajinskih muzejih v Gorici. Tržaška postavitev vsebinsko dopolnjuje goriško razstavo, saj prikazuje umetnikov izrazni zanos v času bivanja v zalivskem mestu. Do izraza namreč prihaja Saksidov odmik od futurističnega izražanja in vstop v novo izrazno govorico, ko občuti vpliv magičnega realizma in se postopoma pomika do poenostavitve oblik, vse do abstrakcije zadnjih del. Bil je eden izmed najbolj eklektičnih slovenskih slikarjev našega prostora, saj se je prepričljivo lotil tudi grafičnega načrtovanja, kar mu je omogočilo oblikovanje številnih plakatov in pomembnega primerka poštne znamke. Bil je človek, ki je povezoval slovensko in italijansko kulturo, prestal je zgodovinske sunke 20. stoleja, od fašistične dobe do druge svetovne vojne, časa povojne obnove, ekonomskega booma. Vselej je gojil mirovniško dušo, kar se je na platnu izražalo z upodabljanjem pravljičnih oaz in ekstravagantnih fantastičnih bitij. V njegova tržaška leta sodijo tudi slike, v katerih se človeška figura spaja z glasbili (atelier je imel v zgornjih prostorih poslopja, kjer je domovala Glasbena matica) in se obmorsko vzdušje okolja izraža v takočutnem upodabljanju marin. Hkrati v Saksidove kompozicije odločno vstopa otroški svet in se v vedutah mest pojavljajo zgradbe iz malih barvnih zidakov.

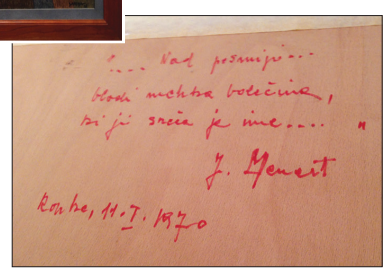

Citat Menartove poezije na hrbtni strani slike Ljubezenski spev

Lanska goriška razstava je bila najobsežnejša doslej postavljena restrospektiva o Rudolfu Saksidi (1913-1984), ker so bila prvič na ogled dela iz družinske zbirke in številnih zasebnih zbirk, ki so jo dopolnjevala dela iz javnih zbirk.
"Ob tedanji razstavi je nastala zamisel o splošnem katalogu, ki ga je bilo mogoče pripraviti s pomočjo številnih zasebnikov, ki so posredovali dokumentacijo o svojih delih med potekom goriške razstave. Tako je prišel na dan bogat popis likovnih del, za katere so kustosi goriške razstave prvotno mislili, da so izgubljena. Število poznanih del je tako naraslo, zato lahko ocenjujemo, da gre dejansko za glavnino Saksidove produkcije. Število zbranih podatkov je dovolilo kronološko razvrstitev del ter povezavo z biografijo in likovnim razvojem umetnika" – so zapisali v brošuri razstave prireditelji, v imenu katerih so na odprtju spregovorili umetnostna kritičarka Jasna Merku', kustosinja Giulia Giorgi in občinski odbornik Edi Kraus. Rastava, pri kateri so svoj delež prispevali tudi privatni zbiratelji (med njimi je veliko Saksidovih dijakov in kolegov), bo na ogled do 15. februarja.

IG

Društvo slovenskih izobražencev

Dolina v očeh župana in nekdanje županje

Po sedemmesečnem županovanju v občini Dolina je Sandy Klun na letošnjem prvem rednem srečanju Društva slovenskih izobražencev podal svoje razmišljanje o današnjih težavah in predstavil svoje delo v politiki, medtem ko je nekdanja dolinska županja Fulvia Premolin spregovorila o opravljenem delu v dveh mandatih, saj se je odločila, da se oddalji, in je z zaupanjem prepustila delo drugim.
Današnjega dolinskega župana družita z nekdanjo županjo ista starost in del šolanja, saj sta osem let svoje življenjske poti kot sošolca obiskovala najprej šolo v Boljuncu, nato pa v Dolini. Sandy Klun se je začel ukvarjati s politiko v devetdesetih letih, najprej kot odbornik za socialo in problematiko v času župana Pečenika, nato je bil dva mandata odbornik za produktivne dejavnosti s Pangercem, ko je bila Premolinova podžupanja. Z mesta pokrajinskega svetnika je odstopil zaradi županovanja, ki ga ocenjuje kot novo dogodivščino. S tem mandatom misli, da bo končal tako svoje politično kot delovno obdobje, mogoče celo kot zadnji župan Občine Dolina. Precejšnjo pozornost je namenil reformi krajevnih uprav, ki še poteka, saj so bile le-te v naših občinah vedno v slovenskih rokah, zato so bile v korist celotne skupnosti.
Premolinova je sedanjemu dolinskemu županu položila na srce prošnjo, ali bi lahko ubrali neko pot, ki bi ne izničila preteklega opravljenega dela. Spregovorila je o zadoščenju zaradi vsega narejenega, ob tem je lažje pozabiti na grenke trenutke, saj vodi kriza v negativne medčloveške odnose. Prvi cilj, ki so ga od nekdaj skušali doseči, je bila dobrobit občanov in s tem povezano spoštovanje tradicije, korenin in zgodovine, predvsem za zaščito zemlje. Dejala je, da se zdi desetletno obdobje dolgo, a je le preblisk v življenju. Že nekaj let je kot županja opravljala dvojno funkcijo, sedaj pa se je v celoti posvetila šolskemu področju.
Zakon o združevanju občin predvideva, da se morajo občine, ki dosegajo pet tisoč prebivalcev, ali gorske skupnosti, združiti v unijo ali medobčinsko zvezo. Občinam pa, ki imajo več kot pet tisoč občanov, svetujejo združitev, drugače jim bodo odvzeli trideset odstotkov deželne podpore. To sproža val polemik, saj, kot meni Klun, se občine s podobnimi značilnostmi in potrebami lahko združijo, težave pa se pojavijo, če si se prisiljen združiti z veliko občino, ki ti ni blizu in ima različne prioritete.
Nekdanja dolinska županja je poudarila več pozitivnih dejanj, od sodelovanja s Civilno zaščito do obnovitve šol in dobrih storitev, kot se lahko pohvali z najvišjim odstotkom ločenega zbiranja smeti od vrat do vrat. Privzgajanje občanov jim je vzelo veliko energije, a jim nudijo uslugo po najnižji ceni in plačajo tretjino manj od Tržačanov. Kljub temu da so po besedah Premolinove blagajne polne, so stroški omejeni in posojila že odobrena, na primer več kot milijon za Ricmanje in osemsto tisoč za Boršt. Vse je odvisno od tega, ali jih bo dežela odobrila. Po razglabljanju o tem, kaj je že bilo storjenega in kaj bo še treba narediti, se je med občinstvom in govornikoma vnela razgibana razprava o medobčinskih zvezah.

Šin

Na štefanovo so zazvenele znane melodije

Doživet božični koncert v Devinu

Zbor Fantje izpod Grmade od leta 1969 prireja koncert božičnih pesmi, in to na štefanovo, navadno v novi cerkvi svetega Janeza Krstnika v Štivanu. Že drugo leto pa so koncert priredili v devinski cerkvi Sv. Duha, ki je sicer ogrevana in torej zelo prijetna, a prav gotovo se ne more ponašati z akustiko štivanske cerkve. Marsikdo je po koncertu ugotavljal, da daje s pevskega vidika več zadoščenj Štivan.
Koncert, ki vedno privablja zvesto publiko prijateljev devinskih zborov, je tokrat uvedel nekoliko pomlajeni Mešani cerkveni pevski zbor Devin, ki je pod vodstvom domačega organista Hermana Antoniča in ob spremljavi Barbare Corbatto zapel štiri pesmi. V Lavtižarjevi *Čujte, čujte, vsi ljudje* sta se izkazala oba moška solista, tenorist Igor Antonič in baritonist Kristjan Kovačič, ubrano in prepričljivo je zvenel zbor v Beličičevi *Svetovečerni* v uglasbitvi Aleksandra Vodopivca. Da ta mešani zbor lahko še veliko obeta, se je pokazalo tudi v klasičnih Riharjevi *Zveličar nam je rojen* in Cvekovi *Raduj, človek moj*. Po pisnem pozdravu domačega župnika g. Giannija je nastopila gostujoča moška vokalna skupina Sraka iz Štandreža, ki jo vodi Patrick Quaggiato, in potrdila, da gre za zgledno uglašeno pevsko telo, ki je dovršeno predstavilo štiri pesmi iz žlahtne božične tradicije. Uvedli so s starodavno *Adeste fideles*, nadaljevali z Vodopivčevo *Blaženo nočjo*, se milo sprostili ob Harejevi priredbi *Kar je že dolgo želel svet*, da so na koncu dosegli toplo napetost med občinstvom z interpretacijo priredbe Janeza Močnika *Ta stare božične pesmi*. Barbara Rustja Brecelj, ki je zelo lepo povezovala koncert in je med posameznimi deli prebirala razmišljanje prof. Aleša Breclja o božičnem sporočilu v sedanjem kriznem času, je nato povabila pred oltar Otroški zbor Ladjica, ki ga vodi Olga Tavčar in je svoj nastop začel z domiselno priredbo adventne ljudske *Svitej se, svitej*, saj so petje spremljali Blaž Terpin na violino in Petra Pahor in Mira Tavčar na kitaro, sledile so italijanska otroška božična ljudska in še ponarodela Ačkova *Angelci stopajo* ter ljudska *Glej, zvezdice božje*.

Foto Damj@n

Božični koncert na štefanovo v Devinu so končali Fantje izpod Grmade. Zborovodja Antonič je za uvod izbral milo uspavanko *Nad Betlehem* neznanega avtorja, sledila je iz širšega konteksta vzeta Vrabčeva priredba pesmi *Ljub' Jezušček zdiše*, ki bi verjetno z več ljudskega patosa bolj prepričljivo nagovarjala pevce in poslušalce. Vedno lepo učinkuje Štolcerjeva *Rajske strune*, v kateri je kot solist prepričljivo nastopil Igor Antonič, zelo primerno pa so svoj nastop sklenili s trikraljevsko pesmijo Karla Široka *Sveti trije kralji* v Harejevi uglasbitvi.
Koncert se je končal z že ustaljeno skupno izvedbo *Svete noči* vseh nastopajočih in občinstva, kar idealno poveže vse prisotne, tako da je bilo to povezanost lepo občutiti tudi v nadaljevanju večera na sedežu devinskih zborov.

V. J.

STOLNICA SV. JUSTA Božični koncert ZCPZ

Harmonično prelivanje ženskih in moških glasov

Najbolj znana in tudi najbolj nagrajena dekliška skupina naše dežele v kombinaciji z glasovi ene najzanimivejših moških zasedb je spodbudna zamisel, ki jo je Zveza cerkvenih pevskih zborov uresničila na letošnjem, januarskem božičnem koncertu v stolnici svetega Justa, ki se je uresničil pod geslom *Te dan je usega' veseja'*.
Tradicionalni dogodek vrednoti slovenski zborovski in kulturni zaklad v glavnem tržaškem svetišču, daje pečat koncu "pojočega" obdobja božičnih koncertov, ne nazadnje ponuja vsako leto nov projekt za ljubitelje zborovskega petja. Letos je Zveza združila goriško in tržaško pokrajino, saj je povabila k sodelovanju Dekliško vokalno skupino Bodeča Neža in Moški komorni zbor Stane Malič. Oba zbora sta nastopila samostojno in s skupnimi točkami.
Uveljavljena skupina pod vodstvom Mateje Černic je izbrala skladbe širokega časovnega razpona, saj je začela svoj nastop z renesančno polifonijo, vključila v program poetičen poklon pred kratkim preminulemu Marcu Sofianopulu in je sprejela izziv, da krsti božično kantato Aljoše Tavčarja na besedilo pesnika Ivana Tavčarja. Zgodba o dekletu s črnimi očmi, ki "je rodilo nedolžen smehljaj", je ponujala skladatelju originalno in sugestivno osnovo za uglasbitev, ki se je razvila skozi nežne, tihe vtise, bolj usmerjene v dodelano instrumentalno podobo kot v ekspresivno obravnavanje glasov. Avtor je povedal, da je glasba "nastala na osnovi pesniške impresije, ki je dejansko že nakazala atmosfero uglasbitve". Pri izvedbi skladbe Čudežna noč so sodelovali instrumentalisti skupine Nomos Ensemble, solo so zapeli Mateja in Ivana Černic, Miha Bole in Matjaž Samotorčan. Tavčar je podpisal tudi priredbo oz. instrumentalno spremljavo dodatnih treh božičnih pesmi za ženske glasove, med katerimi je na poseben način izstopala sporočilna preprostost sugestivne stare nemške pesmi o Mariji, ki je hodila po trnjevem gozdu.
Zbor Stane Malič je z Walterjem Lo Nigrom pripravil za to priložnost izbor slovenskih božičnih pesmi Vodopivca, Sattnerja, Tomca in Gabrijelčiča. V sklepnem delu koncerta sta zbora zapela skupaj tri pesmi, vključno s spominom na Pavleta Merkuja. Izvedbe v apsidi, za oltarjem, niso prispevale k vzpostavljanju potrebne komunikacije s publiko, ki na božičnih koncertih pričakuje toplino prisrčnega, neposrednega pristopa, niso pa tudi akustično ovrednotile niti sposobnosti dveh kakovostnih skupin, ki ponujata veliko umetniških spodbud. Publika je na koncu namenila vsem zaslužen, dolg aplavz, a z vtisom, da je med koncertom zamudila marsikatere detajle izvedb.
Novoletno misel je izrekel g. Alojzij Kržišnik, župnik v Biljani. Spregovoril je o božičnem sporočilu, ki nas prebuja že dve tisočletji in nas spominja, kako je Bog postal človeški otrok, da bi izkazal svojo bližino in nas vabil, da postanemo božji otroci. To pomeni tudi, da bi se morala iz našega življenja oglasiti božična pesem, ki kliče po miru. Pred mikrofon je stopil tudi škof Giampaolo Crepaldi, ki ga je na poseben način prevzela dvojna izvedba, v ženski in moški zasedbi, stare božične pesmi *Adeste fideles* in je označil celotni koncert kot sugestiven prikaz slovenske umetnosti in kulture.

PAL

Foto IG

G. Alojzij Kržišnik (foto IG)

Obvestila

Področni svet slovenskih vernikov iz Trsta in Milj vabi na ekumensko predavanje dr. Primoža Krečiča, stolnega župnika v Kopru, v tednu za krščansko edinost, in sicer v četrtek, 22.1.2015, ob 20. uri v Šentjakobskem domu, ul. Concordia 8.

Darovi

V spomin na starše daruje Boris Fabjan 50 evrov za rojansko glasilo Med nami.
Za cerkev na Pesku: v spomin na pokojnega moža Mariota in sina Edvina daruje Ivanka 40 evrov.
Za popravilo ogrevanja v cerkvi v Gropadi daruje N. N. 50 evrov.

Msgr. DUŠAN JAKOMIN!

Ob visokem življenjskem jubileju
Vam čestitamo ter se zahvaljujemo
za delo, posvečeno vrednotam krščanstva
in slovenski narodni skupnosti.

Svet slovenskih organizacij

Božični koncert ZCPZ pri Banih

V nekdanji plemiški kapelici, ki je kot del vaške zgodovinske dediščine postala glavno svetišče pri Banih, je zimski večer s prvim snegom ogrel glasbeni dogodek, ki ga je Zveza cerkvenih pevskih zborov priredila na pobudo verske skupnosti sv. Florijana. Kot je povedal predstavnik domačega cerkvenega zbora Pavel Vidau, je skupnost v letu 2014 praznovala šestdesetletnico lepega dogodka, ko se je slovensko petje po vojni, ponovno oglasilo v tej cerkvici. Na tem koncertu se je domači zbor moral žal odpovedati pevskemu pozdravu zaradi sezonskih bolezni, ki so bistveno okrnile zasedbo. Petje je vsekakor ostalo glavna sestavina večera z nastopom moške skupine in solopevke.
Moška vokalna skupina Sraka iz Štandreža je pod vodstvom Patricka Quaggiata odpela pet pesmi z nabožno in božično vsebino, od tradicionalnih spevov do avtorskih skladb in priredb Vodopivca, Hareja, De Marzija in Močnika. Zvočnost desetčlanske skupine je napolnila cerkvico in je dala vsem navzočim vtis prisrčne bližine posebnega, intimnega doživetja.
Suhi akustiki prostora je nato prilagodila širino svojega kultiviranega glasu tudi sopranistka Mojca Milič, ki je ob spremljavi Jana Grbca podarila navzočim neposredno ekspresivnost solističnega izvajanja s smiselno izbranim božičnim programom z "žensko noto". Zazveneli sta namreč kraška božična impresija Brede Šček in spevna svetonočna Mirjam Tozon. Sopranistka je uokvirila ti dve skladbi z "gledališko" molitvijo Ave Maria Aleksandra Vodopivca in s čarobnim sklepnim voščilom ameriške zimzelene White Christmas (v slovenskem prevodu). / PAL

Za svetlejšo prihodnost

Marica Gregorič Stepančič / Izobraženo ženstvo, jamstvo za svetlejšo prihodnost slovenskega naroda

"Trezno in samostojno misleče ženstvo je najgotovejše jamstvo napredovanja vsakega naroda". - Če ženske razmišljamo trezno in samostojno, zagotavljamo svojemu narodu napredek. Tako piše Marica Gregorič Stepančič v eni izmed zadnjih številk slovenske revije Jadranka, glasila slovenskega ženstva, ob kateri se je še posebno razmahnila njena pisateljska in časnikarska dejavnost. Marica Gregorič Stepančič se je v svojem življenju odločno bojevala proti ženski nerazgledanosti in odvisnosti, razlog, zaradi katerega naj se po tej ženski osebnosti zgledujemo mlajše in starejše generacije Slovenk. Zakaj ostati neizobražene, ko se lahko izobražujemo in naš narod lahko napreduje? Z izobraževanjem zagotavljamo ne samo obstoj naroda, temveč tudi napredek, torej Slovenke, mlajše in starejše generacije, izobražujmo se po zgledu Marice Gregorič Stepančič.
Učiteljica, pesnica, pisateljica, publicistka, slovničarka, prevajalka, ena izmed prvih tržaških bork za uveljavitev pravic slovenskega naroda in slovenskega jezika, za obstoj slovenskega naroda, Marica Gregorič Stepančič, obvlada sedem jezikov, prevaja iz ruščine, nemščine, francoščine, italijanščine, piše članke za časopis Edinost, za revije Slovenka, Jadranka, Ženski svet. Leta 1915 sestavi slovensko-italijansko slovnico za Italijane, ki je izšla do leta 1936 v štirih izdajah. Sestavi italijansko- slovensko slovnico za Slovence. Piše potopise, zgodovinsko dramo Veronika Deseniška, pravljice, dramske tekste za otroke, razmišljujoče poezije, večkrat z narodno poanto, satirične feljtone. Narodna zavednost je glavna gonilna sila njenega pisateljskega in publicističnega prizadevanja. Čuti izpopolnjevanje izobrazbe kot dolžnost; se samoizpopolnjuje, prepotuje Italijo, Evropo, gre v Nemčijo, na Holandsko, Norveško, Švedsko, Finsko, na Balkan, v Anglijo, v Španijo, na Portugalsko, dalje pride do Carigrada in v Malo Azijo, da bi ji potovanja ter srečevanja s tujimi narodi dajala mnogovrstno netivo; tako obogati svojo domišljijo in izredno širi svoje obzorje. V Jadranki piše Marica Gregorič Stepančič: "Drevo brez korenin ne uspeva, a tudi narod brez izobraženega ženstva nima jamstva svetlejše bodočnosti". Slovenke, zajamčimo, po zgledu, ki nam ga daje Marica Gregorič Stepančič, svetlejšo prihodnost svojemu slovenskemu narodu, ne samo za nadaljnji obstoj, temveč tudi za napredek našega naroda. / Elena Cerkvenič

Praznovanje sv. Štefana v Trstu

"Gospod, ne prištevaj jim tega greha!"

Prijetno sončno, a hladno je bilo, ko so se zbirali slovenski verniki iz mestnih četrti v Trstu, da bi počastili prvega mučenca sv. Štefana. V uvodu praznične daritve je duhovni pomočnik pri Novem sv. Antonu Klemen Zalar predstavil kaplana koprske stolne cerkve mag. Bogdana Vidmarja, ki je nato vodil praznično bogoslužje ob sodelovanju g. Zalarja.

S petjem je daritev spremljal združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta, na orgle je spremljal Tomaž Simčič. Pod mogočnimi oboki te velike cerkve so zadonele *Slovenska maša* Matije Tomca in druge slovenske pesmi. Berili je prebral g. Igor Švab. V nagovoru je g. Vidmar podal lik prvega mučenca sv. Štefana, njegovo neomajno vero, ki jo je izpovedoval do konca, ko so ga kamenjali. Svojim mučiteljem je odpuščal z besedami: "Gospod, ne prištevaj jim tega greha". V nadaljevanju se je vprašal, kdo so mučenci v današnjem času v Siriji, Iraku, Pakistanu in drugod v svetu, tisti, ki jih imenujejo mučenci, ker se razstrelijo, ali tisti, ki zaradi tega po nedolžnem umirajo. Kritičen je bil tudi do stanja v Sloveniji, kjer so verniki še zmeraj zapostavljeni, ni verskega pouka v šolah in ostajajo odprta še druga področja glede odnosa, ki ga ima država do vrednot verujočega človeka. Maši je sledil krajši koncert božičnih pesmi združenega zbora. Ob napovedovanju je ga. Majda Cibic podala ob vsaki pesmi še njeno vsebino, tako da je zapeta pesem prišla bolj do izraza. Prva je bila na vrsti Kar je že dolgo želel svet V. Vodopivca; sledila je Božična M. Fileja, nato S prejasnega neba Fr. Venturinija. S pesmijo Oj, hlevček betlehemski M. Fileja se je končal ta božični koncert. Ob koncu je zazvenela še nepogrešljiva v božičnem času Sveta noč, ki so jo skupaj z zborom zapeli tudi ostali udeleženci te daritve. Družabno srečanje, ki je sledilo na sedežu Slovenske skupnosti, je bila priložnost, da si ob izteku leta nazdravimo in voščimo. Medtem se je že zmračilo, ko smo ob rahlem rosenju zapuščali mesto, na kraški planoti pa so že pričele poplesavati prve snežinke.

P. V.

Božičnica v Zgoniku in Šempolaju

Božič je rojstvo, začetek življenja

Na božični dan, 25. decembra, praznujemo Jezusovo rojstvo. Priprava na Božič pa je adventni čas, čas priprave na dogodek ali na obisk osebe. Za obisk osebe se pravočasno pripravimo, pripravimo prostor, ga nestrpno pričakujemo in se veselimo.
Ali je tudi danes v naši družbi tako? Se pravilno pripravimo in damo pravi pomen Božiču? Vsi hitimo, nimamo časa, kupujemo darila; razne večerje, popusti in drugo, in glej, Božič je že mimo.
Prav v tem smislu, da bi se pravilno pripravili na Jezusov prihod in dali pravi pomen Božiču, so otroci iz župnije sv. Mihaela nadangela iz Zgonika skupaj z otroki iz župnije sv. Pelagija iz Šempolaja pripravili božičnico.
V cerkvi v Zgoniku, 26. decembra, in v cerkvi v Šempolaju, 6. januarja, so otroci uprizorili Jezusovo rojstvo v hlevčku v Betlehemu. Najprej so povedali o angelu, ki se je prikazal Mariji in je govoril o rojstvu Sina Najvišjega. Nato sta Jožef in Marija na poti v Betlehem, kjer nista našla prenočišča, stopila v hlevček; tam je Marija porodila sina in ga položila v jasli. Obiskali so jih pastirji, katerim je sledil obisk modrih z Vzhoda. Med recitacijo so mali glasbeniki posamič igrali na glasbila. Nato so zaigrali in zapeli vsi skupaj božične pesmi kot pravi orkester. Na koncu pa so otroci skupaj s prisotnimi zapeli *Sveto noč*. V tistem trenutku je betlehemska luč napolnila srca vseh prisotnih in dolg aplavz je zapečatil dogodek.
Lepo sodelovanje zgoniško-šempolajskih otrok je z uprizoritvijo male božičnice dalo sporočilo velikega pomena: "Božič je rojstvo, začetek življenja, in Jezus nas vabi naj skupaj začnemo, da bi bili ljubljeni in bi ljubili vsak dan"!

dp

Študija Dejana Valentinčiča o Reziji

Bogastvo zapletene doline

Med vsemi naselitvenimi področji naše narodne skupnosti v Italiji in še posebej v videmski pokrajini je Rezija prav gotovo najbolj zanimiva, hkrati pa z raznovrstnih vidikov tudi najbolj zapletena stvarnost. Z njo se je v svojem zadnjem delu, ki nosi naslov *Slovenci v Reziji? Pravni položaj in dejansko življenje slovenske jezikovne manjšine*, spoprijel mladi raziskovalec Dejan Valentinčič iz Deskel v spodnji Soški dolini. Avtor je zaposlen kot asistent za mednarodno pravo na Fakulteti za uporabne družbene študije v Novi Gorici. Naši stvarnosti se je približal že pred časom, med drugim kot sodelavec spletnega portala SloMedia. It.

Dolina Rezije, ki sta jo z vidika ljudske folklore in slovstva v preteklih desetletjih raziskala pred kratkim preminula Pavle Merku' in Milko Matičetov, je znana po svojih posebnostih, od jezika do ljudskih plesov, predvsem pa zaradi svojih brusačev, ki so se na kolesih vozili s trebuhom za kruhom po svetu. V splošni zavesti je del naše narodne skupnosti, kar so v formulacijah zaščitnih norm za slovensko manjšino v Italiji upoštevali tudi zakonodajalci. Poleg zakona 482 iz leta 1999, ki je opredelil jezikovne manjšine in tako pol stoletja po njeni objavi tudi dejansko uresničil šesti člen Ustave Republike Italije, je naša narodna skupnost leta 2001 na valentinovo dočakala zakon št. 38, ki je splošno znan kot zaščitni zakon, šest let kasneje pa še poseben deželni zakon za Slovence.

Prav v tem obdobju so se v dolini Rezije začele pojavljati težnje, da bi območje in njegove prebivalce izvzeli iz zgoraj omenjenih zaščitnih norm ter jih začeli obravnavati specifično. Povedati je treba, da je Rezija z ostalimi deli naše narodne skupnosti delila bolj malo, tudi v primerjavi z Nadiškimi in Terskimi dolinami, ki so tako kot le-ta prišli pod okrilje italijanske države že leta 1866. V Reziji namreč ni bilo čedrmacev, slovenska narodna zavest se torej ni razvila, zato je bil glede na druga področja v času med obema vojnama fašistični pritisk na prebivalstvo zelo blag. Teza, ki jo zagovarja Valentinčič v svojem delu, je ta, da so Rezijani v zadnjem poldrugem stoletju razvili italijansko državno zavest, in to kljub temu da njihova govorica ni italijanska, slovensko narodno in jezikovno zavest pa premore le peščica ljudi.

Znanstvena monografija, ki je izšla pri Založbi arte4 iz Novega mesta, je zastavljena tako, da bosta njena vsebina in sporočilo razumljiva tudi bralcu iz osrednje Slovenije, ki podrobneje naše stvarnosti ne pozna. Zelo obširno poglavje avtor namreč namenja zgodovinskemu pregledu splošnega razvoja slovenskega narodnega vprašanja v Italiji od leta 1866 dalje, nato obravnava povojne mednarodne dogovore in zakonske norme, ki se tičejo zaščite manjšin. Našim bralcem jih ni treba naštevati, saj je to področje splošno znano. Dejanskemu stanju v Reziji sta namenjeni le dve poglavji, in sicer drugo, ki obravnava jezikovno identiteto Rezijanov, ter peto, ki se tiče udejanjanja zaščitne zakonodaje v praksi in dejanskega stanja v Reziji. Vsebino publikacije pa sklepa pregled zaščitnih norm, ki veljajo v Republiki Sloveniji ter na evropski ravni.

Prelomnega značaja za razvoj Rezije je bil seveda potres, ki je bil spomladi l. 1976. Tedaj se je dolina, ki je bila dotlej zaprta, odprla svetu. Stekla je popotresna obnova, veliko Rezijanov pa se je tako kot drugi prebivalci Beneške Slovenije podalo v svet s trebuhom za kruhom. Študije že omenjenih Merkuja in Matičetovega ter večja politična odprtost so v devetdesetih letih pripomogle k temu, da so se na krajevnih tablah in kažipotih začela pojavljati tudi imena v domačem narečju.

Rezijanska stvarnost je danes tako rekoč razklana na dvoje. Kot se dogaja v takih primerih, se večina o svoji pripadnosti ne izjavlja. Nekaj posameznikov, med katerimi velja omeniti Luigio Negro iz kroga SKGZ oziroma ZSKD, Renata Quaglio iz SSO in donedavno občinsko svetnico Pamelo Pielich, se namreč prepoznava v vrstah slovenske narodne skupnosti, precej močna in agresivna pa je skupina, ki nasprotuje prepoznavanju Rezijanov kot Slovencev. Znan je fizičen napad, ki se je zgodil pred leti v Trstu in katerega tarča sta bila reporterja slovenskih medijskih hiš iz Italije, pa tudi grožnje in žaljivke tistim, ki so se izjavili za Slovence oziroma so to svojo pripadnost izrazili z zahtevo po izdaji dvojezične osebne izkaznice. Stvar je šla tako daleč, da je rezijanski občinski svet izglasoval zahtevo po izključitvi doline iz zaščitnega zakona za Slovence v Italiji ter jo poslal pristojnemu paritetnemu odboru.

Avtor študije sicer v uvodu nakazuje, da je ta namenjena dokazovanju slovenske prisotnosti v dolini, veliko pozornosti pa je namenil ne samo nacionalnim in jezikovnim, ampak tudi drugačnim vidikom. Znanje slovenskega jezika med prebivalstvom bi bilo namreč v veliko pomoč predvsem pri turističnem razvoju doline, saj je ta zanimiva predvsem za slovenske obiskovalce. V rezijanskih zaselkih in vaseh ni namreč veliko delovnih mest. Finančna sredstva je v ta namen moč črpati tudi iz čezmejnih evropskih skladov.

Neznank ostaja v Reziji sicer še veliko. Ena od teh je tudi samo zapisovanje rezijanske govorice, na katero so vsi, tako tisti, ki se zavzemajo za slovensko narodno zavest, kakor tudi tisti, ki ji nasprotujejo, zelo ponosni. Vsi namreč ne priznavajo in uporabljajo črkopisa nizozemskega raziskovalca Hana Steenwijka. Študija Dejana Valentinčiča je torej ne samo zgodovinski pregled dogodkov, ki so Rezijo pripeljali tja, kjer je danes, ampak tudi odličen prerez njene sedanje stvarnosti.

Primož Sturman

Prejeli smo (2)

Odprto pismo Davidu Bandlju, goriškemu pesniku in še marsikaj

Moj nasvet: skrajni čas je, da potegnemo omenjeno mejo in razvozlamo nesporazum. Ne zamudi te enkratne priložnosti in s kakšno kolegico ali kolegom z univerze pripravite simpozij ali okroglo mizo o tej še kako pekoči in (ne)hvaležni temi, kjer boš prav gotovo naletel na elemente... sprave in nesprave, na vernike, dvomljivce, cinike in protestante in ne bo samo dveh različnih črno-belih pogledov ali struj, marveč jih bo cel niz, in prav pisanih, da o (ne)predvidljivih zasukih in zapletih niti ne govorim. A gre navsezadnje za tematiko iz najinega oz. našega ožjega področja, ki bi jo lahko, vsaj v glavnem bolj konkretno definirali, jo skratka enkrat za vselej tudi srečno izpeljali do konca in izčrpali. Jo tako rekoč opremili z repom in glavo, z elementoma, ki ju pri nas velikokrat prav krvavo pogrešam. Ker vsak svojo trobi, ne da bi drug drugemu prisluhnili. Da bi potlej točno vedeli - tudi v zvezi z denarnimi nagradami - kdo in kdaj, pa kako in kam in zakaj tako in ne ali nič drugače. Kot češnjico na torti bi potem, spokorniško posuti s pepelom, lahko šli ali poslali malo delegacijo k po nemarnem oklevetanemu mecenu v Goriška Brda in se mu za vse časnikarske čenče in kikse, pesniške napačne domneve in insinuacije pa nerodnosti in... včasih tudi za odvečne zagovednosti... oprostili, kot se spodobi. Se ti ne zdi, da nam literatom s kulturniki vred od časa do časa ne bi škodila mrvica samokritične ponižnosti? Zaželen je odgovor. Premisli in mi sporoči. Misliš zagrabiti bika za roge ali kakor noj udobno vtakniti glavo v pesek in miže vzklikniti: nič ne vidim in ne vem, naj gre kdo drug namesto mene po kostanj v žerjavico. Jaz stokrat rajši na glas premlevam staro in že dokaj prežvečeno vižo o narodni sprtosti in spravi in ponujam slovenski srenji - že spet? Ja, že spet! - malce že postane ali skoraj sveže prispevke, kako jo slednjič srečno udejanjiti in se poslej imeti - ringa ringa raja - brez vsakršnega zadržka neizmerno radi. Aleluja. Doseči pač... enoumje (že spet?) narodne lepo polikane in poštirkane, pa na prečo počesane in... poSPRAVljeNE ljubezni. Raj na zemlji. Pa še brez kače in usodnega jabolka, ki bi nam mešala in mršila štreno. Le z dobrohotno brado gospoda boga (z malo začetnico za nevernike) in Boga (z majuskulo za vernike), in smo... nespravno že spet tam, samopašni in svojeglavi kot smo, da se vsak hip spoprimemo in drug drugemu s kolom v roki dokažemo, katera oblika je edino prava in zveličavna in katera samo zgrešena.

Sedež ameriškega veleposlaništva v Ljubljani

Drugače bo aufbiks, čreva na plot!

Naj pokličem na tvojo pomoč dobrodušnega samooklicanega in silno prizadevnega... našega nacionalnega spravneža ali spravitelja, žal, že odhajajočega ameriškega ambasadorja Josepha Mussomelija - tistega, ki je celo na svoje stroške (to, to! *Incredibile ma vero!*) pritrdil spravno tablo na ograjo ameriškega veleposlaništva v Ljubljani, ne da bi nas sploh vprašal, ali smo za ali proti, čisto nedemokratično in izrazito kolonialistično, kot da bi bili kakšno afriško culukafrsko pleme izpred 100-200 let. Jaz bi vseeno, preden odide, zelo natančno pregledala vsak njegov nam izstavljeni račun, da nam ni stroškov tiste že znamenite table le zaračunal z obrestmi vred. Na tem svetu je vse mogoče. Ziher je ziher. Ali se boš sam zatekel kar k njegovemu nasledniku, kariernemu ameriškemu diplomatu, veleposlaniku Brentu Robertu Hartleyju, ki bo prevzel od predhodnika štafetno palico, da nas do zadnjega... po-eno-umi, skratka nas en bloc spreobrne v edino pravo politično vero, do obisti naklonjeno oz. kar zagledano v ZDA, drugače povedano: brez rožnatih očal na nosu jih ne bomo smeli več gledati, kaj šele na glas ocenjevati, očitno ne sodi med zagovornike svobodnega mišljenja in govora, marveč med pristaše eno-ne-um-ne ideologije, ki zahteva: državljani na sončni strani Alp, jezik za zobe, sicer bo joj! Povedano še bolj transparentno in prosto po novinarju Aliju Žerdinu (Delo, Sobotna priloga, 22. nov. 2014): vplival bo za izboljšanje javne podobe ZDA v slovenskih javnih glasilih. Moj komentar: se ne bo pa - spravno nadahnjen - sploh vtikal, če se bodo naši odnosi, recimo z Rusijo in podobnimi negativci, poslabšali ali celo do srži skazili. Vsak zase naj moli svojega boga in skrbi za svoj imidž. Adijo opevana zahodna demokracija z neomejenim številom svoboščin, vključno z onimi govornimi. Le na papirju je doma ta izrazito retorična kreacija, ki se sesuje v prah ob najrahlejšem stiku z realnostjo. Mogočniki - ne glede, kaj zares mislijo in kaj menijo o svetu in drug o drugem - še najrajši vse tisto, kar jim ni po volji, zbrcajo s poti, in vse tiste, ki jim po moči niso kos, (s) tlačijo iz... enega enoumja v drugo, ti pa pleši, kot oni godejo, ali se pa živciraj in se, če se ti da, vnaprejšnji zgubač, ruvaj z njimi. A povrniva se k tvoji malce zapozneli spravi, ki nam jo v prispevkih dokaj prostodušno predlagaš.

/ dalje

Jolka (Milič seveda)

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (81)

Mariza Perat

Log pri Vipavi

V Zgornji Vipavski dolini stoji ob cesti, ki iz Ajdovščine pelje proti Vipavi, mogočno svetišče. Posvečeno je Mariji, Tolažnici žalostnih, in je podružnica župnijske cerkve sv. Štefana v Vipavi.

Vipavska dolina je, kot je že bilo omenjeno, vedno veljala za pomemben prehod iz Srednje Evrope oziroma Panonije proti Apeninskemu polotoku,

Župnijska cerkev sv. Štefana v Vipavi

Panonsko-Ilirska vrata, kot so jo tudi imenovali. Nič čudnega ni torej, če so se v teku stoletij tod mimo pomikala najrazličnejša ljudstva. Že tisoč let pr. Kr. so tu bivali Ilirski Karni. Bili so poljedelci, saj je že rodovitnost doline same vabila k obdelovanju zemlje. Tod mimo so korakali rimski vojaki. Ko so leta 181 pr. Kr. ustanovili Oglej, so staro trgovsko cesto, ki je čez Hrušico vodila proti Italiji, preuredili v zelo dobro vojaško cesto in tako tudi te kraje povezali z Oglejem, takrat zelo pomembnim trgovskim in vojaškim središčem.

V Vipavski dolini se je odigral zadnji in odločilni boj med poganstvom in krščanstvom. Tu sta se 5. in 6. septembra leta 394 po Kr. nekje ob "Mrzli reki" (Hublju) spopadli vojski rimskega krščanskega cesarja Teodozija in njegovega tekmeca, pogana Evgenija. Teodozij je bil vladar vzhodnorimskega cesarstva (378-395), medtem ko je na zahodu vladal Justinijan II. Oba sta pospeševala krščansko vero. Po Valentinijanovi smrti leta 392 pa so v zahodnem rimskem cesarstvu postavili za vladarja Evgenija z namenom, da v državi stre krščanstvo in spet vzpostavi pogansko vero. V boju med obema cesarjema so Evgenijeve čete bile številčno močnejše od tistih, ki jih je premogel cesar Teodozij. Ko je namreč ta razpostavil svoje prednje straže na Hrušici in pri Colu, je pred seboj "videl Vipavsko dolino vso prekrito z vojaštvom Evgenijevim", kot piše Josip Gruden v svoji zgodovini. Vendar Teodozij ni izgubil poguma. Še preden pa se je bitka pričela, se je del Evgenijeve vojske nepričakovano in prostovoljno pridružil Teodozijevim vojakom.

Teodozijev križ nad Vrhpoljem

Nad Vrhpoljem se danes dviga križ, ki so ga sem postavili leta 1994, ob 600-letnici omenjene bitke. Tu naj bi bil namreč kraj, kjer je cesar Teodozij pred bitko molil, da bi mu Bog in Božja Mati naklonila zmago nad sovražno vojsko in tako ljudstvo rešila pred malikovalci. Vipavski pesnik Radoslav Silvester opisuje ta boj v svoji pesnitvi, v kateri med drugim pravi:

"Mati mila,
ki rodila
Rešenika si sveta,
za kristjane,
Tebi vdane,
prosi, da nam zmago da".

Božja Mati je res pomagala. S severa je zapihala silovita burja, tako da so se sovražne puščice, naperjene proti Teodozijevim četam, vračale na sovražnikovo vojsko ter jo pognale v beg.

"Glej! In čudo,
burjo hudo
nad Evgence Bog spusti:
pesek v lice,
strelne puščice
lastne jim nazaj drvi".

Tako je cesar Teodozij, ki se je "bojeval bolj z molitvijo kakor z mečem", slavil zmago.

Rimska država pa se je takrat že krhala in po Teodozijevi smrti so vanjo začela vdirati barbarska plemena. Tudi skozi Vipavsko dolino so proti Italiji drvela najrazličnejša ljudstva: Zahodni Goti, Huni, nato Vzhodni Goti, nekoliko pozneje pa Langobardi. Za njimi so ob koncu 6. ali 7. stol. prispeli Slovenci in se naselili tudi v teh krajih. Pozneje so tudi v Vipavsko dolino vdirali Turki in tu povzročali mnogo gorja, pa tudi benečanske vojne so pustile svoje sledove. Razsajala je kuga, na kar nas spominjajo nekatera, še danes ohranjena kužna znamenja. Tudi v te kraje je prodrlo luteranstvo, ki je še zlasti uspevalo po vipavskih gradovih. V začetku 19. stol. je bila tudi Vipavska dolina vključena v Ilirske province in takrat so se tod mimo pomikale francoske čete, nato avstrijski vojaki in pozneje Italijani.

Vse te pohode je občutila tudi Marijina cerkev v Logu, saj ji ljudstva, ki so hrumela mimo, nikakor niso prizanašala.

Prvič se cerkev v Logu omenja 30. maja 1320. Zelo verjetno je to bila ustanova vipavskih plemičev in je bila deležna bogate dotacije. Leta 1332 se omenja kot "kapela svete Marije pri Vipavi", 15.10.1344 pa kot "sedež kaplanije v župniji Vipava".

(Prim.: Janez Höfer, gradivo za historično topografijo predjožefinskih župnij na Slovenskem. Primorska, Oglejski patriarhat, str. 67. - Dokumentirana zbirka prof. Franca Kralja).

/ dalje

Tudi v Sloveniji primeri simpatij do evtanazije neozdravljivo bolnih oseb

Spori o privatizaciji državnega premoženja vzburjajo politiko in poglabljajo krizo

Premier Miro Cerar se v svojih javnih nastopih in razlagah delovanja vlade rad sklicuje na koalicijsko pogodbo, ki naj bi usmerjala vrhovno izvršilno oblast v Sloveniji. Toda življenje gre svojo pot in to spreminja razmere, le-te pa neizogibno povzročajo prilagajanje strategije in politike strank, posebno tistih odločujočih, ki sestavljajo koalicijo. Zato je sedanja koalicijska pogodba nujno čedalje bolj prazen in s tem pogosto tudi neobvezujoč dokument.

Veliki spor v koaliciji, posledično pa v celotni politiki, je nastal o tem, kakšen odnos naj ima država do svojega premoženja. Gre za tisti del nekdanje družbene imovine, ki je ostal v lasti nove samostojne države, potem ko so preostali del olastninili oziroma so si ga na razne načine, pretežno s špekulacijami, pridobili po večini t. i. tajkuni. Državni zbor je leta 2013 sklenil, da država lahko proda 15 podjetij, ki so v njeni lasti, vendar se je v to t. i. privatizacijo vključila politika, ki se kaže in poskuša uveljaviti v dveh strateških izhodiščih. Premier Miro Cerar odločno izjavlja, da bo vlada prodala oziroma privatizirala vseh petnajst gospodarskih družb, kot je odločil parlament, ker bi v nasprotnem primeru Slovenija izgubila ugled in verodostojnost doma, v EU in nasploh v mednarodnih okoljih. Pritrjuje mu stranka Desus, drugi koalicijski partner, nasprotujejo pa Socialni demokrati, ki tudi sodelujejo v vladi.

Zoper omenjena stališča se je sestavila močna opozicija iz poslancev Združene levice, raznih društev, gibanj, organizacij in skupin, pa tudi posameznih državljanov. Vodita jo vodja poslanske skupine Združene levice v parlamentu Luka Mesec in ekonomist prof. dr. Jože Mencinger. Napisali so peticijo proti privatizaciji in razprodaji državnega premoženja, ki jo je podpisalo že okoli 12 tisoč državljanov. Nasprotniki privatizacije posebej odločno nasprotujejo prodaji Telekoma Slovenije, ki je ena najbolj uspešnih in finančno donosnih gospodarskih družb v Sloveniji.

Poslanci stranke Združena levica napovedujejo, da bodo privatizaciji državnega premoženja še vnaprej odločno nasprotovali, tudi s pozivanjem ljudi na demonstracije in z referendumom. Odločen nasprotnik projekta je tudi že skoraj 92-letni France Bučar, predsednik prvega parlamenta v samostojni Sloveniji. Po njegovem "se ne obnašamo kot narod, ki je zrel za lastno samostojnost. Slovenci nimamo odnosa do lastne države. Bistvo lastnine je razpolagalna pravica. Če nekaj prodaš, bo novi lastnik razpolagal s tabo, kakor bo želel in bo hotel". V Sloveniji se torej soočata dve izhodišči, dve razlagi in dve zahtevi glede privatizacije oziroma prodaje najprej petnajstih gospodarskih družb ter pozneje morebiti tudi preostalih delov nekdanjega družbenega in z novo državo na novo organiziranega državnega gospodarstva. Obe izhodišči oziroma nameri se izključujeta in že povzročata spore v koaliciji in širše v slovenski politiki. Nastajajo nove razpoke v slovenski krizi. Domnevno nastaja ozračje, ki bi lahko povzročilo novo vladno krizo ali celo zahtevalo nove predčasne volitve.

Za nas Slovence, in seveda vse državljane, pa je zagotovo bolj kot lastninjenje in prodaja državnega premoženja, kar je izključno materialno-finančna zadeva, pomembno tisto, kar naj bi se zgodilo na nevrološkem oddelku Kliničnega centra v Ljubljani. Tam naj bi namreč neki zdravnik vzel življenje 83-letnemu neozdravljivo bolnemu pacientu. Opravil naj bi evtanazijo s snovjo, ki je domnevno povzročila smrt, kar pa razni izvedenci in zdravniške preiskave doslej niso mogli zanesljivo dokazati. Zdravnik umor pacienta, ki naj bi ga povzročil z anestezijo, zanika, primer pa bo obravnavalo sodišče. Toda tisto, kar je najbolj pomembno in boleče, je dejstvo, da so omenjeni primer v nekaterih okoljih, pa tudi v javnih občilih, izkoristili za to, da so začeli razpravo o koristi in primernosti evtanazije v primerih, ko gre za neozdravljivo bolne osebe. Tone Rode je v novi številki slovenskega katoliškega tednika Družina zapisal, "da so danes še kako potrebne jasne besede papeža Frančiška, ki poudarja, da je človeško življenje sveto, od spočetja do naravne smrti". O tem v komentarju, objavljenem v Družini, razmišlja tudi teolog Tadej Strehovec. Opozoril je, "da del slovenske politike in medijev kljub jasnim odklonilnim stališčem evropskih ustanov odkrito simpatizira z evtanazijo v upanju, da bi s tem zmanjšali izdatke za bolnike in upokojence, prav tako pa vzpostavili družbeni položaj, v katerem se bodo bolni bali svojih otrok in svojcev in bodo bežali iz zdravstvenih ustanov v bolnikom bolj prijazne države. Takšen "krasen svet" slovenskih evtanazistov je treba zavrniti in ob tem podpreti stališča slovenske zdravniške stroke, ki je soglasno zavrnila ideje o uzakonitvi evtanazije, to je samomora s pomočjo. Sicer so tudi v Sobotni prilogi časopisa Delo pogumno zapisali, "da so se slovenski zdravniki v aktualnih izrekanjih kot eden postavili proti evtanaziji. Tako je tudi prav; oni so pač zadnji, ki se smejo z njo strinjati. V to pozicijo zdravnike postavlja tudi 2.500 let stara Hipokratova prisega, katere bistvo je brezpogojno prizadevanje za bolnikovo življenje".

Miro Cerar

Kronika je v prejšnjih dneh zaznamovala še nekaj pomembnih sporočil aktualnih in zanimivih za Slovenijo. Ustavno sodišče je odločilo, da mora biti financiranje javno veljavnih programov osnovnošolskega izobraževanja izenačeno ne glede na to, ali ga izvajajo javne ali zasebne osnovne šole. Tako dobiva novo podobo financiranje slovenskega zasebnega šolstva, kjer imajo krajevne Cerkve in redovne skupnosti štiri katoliške gimnazije in eno osnovno šolo. Skupaj zasebne šole obiskuje okoli tisoč otrok in zanje bi po novem državni proračun moral zagotoviti dodatnih 300.000 evrov na leto.

V Sloveniji so vlada, politične stranke in tudi državljani na razne načine pokazali solidarnost z žrtvami terorističnih skrajnežev v Parizu, Belgiji, Nemčiji in drugod po svetu, zaznal pa se je tudi strah, da bi se skrajneži pojavili tudi pri nas. Za zdaj varnostni organi javnost prepričujejo, da Slovenija ostaja varna država. Žal pa je v njej okrnjena pravica do svobodne in jasne besede, saj v časnikih, zlasti pa v informativnih programih javnega radia, še bolj pa javne TV, izvajajo cenzuro. Cenzuro poročil in informativnih programov izvajajo v okviru političnega boja med levico in desnico, ki pogosto zadobiva sovražne oblike in razsežnosti. Zdi se težko verjetno, toda zgodilo se je. Na nedavnem kongresu stranke Socialnih demokratov so med njimi prisotnega državnega poglavarja Boruta Pahorja obdolžili, da je napravil veliko politično napako, ker se je udeležil neke proslave Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve.

Slovenija je žal, to moramo vedno znova ponavljati, še daleč od sprave ali nacionalnega političnega soglasja. Za to se je nedavno zavzel tudi teolog in filozof Janez Juhant. Nacionalno politično soglasje naj bi po njegovi zamisli oblikovali stranka Mira Cerarja kot vodilna vladna in SDS kot vodilna opozicijska stranka.

Marijan Drobež

Z 2. strani

Vidim mrtve ljudi!

Kdo so krivci za stečaje?

Še enkrat naj ponovim: ti strahovi so predvsem patološka projekcija zdajšnjega stanja na neki zunanji dejavnik. Odlična snov za kako grozljivko, morda za novodobno Čarovnico iz Blaira.

Pa poskušajmo porušiti nekaj teh lažnih mitov. Prvič, sklicevanje na (grde in hudobne) multinacionalke, ki bi opeharile slovenske državljane. Pravo vprašanje je, kdo je glavni krivec za to, da se je stopnja brezposelnosti v Sloveniji dvignila na dobrih 13 odstotkov in da je v prejšnjih mesecih dosegla rekordno vrednost 120 tisoč ljudi brez dela? Kdo je krivec za vse dokapitalizacije bank, za katere je morala v prejšnjih letih poskrbeti država? Kdo je bil lastnik gradbincev SCT, Vegrad ali Primorje? Kdo je bil lastnik Merkurja? Kdo je bil lastnik Mure? Kdo je lastnik ACH? Kdo je lastnik Cimosa? Nikjer ni tukaj bilo zraven tujcev, ampak vedno in samo kleni slovenski menedžerji, ki so s pomočjo vez v politiki izčrpavali podjetja, za seboj pa puščali pogorišča. Je pa res, da je že nekaj let v Sloveniji najbolj učinkovita banka italijanski Unicredit (kljub velikim težavam skupine). Drži tudi, da je v lanskem letu bil najboljši zaposlovalec francoski Renault: podjetje Revoz je v lasti Francozov že 24 let, njegove produkcije še vedno niso delokalizirali. Nasprotno, v Sloveniji se od lani izdelujeta nova modela twinga in smarta. Nazadnje je še res, da je med najboljšimi slovenskimi izvozniki farmacevtsko podjetje Lek, ki je od leta 2002 v 100-odstotni lasti švicarskega Novartisa.

Kaj dejansko obsega privatizacija?

Očitek, da Slovenija razprodaja gospodarsko suverenost, je tudi povsem iz trte izvita. Na prodaj so državni deleži v samo 15 podjetjih. Med njimi je kar nekaj takih, ki bi drugače tvegala dokončen finančni zlom (Adria airways, pa tudi NKBM), od finančnih velikanov pa je za zdaj na prodaj samo Telekom. Ne prodaja se Petrol, ne prodaja se Zavarovalnica Triglav, ne prodajajo se Slovenske železnice ali Dars, ne prodaja se HSE, niti NLB se ne prodaja. Bolj realna je prispodoba, da se s prodajo državnih deležev v omenjenih podjetjih normalizirajo anomalije slovenskega incestnega gospodarstva. Argument, da je prodaja deležev "ideološka odtujitev", si najbrž ne zasluži dodatnega komentarja. Gre pač za ideološko nabijanje. Lahko sicer razpravljamo o tem, ali je Todorićev Agrokor primeren kupec za Mercator in ali je srbski Nectar primeren kupec za Fructal. Pri tem razmišljanju pa moramo izhajati iz dejstev: v trenutku prodaje je bil Mercatorjev dolg težak milijardo evrov. Kako bi lahko lastniki (prezadolžena Pivovarna Laško in prezadolžene banke) odplačevali ta dolg? Tudi pri Mercatorju je dalj časa deloval lobi proti prodaji zelo zaviralno. Leta 2011 je bila ponudba za ceno delnice vredna 221 evrov, ob prodaji lani pa samo še 86 evrov. In tudi do prodaje je najbrž prišlo samo zato, ker je bilo finančno stanje lastnikov brezizhodno. Če bi želeli boljšega kupca in višjo ceno, bi morali lastniki Mercator prodati v primernejšem času, a kaj ko je bil takrat najboljši sosed proizvajalec denarnega toka, ki je razsipnim lastnikom še kako godil. Za Fructal velja podobno razmišljanje: prodan je bil šele, ko je Pivovarno Laško v to prisilil plan prestrukturiranja zaradi prezadolženosti. Pa še četrti argument, ki je morda najbolj smešen: privatizacija ni rešitev za vmešavanje politike v gospodarstvo, češ da, tako podpisniki sami pišejo, "zdravilo za preprečitev nespodobnega vmešavanja je enostavno: vladajoča stranka ali koalicija naj se preneha nedostojno vmešavati". Ni kaj, recept, ki diši po eksorcizmu nad slovensko ekonomijo. Nekako v slogu: "zli duh, zapusti njeno telo"! Kako lahko tako izjavo jemljemo resno? V Sloveniji je gospodarstvo dve desetletji temeljilo na tesnem prepletanju s politiko. Sedaj pa bo, čez noč, vladajoča kasta na poziv prenehala prestopati meje gospodarskega sveta. Ja, pa kaj še...

Mitologija duhov in prikazni

Privatizacija podjetij je stvar, ki bi morala biti uspešno sklenjena pred petnajstimi leti. Seveda v okviru neke javne razprave. A nič od tega ni bilo storjeno. Slovenskih zasebnih lastnikov, ki bi lahko uspešno prevzeli pomembnejša podjetja, žal ni. Državno lastništvo pa se je v skoraj 25 letih v Sloveniji izkazalo za katastrofalno: v bančnem sektorju so državna podjetja in menedžerji s političnim pedigrejem skopali luknjo v velikosti 5 milijard evrov. Vsakič, ko se je bolj konkretno začelo govoriti o prodaji, pa so na plan že spet skočili zagovorniki "nacionalnega interesa" in pred očmi Slovencev ustvarjali lažno mitologijo privatizacijskih strahov, duhov, prikazni, vampirjev in volkodlakov. Zaslepljena javnost pa je prestrašeno vsakič znova ponavljala tiste tri besede, ki jih je v Šestem čutu šepetal mali deček: "Vidim mrtve ljudi"!

LAVRIČEVA KNJIŽNICA V AJDOVŠČINI
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
IN KRAJEVNA SKUPNOST ČRNIČE
vabijo na predstavitev knjige
Alojzij Novak
Črniška kronika
Frontno zaledje v Vipavski dolini med prvo svetovno vojno

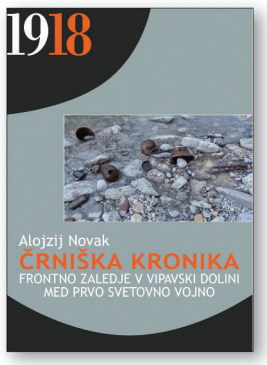

Dvorana Krajevne skupnosti v Črničah
v petek, 30. januarja 2015, ob 18. uri
Knjigo bosta predstavila urednika
Renato Podbersič ml. in Drago Sedmak

SSG Abonmajska sezona v Gorici

"Enkrat pa vse mine ..."

Z lepimi, obenem sladko grenkimi občutki odhaja s predstave *Zlati prah imaš v očeh* tisti gledalec, ki ni več rosno mlad in ga na pesmi Miroslava Košute, iz katerih je stkana ta drobna, a očarljiva odrska vezenina, vežejo spomini na rosna najstniška leta, ko so nekatere izmed njegovih pesmi uglasbili priznani slovenski glasbeniki, kot sta npr. Jože Privšek in Mojimir Sepe, in so le-te postale popularne popevke, ki smo jih vsi radi poslušali, ob njih sanjali in tudi plesali. Predstava *Zlati prah imaš v očeh* je ponovitev za goriške abonente doživela v ponedeljek, 15. decembra 2014, krstna izvedba pa je bila na malem odru tržaškega Kulturnega doma v soboto, 6. decembra, na sam godovni dan sv. Miklavža. Na goriški ponovitvi so bili prisotni tudi dijaki in, sodeč po zbranosti in tišini, s katerima so spremljali odrsko dogajanje, jim je bilo leto všeč. To posebno uprizoritev, katere naslov je povzet po enem izmed Košutovih pesniških besedil, ki so zaslovela kot popevke v izvedbi znanih slovenskih pevk in pevcev, sta si kot avtorski glasbeno-gledališki projekt zamislila igralka Slovenskega stalnega gledališča Trst Maja Blagovič, ki je prva razmišljala o tem, in Jure Ivanušič (1973), gledališki in filmski igralec, režiser, scenarist, odličen koncertni pianist, skladatelj in šarmanten šansonjer, da bi

se poklonila tržaškemu literarnemu umetniku Miroslavu Košuti. Košuta je namreč tesno povezan s SSG, saj je bil dolga leta njegov ravnatelj, umetniški vodja, še prej pa dramaturg in član umetniškega vodstva. Ko je Maja Blagovič pred 31 leti prišla v tržaško gledališče, je bil prav on v njem direktor. Ko ga je boljše spoznala tudi kot besednega ustvarjalca, ji je, kot je sama dejala, njegova poezija, v kateri zna pesnik tako dobro izraziti tudi ženska občutja, globoko prirasla k srcu. Iz tega občudovanja Košutove pesniške izpovedi je nastala predstava, v kateri se odrska govorica, predvsem pa pesem, zapeta ali čustveno interpretirana, zlivata z glasbo raznih slovenskih glasbenikov, pa tudi z izvirno Ivanušičevo, in sestavljata homogeno celoto. V njej se prelivajo čustva, ki se tkejo med žensko in moškim ob prvih srečanjih, ki s časom preidejo v ljubezensko vez. Najprej so ti občutki opevani v razigranem, skoraj otroškem veselju in mladostni zasanjanosti, potem pa se zarisujejo v zrelejših tonih, nato polagoma začnejo zamirati in usihati, dokler se ta čustvena vez ne pretrga, saj kot pravi Košutova pesem: "Enkrat pa vse mine ..." Poleg te ljubezenske vezi je v predstavi, v kateri je glavna protagonistka poezija s svojimi izraznimi odtenki, občutiti utrip pesnikovega ljubečega srca do domačega kraja, zemlje, ljudi; v njej se zrcalijo tudi svetlejša in manj svetla doživetja v njegovem življenju in seveda njegova čutenja. V njej je prisotna tudi grenka zavest, da v nekem trenutku, žal, vse mine, tudi ljubezen, ki se je zaiskrila med dvema sorodnima dušama ...

Čeprav Maja Blagovič, kot je sama priznala, ni pevka, je ta svoj "manko" nadomestila s čustvenim nabojem in igralskim zanosom, s katerima je odrsko izrazito interpretirala Košutove stihe in "zgodbe" v njih. Pri tem jo je čudovito podpiral Jure Ivanušič z odlično klavirsko spremljavo, ki je zapolnila tudi tiste trenutke, ko je umolknila beseda. V sozvočju s predstavo je tudi scenska podoba, ki ovija oder v poltemo, v kateri so vidni dva klavirja, pogrnjena kavarniška mizica in stola ter svetilka. Gledalec ima občutek, kot da zre v intimen prostorček, kamor se zateka zaljubljeni par, morda v Trstu ali na nabrežju Ljubljanice ...

Zlati prah imaš v očeh je lep, čustev poln, približno tričetrturen gledališko-glasbeni prikaz, ki se zaradi svoje topline, katero izžarevajo Košutovi verzi, prijazno in prisrčno vtisne gledalcu v srce, tako da mu v ušesih in duši še dolgo zvenijo izbrušeni verzi tržaškega pesnika, ki zna tako privlačno zlivati na papir svoje, misli, hrepenenja ...

IK

Dijaki 2. in 3. razreda zavoda Žiga Zois iz Gorice o ekskurziji v Ljubljani

V predbožičnem času smo se udeležili eskurzije v Ljubljano. Odpotovali smo izpred šole ob 6.45. Ko smo prišli v Ljubljano, smo za Bežigradom obiskali tamkajšnjo srednjo tehniško in strokovno šolo. Najprej sta nam direktorica dr. Tatjana Novak in ravnatelj predstavila šolo, nato nam je profesor naravoslovja pokazal šolski vrt. Ko smo se vrnili, so nas porazdelili po razredih, tako da smo lahko spoznali, kako pri njih poteka pouk. Ob koncu šolske ure smo se spet združili in obiskali šolsko knjižnico, ki je bogato založena s knjigami in revijami. Knjižničarka nam je predstavila njeno delovanje, nato so nas pospremili v jedilnico, kjer so nam postregli z okusnim kosilom. Polni novih vtisov in zapažanj smo se z avtobusom odpeljali v središče mesta, na Kongresni trg, kjer so nam profesorji dovolili, da se sprehodimo po centru. Ob 15. uri smo se spet srečali in smo obiskali pozavarovalnico SavoRe, kjer nam je njeno delovanje predstavil član uprave. Po izčrpni razlagi smo obiskali še knjižni sejem v Cankarjevem domu in si tam ogledali veliko zanimivih knjig. Ob koncu napornega dne nas je čakala še vožnja domov, ki je bila zelo razgibana, saj smo na avtocesti doživeli prometno nesrečo. Na srečo smo vsi odnesli celo kožo in se utrujeni, a zadovoljni, vrnili domov.

GORICA Dijaki poklicno-tehničnega pola Cankar-Vega-Zois

Izkazali so se na natečaju o borzi

Od 1. 10. 2014 do 10. 12. 2014 je potekal že tradicionalni natečaj *Conoscere la borsa/Spoznaj borzo*, ki ga vsako leto organizira združenje hranilnic. Za goriško pokrajino je odgovorna Fundacija Goriške hranilnice, ki ima povezovalno vlogo med mentorji posameznih skupin in centralo, ki ima sedež v Stuttgartu. Na natečaju so sodelovali dijaki višjih srednjih šol iz Italije, Nemčije, Švedske, Luksemburga in Francije. Predvidene so sicer tudi druge kategorije, kot je npr. kategorija univerzitetnih študentov, časnikarjev in profesorjev, vendar je natečaj še posebno priljubljen med dijaki višjih srednjih šol, samo v Italiji je sodelovalo preko 1.000 ekip s celega polotoka.

Slovenske šole iz naše dežele so tudi letos zastopali dijaki poklicno-tehničnega pola Cankar – Vega – Zois iz Gorice, ki so se letos prijavili s 34 ekipami. Pod mentorstvom prof. Mare Petaros so intenzivno spremljali dogajanje na borznih tržiščih in aktivno kupovali ali prodajali vrednostne papirje. Čeprav je natečaj bolj primeren za dijake višjih razredov, saj se med natečajem lahko navezujejo na snov, ki so jo predelali med šolskim letom, so bili letos še posebno aktivni ravno najmlajši, ki so zelo zavzeto sodelovali. Pred začetkom natečaja so dijaki imeli predavanje Erika Bense z Zadružne banke Doberdob Sovodnje, ki je dijakom razložil, kaj sploh so vrednostni papirji, kako se na borzi posluje, katere strategije lahko privedejo do končnega uspeha. Dijaki so predavanje spremljali z zanimanjem, nasvete pa so pridno uporabili pri borznih investicijah.

Tudi letos je natečaj potekal po ustaljenih tirnicah: vsaka ekipa je 1. 10. 2014 prejela virtualni znesek 50.000 evrov. Ta znesek so nato dijaki uporabili za nakup delnic, obveznic in investicijskih skladov. Organizator igre je dijakom stalno nudil informacije o spremembah na tržišču, o opcijskih pravicah, izplačanih dividendah. Podatki, ki so jih imeli dijaki na razpolago, so odražali realno stanje na tržišču. Redno so lahko pregledovali borzne tečajnice in spremljali nihanje tečajev. S spretnim borznim poslovanjem so morali dijaki maksimalizirati znesek, ki jim je bil dan v upravo. Vsak dan so lahko vrednostne papirje kupovali in/ali prodajali. Zmagala pa je ekipa, ki je imela 10. 12. 2014 ob 11.00 največje premoženje.

Pri borznem natečaju so se letos na deželni ravni najbolje odrezali dijaki ekipe Cankar 2, ki so zaslužili v 70 dneh kar 5.530,27 evrov. Ekipo so sestavljali dijaki Samuel Vitale, Evelyn Robazza in Nicole Cecconi, ki obiskujejo 2. razred Zavoda za turistične dejavnosti Cankar. Ker so zasedli prvo mesto v naši deželi, se bodo udeležila vsedržavnega nagrajevanja od 13. do 15. marca v Cuneu. Ob tem pa ne moremo prezreti, da so dijaki poklicno-tehničnega pola Cankar – Vega – Zois iz Gorice na deželni ravni zasedli 9 od prvih desetih mest, na 8. mesto se je namreč uvrstila ekipa, ki so jo sestavljali dijaki šole Sandro Pertini. Vsako leto daje organizator posebno pozornost tistim podjetjem, ki se zavzemajo za trajnostni razvoj. Letos je bil poseben poudarek na podjetjih, ki pri svojem poslovanju skrbijo za čim manjše onesnaževanje vode. Ekipe, ki kupujejo delnice teh podjetij, imajo še posebno točkovanje. Letos je na deželni ravni zmagala ekipa Cankar 6, ki so jo sestavljale Maja Batistič, Sara Cej, Nikol Frandolič in Georgina Laryea. Ta ekipa je zasedla 1. mesto v naši deželi in 4. mesto v Italiji.

Na natečaju je letos prvič sodelovala tudi ekipa profesorjev poklicno-tehničnega pola Cankar – Vega – Zois, ki se je na deželni ravni uvrstila na 1. mesto, na državni pa so zasedli 18. mesto.

MP

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (52)

PRVO NATUROPATSKO PRAVILO: NE ŠKODI!

Po naturopatskem deontološkem kodeksu je prvo izmed pravil, da naturopatska terapija ne sme škoditi, ne sme imeti stranskih učinkov. Naturopat išče pri človeku zdravje in ne bolezni. Naturopat krepi človeka in telo do najvišje možne mere, saj se lahko samo močno telo uspešno bori proti bolezni, šibko tega ne zmore.

Sam pregovor pravi, da se na zdravo telo nič ne prime, na bolno ali šibko pa vsaka malenkost.

Predstavila vam bom nekaj primerov, kako naturopat krepi telo posameznika, ne da bi mu škodoval.

Koencim Q10

Koencim Q10 je odličen antioksidant, ki krepi srce in ožilje, raven katerega pa z leti upada. Prvi vzrok smrti na svetu so še vedno bolezni srca in ožilje. Na Japonskem so že v drugi polovici prejšnjega stoletja dokazali, da koencim Q10 telesu ne more škoditi, ampak ravno nasprotno. Znanstvene raziskave so pokazale, da si po 40. letu starosti z občasnim dovajanjem koencima Q10 v telo (4 mesece na leto) za 50% zmanjšamo možnosti povišanega holesterola v krvi oziroma za 70% možnosti povišanega krvnega tlaka.

Znanstveno je bilo tudi dokazano, da so pacienti ob vsaki operaciji srca in ožilja okrevali hitreje, če so po operaciji jemali koencim Q10.

Kdor jemlje tablete za pritisk, ki vsebujejo statine, mora nujno dnevno uživati koencim Q10, saj statini nižajo naraven nivo koencima Q10 v krvi. Le-ta deluje v našem telesu kot antioksidant, torej pobija proste radikale. Če ga ni, srce trpi. Posredno tableta za pritisk z vsebovanimi statini škodi srcu, zato je pomembno, da istočasno s tableto za pritisk jemljemo koencim Q10, saj na ta način izničimo edini stranski učinek, ki ga ima tableta za pritisk za naše telo.

Lahko trdimo, da si s koencimom Q 10 dolgoročno krepimo srce. Torej nekateri mu ne brez vzroka pravijo kar iskrica življenja.

Koencim Q10 ne more škoditi človeku; dinamizira kri in jo osveži, posledično srce bolje in lažje deluje.

In ravno zato bi moral vsak po 40. letu starosti uživati koencim Q10, saj ta nikakor ne more škoditi, imamo ga za nekakšen "vitamin za srce".

Naslednjič bom predstavila korist prebavnih encimov.

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail **paljk@noviglas.eu**
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednik** prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail **gorica@noviglas.eu**
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail **trst@noviglas.eu**
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail **uprava@noviglas.eu**
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, **SWIFT** ali **BIC koda:** CIVIIT2C,
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm.
Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji **USPI** in Zveze katoliških tednikov v Italiji **FISC**
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 20. januarja, ob 14. uri.

Kdo smo mi, da bi sodili

Tudi po treznem razmisleku sem še vedno Charlie

Dan po tistem, ko se je zgodilo, vsi predobro vemo, na kaj mislim, smo bili vsi, od prvega do zadnjega Charlie. Jaz sem Charlie... Io sono Charlie... Je suis Charlie... Po nekaj dneh, ko je trezen razmislek prevladal nad emotivnim stanjem, se je začela debata... sem ali nisem, podpiram ali ne Charlie Hebdo in njegovo golo, surovo, večkrat kruto in za marsikoga žaljivo satiro. In debata je potekala seveda povsod, na socialnih mrežah, doma, med prijatelji in v tiskanih medijih. In v nas samih, kajti to, kar sej zgodilo na začetku tega toplega in muhastega januarja v Parizu, bo verjetno spremenilo marsikaj. Ne bom napisala, kot marsikdo, da sem logično proti vsakršnemu nasilju, to mora biti na prvem mestu in samoumevno. Vsi moramo biti in na srečo smo proti nasilju... Ne, v uvodu bom zelo iskrena. Čeprav imam ilustracije kot družbeno kritiko zelo rada, mi vinjete francoskega tednika niso všeč in mislim, da bi časopisa nikoli ne kupila. Verjamem, da ne bi ga kupila, pa čeprav še pred enim tednom, no, dva bosta kmalu mimo, sploh nisem vedela, kaj je Charlie Hebdo, pa sem vseeno kar srečno in dostojno živela. In po vsej verjetnosti bi mi časopis nikoli ne prišel v roke. Kljub temu da vsebine vinjet, za katerimi se vsekakor skrivajo izredno spretne roke, ne odobravam, pa sem in po dveh tednih še vedno ostajam Charlie Hebdo.

Marsikdo se bo seveda vprašal zakaj, če vendar prisegam na to, da ne bi tednika nikoli kupila. Predvsem, ker se mi zdi grob in poceni žaljiv. No, ravno zaradi tega. Pri nas, pri nas pomeni v tej naši zahodni družbi, ki je, kljub vsem napakam, ki jih je vse več, in kljub temu da se ta družba v zadnjem času vse bolj izneverja sama sebi in lastnim vrednotam, bi človek časopisa, ki se mu zdi žaljiv, enostavno ne kupil. Samo to in nič drugega, ČASOPISA NE BI KUPIL. Nekako tako, kot se mi, preprosti in pametni ljudje izogibamo srečanju oziroma spopadu s tistimi, ki nas žalijo ali s katerimi enostavno ne najdemo skupnega dialoga. Sem in ostajam Charlie, torej, ker mi to pomeni stopiti v bran tisti najlepši, najbolj žlahtni vrednoti, ki jo v naši družbi najbolj cenim: svobodi. Pa naj si bo to svoboda tiska, svoboda govora ali osebna svoboda. In naša kultura je na srečo taka, da je osebne svobode kar veliko, vsaj doslej je bilo tako, v zadnjih letih pa se vse skupaj spreminja in slabša. Čeprav sama živim po načelu, da s svojo svobodo ne škodujem drugim, in čeprav mislim, da nihče ne sme žaliti idelov, vere, sanj in osebnosti sočloveka, pomeni napad na Charlie Hebdo tudi napad na našo demokracijo in na naš način življenja. Nekaj mojih FB prijateljev je tiste dni na socialni mreži objavilo zelo simpatično pripombo... če bi kristjani pobijali tiste, ki žalijo njihovega Boga, bi bile furlanske vaške gostilne prava pokopališča. In dejansko je res, pa čeprav grdo. Sama ne preklinjam, zaradi sebe in zaradi drugih, vendar se v preprostem

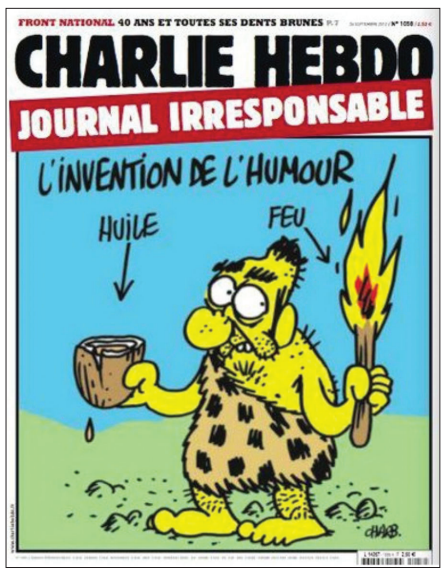

delavskem svetu, kamor je spadal tudi moj pokojni oče, ob delu preklinja. In še kako. In vendar vem, da v teh kletvicah ni nobene hudobije, niti bogoskrunstva, moj oče je bil kljub preklinjanju globoko veren. V teh kletvicah je samo utrujenost, v njih so žulji, v njih je srce, ki se skriva za grobostjo v okolju, ki ne dopušča nežnosti.

Pa ne samo to. Pri nas satira žali. In ji je to dovoljeno. Samo pomislimo, kaj vsega si naši vinjetisti privoščijo s politiki in kaj vse si privoščimo mi sami, ko na spletu znašamo svojo jezo nad davki in nad življenjem, ki je vsak dan bolj trdo. Morda včasih primanjkuje spoštovanja do sočloveka, včasih smo grdo žaljivi in tega tudi sama ne maram. A vendar je ta svoboda izražanja vsekakor največja dragocenost. Ena redkih, ki nam še ostaja.

Našo zahodno družbo imam rada ravno zaradi te svobode, ki je sicer včasih samo namišljena, priznavam, ker vem, da nas mediji in politiki lahko na vse načine manipulirajo in zavajajo. Vem, da novice, ki so vse okoli nas, krojijo naše mnenje in naše poglede na svet. A vendar ta svoboda je, obstaja. Spominjam se, kako sem se pred leti, pardon desetletji, vpisala na filozofsko fakulteto v Ljubljani. Filozofija mi je bila pisana na kožo prav zaradi tega nagnjenja h kritičnemu razmišljanju. In morda zaradi klepetavosti. In ravno tako sociologija. Pa se je na fakulteti vse skupaj začelo in tudi končalo pri marksizmu. Še sedaj se spominjam, kako sem poklapano kupovala Marksova zbrana dela, jaz, ki sem oboževala Camusa, jaz, ki sem bila že po značaju eksistencialist in me je realizem dolgočasil. In strašil.

Nekaj podobnega sem doživela še pred meseci, ponovno v Sloveniji, v domu za ostarele, kjer so mami proti njeni in moji volji na silo dajali celo vrsto spihofarmakov in pomirjeval. Dokler se ni onesvestila in ni več jedla in je zaradi stranskih učinkov dobila hude možganske poškodbe. Ko sem vprašala, zakaj to delajo, so mi rekli, da zato, ker je imela halucinacije, ker je videvala ljudi, ki niso bili tam, in je govorila stvari, ki niso bile resnične. V obupu sem vpila, pa zakaj človek pri devetdesetih letih ne sme imeti halucinacij, zakaj naj bi bile halucinacije prepovedane. Halucinacije imamo vsi. In so me gledali z debelimi očmi, kot bi jih imela v tistem trenutku tudi sama.

Ko berem to, kar spravljam na papir, se mi zdi, da bo marsikdo pomislil, da s Charlijem nima nobene zveze. In je morda tudi res. A v meni je ta želja po svobodi, po dialogu, po odkritosrčnem in odprtem govoru, ki hoče na dan. Taka sem kot človek in kot časnikar. Še posebno kot časnikar, kajti od nekdaj so me bili uredniki naveličani, ker sem pisala samo to, v kar sem zares verjela. In si nisem hotela izmišljati niti zgodb o čudnih morskih psih v Tržaškem zalivu, poleti, avgusta, ko ni bilo več argumentov za kroniko in so ostajale strani prazne.

Napad na Charlie Hebdo ni bil samo napad na novinarsko ekipo. Bil je napad na našo družbo, na novinarsko in človeško svobodo, ki je nam zahodnjakom tako draga. Zato sem in ostajam Charlie Hebdo, ne zato, ker sem prezrla 2000 žrtev v Nigeriji ali pozabila nanje, ampak zato, ker pomeni napad na Charlie Hebdo ukaz in voljo, da ubijaš tudi drugje, tudi v Nigeriji. Ker je napad na Charlie Hebdo tudi Nigerija.

Pa četudi sem prva, ki trdi, da ne smemo žaliti niti religije niti ideologije drugih niti sočloveka. Ne smemo žaliti, toda, kot je rekel papež Frančišek, kdo sem jaz, da bi sodila... in odločala, kdo in kako se kaznuje.

Suzi Pertot

Šport iz domačih logov

Naša moška odbojka si je izborila mesto pod soncem

Pred zadnjim krogom prvega dela prvenstva državne moške odbojkarske B2 lige lahko že postrežemo z določenimi ugotovitvami in ustvarimo malo pričakovanja za povratni slovenski derbi med Slogo Tabor in Olympio, ki bo – po tednu dni premora - v soboto, 7. februarja, zvečer v repenski telovadnici.

Mirno lahko zapišemo, da se je slovenska moška odbojka v zadnjih petih letih dvignila na odločno višji nivo. Naše gibanje v igri pod mrežo je v času prvega napredovanja Sloge Tabor v B2 z Edijem Božičem na klopi – tudi z okrepitvami - objektivno težko dohajalo kakovostno državno raven.

Derbi Olympia - Sloga Tabor Televita 18. 10. 2014

Danes pa imamo dve postavi v zgornjem delu zahtevnega drugoligaškega prvenstva, obe pa sestavlja večina ali vsaj polovica v domačem pogonu vzgojenih odbojkarjev. Krog pred koncem prvega dela je Olympia kot novinec v ligi celo na tretjem mestu skupne razvrstitve, Sloga Tabor pa šesta le z dvema točkama manj. Roko na srce, težav z obstankom (ki je bil septembra primarni cilj v obeh taborih) bi res ne smeli imeti ne eni ne drugi, nasmiha se jim morda celo boj za uvrstitev v play-off (drugo in tretjeuvrščena), če bi oboji nadaljevali tak nenadejan učinek.

Moška B2 liga, četrto državno tekmovanje, je v vsedržavnem merilu geografsko razdeljena na osem skupin. C skupina, v kateri tekmujeta zamejska zastopnika, je domena dežele Veneto, v katero se naši redno peljejo na tekme. Predstavnik Furlanije Julijske krajine je le še Cordenons, ki pa se letos – po več sezonah uglednega nastopanja pod vrhom lestvice – otepa zadnjih mest razpredelnice.

Olympia s trenerjem Fabriziom Marchesinijem in Sloga Tabor z igralcem in trenerjem Gregorjem Jerončičem, legendo slovenske odbojke, predvajata lepo odbojko in privabljata v dvorano veliko navijačev in goriških ter tržaških privržencev tega športa. Značilnost obeh ekip je redno črpanje moči tudi s klopi, kar pomeni, da oboji razpolagajo s širšim izborom enakovrednih igralcev, medtem ko se nasprotniki večkrat praviloma naslanjajo na peščico stebrov. Po kakovosti sta naši dve šesterki sedaj res izenačeni ali vsaj primerljivi. Sloga Tabor ima danes več izkušenj v tej ligi in višjo srednjo starost, Olympia pa morda več perspektive, ker računa na veliko mladih, ki jim sicer na igrišču pomaga nekaj izkušenih, preverjenih mož. V Gorici je, kot vemo, B2 liga odraz plodnega sodelovanja med Našim Praporom, Olympio, Sočo in Valom, Sloga Tabor pa je edini slovenski klub na Tržaškem, ki goji moško odbojko. Obe društvi imata tudi svojo drugo ekipo v deželni D ligi, goriški projekt je med četrtoligaše vpisal celo dve moštvi.

Skratka, vsestransko pozitivne vesti za našo moško odbojko, ki ima torej na ravni Triveneta vse bolj ugledno in spoštovano mesto. Delo je bilo v zadnjem desetletju in še prej očitno dobro zasnovano in nato tudi uspešno. Nekateri odbojkarski izvedenci celo pravijo, da bi lahko bil za to naše gibanje naslednji korak srednjeročno poskus preboja v polpoklicno B1 ligo. Za zdaj pa še enkrat vabimo k odbojkarskim užitkom v povratnem derbiju (prvega je doma dobila Olympia), v soboto, 7. februarja, ob 20.00 v Repnu.

HC

SNG NG Premiera: Zgodba o pandah, ki jo pove saksofonist z ljubico v Frankfurtu

Med sanjami in večnostjo ...

V decembrsko bleščeči Novi Gorici, polni svetlikajočih se prijaznih lučk, ki so praznično krasile tudi preddverje gledališkega hrama, se je v mali dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, ki s svojo prostorsko zamejenostjo nudi gledalcu možnost, da se bolj poglobljeno zazre v odrsko dogajanje, zablestel kristalno čist odrski biser. 17. in 18. decembra 2014 sta bili namreč na malem odru premieri in hkrati prvi slovenski uprizoritvi lirične komedije *Zgodba o pandah, ki jo pove saksofonist z ljubico v Frankfurtu (L'historie des ours Panda racontee par un saxophoniste qui a une petite amie a Francfort)* , ki jo je l. 1998 kot rahlo tančico iz sanjskih podob, tišine in nadrealističnih nitk stkal Matei Visniec (1956), romunski dramatik, pesnik, časnikar in filozof, v slovenski jezik pa tankočutno prestavila Ana Barič Moder – igra je sicer prevedena v 18 jezikov. S prav tako rahločutno režijsko roko jo je v poetično uprizoritev pronicljivo, s spoštljivo pozornostjo do avtorja prelil Marko Sosič, ki se je po več kot dveh desetletjih vrnil v SNG Nova Gorica, v katerem je bil nekaj let umetniški vodja, ko se je še imenovalo Primorsko dramsko gledališče in je domovalo v Solkanu.

Kot piše v gledališkem listu, je Visniec diplomiral iz filozofije na univerzi v Bukarešti. Umetnost je zanj zmeraj bila "prostor svobodnega izražanja" in pri srcu so mu vse literarne zvrsti, še posebno nadrealizem, dadaizem, absurdno gledališče, znanstvena fantastika in še kaj, odklanja pa socialistični realizem. To pa seveda zaradi režima, ki je vladal v njegovi domovini, in režimske politike, ki je postavljala strogo cenzuro umetniškim ustvarjalcem. Tudi njegovim delom seveda, ki so bila prepojena s kritičnim razmišljanjem o totalitarističnem sistemu, v katerem je svoboda preganjana pastorka in so režimski pritiski na dnevnem redu. Ko je ob koncu 80. let prejel štipendijo za študij v Franciji, je tam zaprosil za politično zatočišče, ostal na Francoskem ter začel pisati v francoščini. Po padcu berlinskega zidu so njegove igre lahko končno svobodno uprizarjali tudi na romunskih odrih. L. 1996 mu je Nacionalno gledališče v Timisoari priredilo festival, na katerem so predstavili njegova dela. Sedaj pa je eden izmed najbolj igranih avtorjev v Evropi. Njegova poetična komedija s pridihom onstranstva, ki je doživela slovenski krst, pa ne uperja kritičnih puščic v družbeno tarčo, ampak je vsa uprta v zgodbo umetnika in v njegovo ljubezen, v človeka in njegovo življenje. V njej sta

namreč protagonista glasbenik-saksofonist in skrivnostna ženska (njegova ljubica, usoda, 'božja dekla'?), ki jo leta odkrije ob sebi, ko se zjutraj zbudi, potem ko je noč "prekrokal". Režiser Sosič je že od prvega prizora ustvaril posebno čarobno ozračje, čeprav bi se gledalcu zmotno zazdel začetek morda "realistično" vsakdanji. A že prve replike med protagonistoma nas popeljejo v neko čudno stanje, v drugačen, notranji svet, poln vprašanj o resničnosti in neresničnosti, ki ne najdejo odgovorov. Protagonist se prebudi v postelji z žensko ob sebi, a prav ničesar se ne spomni, kar je bilo prejšnjo noč, ona pa ve vse, kje sta bila, kaj sta počela, kako ji je on recitiral Baudelairove stihe in ji igral saksofon... Odslej on želi le, da bi jo bolje spoznal in da bi se še vrnila. Ona mu obljubi, da ga bo obiskovala devet noči. In tako stori, do poslednjega srečanja ... Zunanji svet je daleč stran od njiju, le občasno ga zaslutimo zaradi glasov po telefonski tajnici. Polagoma se gledalčeva zavest prepušča očarljivemu razpredanju pogovora med njima in se utaplja v tem njunem svetu, kjer je pomembna le ljubezen, ki ostaja skrivnost, kot je skrivnostno sicer vse naše življenje do zadnjega diha in še onkraj. Vse dogajanje, ki ga obkroža sicer realistična scena (Peter Furlan), lebdi med sanjami, svetlobo in temo, pa tudi samoto s kančkom grenčine; v njem se mešajo lirični in nadrealistični trenutki, vse je nekam s krivnostno romantično in večkrat nelogično, do zadnjega trka s trdo resničnostjo ...

Njega in njo, ki se ob kozarčku črnine in pokvarjeni budilki podajata v svoje zavestne in nezavestne globine, ki jim je težko priti do dna, sta subtilno izrisala Gorazd Jakomini, ki je tokrat pri ustvarjanju svojega lika pokazal nesluten, zrel igralski izraz, kakršnega nismo poznali, in Marjuta Slamič (oblečena v elegantne kostume Neli Štrukelj in nosi prav taka fina pokrivala; oblikovalka leteh je Ana Lazovski), ki je neznano žensko odela s tisočerimi niansami v posebno enigmatično skrivnosten žar; ta je sijal iz njenih toplih pogledov in obžarjal vso uprizoritev. Slamičeva vsakič bolj preseneča s svojimi dovršenimi in doživetimi "spojitvami" z dramskimi liki. Igralca sta, skratka, ustvarila nepozabno dramsko dvojico, odeto v romantični nadih.

To posrečeno poetično predstavo, ki jo je glasbeno opremil Stefano Schiraldi, si je treba ogledati in se prepustiti njenemu pretanjenemu liričnemu toku, kot ga je očarljivo začrtal režiser Sosič, ki je spet potrdil, da so mu take teme raziskovanja svetlejših in temnejših meandrov duše, med "zemljo in nebom", resničnostjo in domišljijo, zelo blizu.

Iva Koršič

S 6. strani

Zlati jubilej, ...

Pregledno publikacijo, obogateno z dragocenim slikovnim gradivom, *50 let gledališke ustvarjalnosti 1965 – 2005*, je predstavil urednik dr. Paulin, zagnan vsestranski kulturnik, ki se je zahvalil tudi tiskarni Grafica Goriziana, predvsem potrpežljivi oblikovalki Eriki. Kot je pojasnil Paulin, ki je tudi tokrat kot pri vseh prejšnjih okroglih mejnikih poskrbel za dokumentarno razstavo in zajeten zbornik, so na ogled plakati, letaki, gledališki listi in fotografije le iz zadnjih desetih let plodovitega snovanja dramskega odseka. Obiskovalec razstave bo lahko pri tem npr. spoznal, kako se je v tem času spremenilo oblikovanje plakatov – zadnji ročni, ki ga je izdelala Majda Zavadlav, sicer tudi sama v vseh teh letih dejavna igralka, sega v leto 2006 za predstavo *Hamlet v sosednji vasi*. Zdaj so vsi računalniško obdelani. V vitrinah je veliko barvnih fotografij iz predstav in z nastopov. Na ogled so tudi publikacije o delovanju društva. Dr. Damjan Paulin je od vsega začetka neutrudni član društva, v zadnjih letih ne več kot igralec, pač pa kot buden spremljevalec s fotografskim aparatom in kot dragocen zabeleževalec kulturnih dogodkov, zbiralec gradiva in urednik vseh knjig, ki jih je izdalo društvo: teh je kar 18! Zadnjo, na 160 straneh, z zlato platnico *50 let gledališke ustvarjalnosti 1965-2015* sta založila štandreško društvo in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, pod pokroviteljstvom Fundacije Goriške hranilnice.

Delo zaobjema pestro ustvarjanje zadnjih desetih let z navedbo predstav raznih slovenskih in tujih avtorjev, zasedbo, kraj in datum njihovih ponovitev. Vsako predstavo spremlja odziv v časopisju. Strnjeno, po kronološkem redu so v enem poglavju navedene celovečerne predstave, mladinske in otroške, krajše in daljše, odigrane v vseh 50 letih z imeni avtorjev, režiserjev, datumi premier, številom uprizoritev, ki jih je bilo res veliko (Aldo Nicolaj, *Stara garda*, režiser Janez Starina, 7. 2. 2004, je bila na 42. Linhartovih dneh razglašena kot najboljša ljubiteljska predstava na Slovenskem v tistem letu in je imela 33 ponovitev; C. Goldoni, *Primorske zdrahe*, Jože Hrovat, 26. 1. 2008, 32 pon.; Ray Cooney, *Zbeži od žene*, Jože Hrovat, 29. 1. 2011, pa kar 55!). Med krajšimi enodejankami so največkrat, 96-krat!, uprizorili vedro igro *Čudna bolezen* v režiji Janeza Starine, premiera 25. 5. 1977, in publika še zmeraj povprašuje po njej; *Kdo je zadnji* Maura Fontaninija v režiji Janeza Starine, premiera 5.6. 2005, je imela 33 ponovitev).

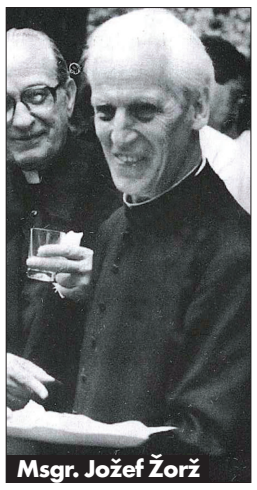
Msgr. Jožef Žorž

Brošura prinaša seznam vseh nastopajočih – teh je bilo v 50 letih 148! Največ likov so izoblikovali Božidar Tabaj (85), Marko Brajnik (63), Majda Zavadlav (57), Jordan Mucci (38), Daniela Puja (32), Marjan Breščak (31) in Damjan Paulin (30). Poimensko so našteti vsi zakulisni delavci, odrski mojstri svetlobnih in lučnih efektov, odbiralke kostumov, glasbeniki, šepetalke, pri tem naj omenimo Marinko Leban, ki je sodelovala pri 69 predstavah in ji je bil dramski odsek druga družina. Zabeleženi so tudi kraji ponovitev, doma, v Sloveniji in po svetu. Dramski odsek se je v 5 desetletjih s 1054 ponovitvami predstavil v 163 različnih krajih goriške - največkrat so nastopili v domači vasi, in sicer 223 -, tržaške in videmske pokrajine, v Sloveniji, Koroški, Madžarski, Hrvaški, Avstriji, Švici, Rimu, Milanu, Parizu, Clevelandu in New Yorku, in navezali s skupinami trajnostne vezi. Nekateri igralci so sodelovali s Čufarjevim gledališčem z Jesenic, z društvom Stanko Vuk iz Mirna in Orehovelj in v vseh operetah, ki sta jih ob raznih priložnostih na oder postavila Zveza slovenske katoliške prosvete in Kulturni center Lojze Bratuž. V domači vasi so pripravili žive jaslice in prizore iz Pasijona. Člani dramskega odseka so tudi sodelovali pri snemanjih za radio, televizijo in film, npr. o bratih Rusjan.

V publikaciji so zabeležene tudi nagrade in priznanja, ki jih je dramski odsek prejel na natečaju Mali oder, na Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah, na Linhartovih srečanjih, ob okroglih obletnicah Zveze katoliške prosvete. Bralec bo tudi izvedel, da so igralce sprejeli goriška župana, Brancati in Romoli, in župan občine Miren-Kostanjevica Mavricij Humar. Damjan Paulin, Božidar Tabaj in Majda Zavadlav, ki še zmeraj sodeluje s šolami in vrtci s pripovedovanjem pravljic, so tudi prejemniki priznanja *klas*, ki ga podeljuje društvo sKultura iz Štandreža.

Uvodno misel je v publikaciji zapisal urednik dr. Paulin; zaustavlja se ob trudu, ki ga terja vsaka predstava, in se zahvaljuje vsem, ki so v vseh teh letih prispevali k uspehu. *Korajžno naprej!* je svojemu prispevku dal naslov Božidar Tabaj, odgovoren za dramsko dejavnost v odboru PD Štandrež. Podčrtal je misel: "Da se bosta še naprej ohranjali v Štandrežu slovenska beseda in pesem v dvoranah, na odrih, v cerkvi, na trgu, v trgovinah in gostilnah, je sedaj odgovornost in skrb mlajše generacije. Dela je veliko, a se da in se splača. KORAJŽNO". Tudi Jože Hrovat je ob čestitkah za tako visok jubilej povabil mlade, ki "čutijo željo po igranju na odru, da se pridružijo skupini, ki potrebuje svežih moči in idej, da se bomo še kdaj srečali ob takih priložnostih in še ob kakšnem višjem jubileju, kot je današnji".

Z 2. strani

"Bodite ..."

Že to je ena vrsta Božjega daru, blagoslov. Je pa tudi poklic. "Filipinci so poklicani biti izjemni misijonarji vere v Aziji", je izpostavil papež Frančišek in poudaril pomen krščanske identitete, ki jo moramo varovati, da bodo mladi lahko gradili družbo, ki je vredna svoje velike duhovne in kulturne dediščine. Še posebej je pomembno, da vidimo vsakega otroka kot dar, ki ga je treba sprejeti, ljubiti in varovati.

Papež Frančišek je tudi ob svojem azijskem pastoralnem obisku prodrl v srce vernikov s svojim neposrednim pristopom in sočno besedo. V Manili se je srečal z verskimi voditelji in mladimi, katere je rotil, naj se opogumijo, da bi se zavzeli za prenovo filipinske družbe in prispevali h gradnji boljšega sveta. Kot prvo je izpostavil, da je med njimi premajhna navzočnost žensk. V današnji družbi bi jim morali dati več prostora. Sveti oče se je ob tej priložnosti poglobil tudi v trpljenje otrok in dejal, da je nekatere resničnosti življenja mogoče videti samo z očmi, ki so jih umile solze: "Naučimo se jokati"! je rotil in dodal, da se je Jezus jokal, ko je umrl njegov prijatelj. V svojem srcu je jokal z družino, ki je izgubila hčerko, in ko je videl vdovo, ki je morala pokopati sina. Zlasti pa je jokal, ko je videl množice ljudi brez pastirja. "Če se ne naučite jokati, ne morete biti dobri kristjani". Ko nas torej vprašajo, zakaj trpijo otroci ali zakaj se dogajajo tragedije, je naš odgovor lahko ali tišina ali besede, ki se porodijo iz solza: "Bodite pogumni. Ne bojte se jokati", je dejal papež Frančišek, ki je mlade tudi povabil, naj sedanje tehnološke pripomočke uporabljajo smotrno, vselej skozi prizmo ljubezni. Spregovoril je tudi o tem, da nam evangelij predlaga preprosto pot treh jezikov: jezik uma, jezik srca in jezik rok. Uporabljati jih je potrebno skladno: nekaj misliti, čutiti v srcu in to uresničiti. Informacije, ki jih prejmemo, morajo priti do srca in se preoblikovati v nekaj konkretnega: "Misliti, čutiti, delovati". Le tako bomo lahko prišli do trenutka, ko bomo ljubili in hkrati pustili, da nas bodo drugi ljubili.

Papež Frančišek je med svojim pastoralnim obiskom obiskal tudi kraje, ki jih je lani opustošil tajfun Jolanda. Sveto mašo je daroval ob letališču v mestu Tacloban. Papež Frančišek ni izrekel vnaprej pripravljene pridige, ampak je zbrane raje nagovoril s spontanimi besedami v španščini, ki so bile nato simultano prevedene v angleški jezik. Tistim, ki jim je ujma odvzela vse, je papež izražal bližino, spomnil je tudi, da nas Gospod nikoli ne zapusti, "saj Jezus je tam, pribit na križ, in od tam nas ne zapusti".

Sveti oče je po sveti maši v Taclobanu izrekel zahvalno molitev, ki jo v celoti objavljamo: "Ravnokar smo obhajali trpljenje, smrt in vstajenje Jezusa Kristusa. Jezus hodi pred nami, on je pred nami šel na pot. Spremlja nas vsakič, ko se zberemo, da bi molili in maševali. Hvala Ti, Gospod, da si z nami danes. Hvala Ti, Gospod, da z nami deliš našo bolečino. Hvala Ti, Gospod, da nam daješ to priložnost. Hvala Ti, Gospod, za tvoje veliko usmiljenje. Hvala Ti, Gospod, da si hotel biti kot eden izmed nas. Hvala Ti, Gospod, ker si nam vedno blizu, tudi v trenutkih križa. Hvala Ti, Gospod, da nam daješ upanje. Gospod, naj nam upanje ne bo nikoli odvzeto. Hvala ti, Gospod, da si se nas spomnil v najtemnejših trenutkih svojega življenja, na križu, in nam zapustil svojo Mater, tvojo Mater. Hvala Ti, Gospod, da nas nisi pustil sirote".

VZGAJATI S ŠPORTOM Pokrajina Gorica

VZGAJATI S ŠPORTOM

Pobudo podpira

Presidenza del Consiglio dei Ministri
Dipartimento per le Pari Opportunità

Projekt Vzgajati s športom je nastal leta 2009 na osnovi ugotovitev Pokrajine Gorica o stanju športnih dejavnosti na Goriškem, in sicer o tem, da mladi prehitro opuščajo šport.

*Februarja leta 2011 je po prvem krogu posvetovanj z različnimi deležniki večina občin na Goriškem (21 od 25) podpisala **Medinstitucionalni dogovor**, formalni akt, s katerim so občine podprle predstavljena načela in se obvezale, da bodo prevzele odgovornost pri osveščanju o pomenu športa kot vzgojne dejavnosti. Organi krajevnih uprav so na osnovi teh ugotovitev izrazili potrebo, da se vprašanje podrobneje obravnava s čim širšo udeležbo javnosti. Tu je nastopila druga faza z naslovom Vzgajati s športom. Gre za drzen projekt, saj je osredotočen na otroke, mladino, športne dejavnosti, vzgojo in odrasle, ki so zadolženi za vsa ta področja.*

»Pokrajina je vedno namenjala veliko pozornosti promociji športnih dejavnosti, ki dobrega počutja ne zagotavljajo le na osebni, ampak tudi na družbeni ravni. Prepričani smo, da igrata šport in gibanje nasploh pomembno vlogo pri rasti, vzgoji in razvoju naše mladine,« pravi odbornica za šport Pokrajine Gorica Vesna Tomsič.

Projekt se je začel s poskusno fazo v Romansu ter se nadaljeval v Sovodnjah, Krminu, Foljanu-Redipulji, Špetru ob Soči, Zagraju, Ronkah in Doberdobu, pri čemer je obrodil konkretne rezultate:

*• V **Romansu** je nastalo **Omizje za šport**, kjer se vsa športna društva pogovarjajo z občinsko upravo in skupaj določajo cilje ter rešujejo morebitne težave;*

*• v **Krminu** so pripravili **Znamko kakovosti** za športna društva, ki v največji meri spoštujejo načela športa kot vzgojne dejavnosti;*

*• v **Sovodnjah** so pripravili **Osebno izkaznico** športnih društev.*

*Srečanj, ki so potekala po različnih občinah na Goriškem, se je udeležilo več kot 1.000 ljudi. Vsakdo je v skladu s svojo vlogo prispeval k oblikovanju dokumenta **Športno drevo** in zgibanke, ki so jo otroci in mladostniki izdelali za sovrstnike, ter Zaključnega dokumenta, ki je bil predstavljen na **zaključni konferenci projekta** v Gorici 3. novembra 2014 in v katerem so navedeni splošni namen projekta, uporabljena metodologija, sodelujoče organizacije in zaključki posameznih srečanj.*

S tem Zaključnim dokumentom, ki ga lahko dobite na Pokrajinskem uradu za šport, smo predstavili inovativno delovno metodo, s katero smo izvedli projekt, predvsem pa smo izpostavili specifične teme, ki izhajajo iz posvetovanj o športnih dejavnostih. Naj omenimo le nekaj teh:

• Šport je pravica, ki jo imajo tudi tisti, ki niso najboljši;

• otroci opuščajo šport pri 11 letih zaradi stresa, strahu pred neuspehom, dolgčasa itd.;

• otroci in mladostniki so zaporniki, saj nimajo več prostega časa, ki bi ga lahko preživeli v družbi;

• otroci in mladostniki bi športne dejavnosti radi doživljali kot priložnost za zabavo in igro v skupini;

• starši imajo pri športnih dejavnostih pomembno in zahtevno vlogo;

• trenerji so za otroke in mladostnike oporna točka;

• različna okolja odraslega sveta, v katerih mladi živijo oziroma jih obiskujejo (dom, šola, športno društvo, župnija ...), bi morala sodelovati v mreži.

Projekt Vzgajati s športom je poleg povezovanja velikega števila športnikov, staršev, trenerjev, vodilnih oseb v društvih tudi konkretno udejanjil predloge za izboljšanje kakovosti športnih dejavnosti, ki so se porodili na srečanjih.

*Med rezultati je prav gotovo omembe vreden predlog, da se organizirajo **izobraževanja za trenerje in vodilni kader športnih društev** pod vodstvom izvedenca za to področje, kot so večkrat zahtevali trenerji in vodilni. Prva izobraževanja so že potekala v Gorici na koncu leta 2014, nadaljevala pa se bodo v **Gradišču 28. januarja in 4. februarja 2015 s srečanjema za trenerje ter 30. januarja s srečanjem za vodilni kader športnih društev. Nadaljnja srečanja bodo v Štarancanu: 11., 18., 25. februarja ter 3. marca 2015 za trenerje, 13. in 27. februarja pa za vodilni kader športnih društev**.*

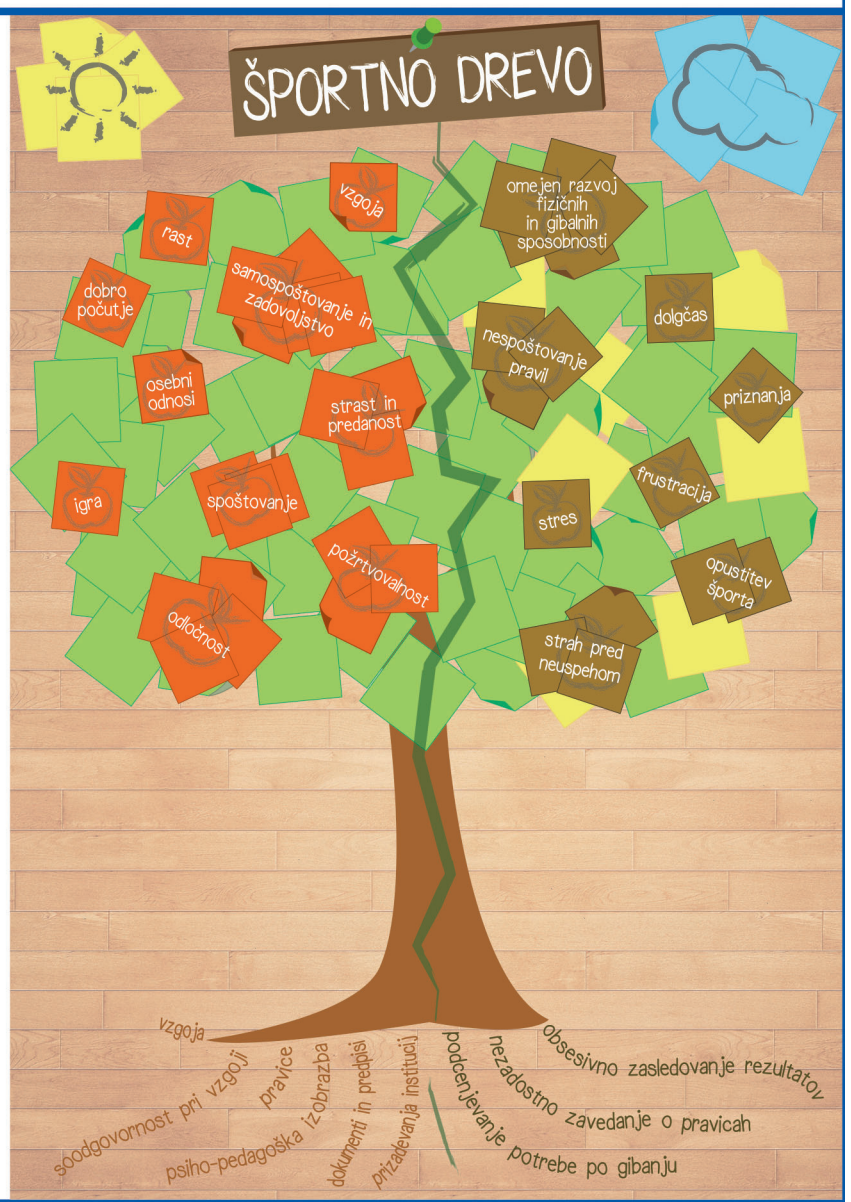

KONTAKTNI PODATKI: www.provincia.gorizia.it / www.sport-provgo.it / e-naslov: sport@provincia.gorizia.it / facebook: sport-isontino / Urad za šport: tel. 0481 545150 - 119